

รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

กุลชดา ศรีใส

คุณฉันทน์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา
กรกฎาคม 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ กุลชาดา ศรีใส ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภพร ทศนัยนา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.รังสฤษฎ์ จำเริญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พราหม อินทรม)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภพร ทศนัยนา)

.....กรรมการ

(ดร.รังสฤษฎ์ จำเริญ)

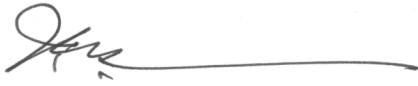
.....กรรมการ

(ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ สนธิจันทร์)

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬานุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤพนธ์ วงศ์ตุรภัทร)

วันที่ 4 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.นพพร ทัศนัยนา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.รังสฤษดิ์ จำเริญ และดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรม อินพรม ประธานกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ สนั่นจันทร์ กรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติพงษ์ ปลั่งสุวรรณ ที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขจนทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และคณาจารย์หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิตทุกท่าน ที่ถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแนะนำแก้ไขการวิจัยให้มีคุณภาพ ตลอดจนผู้สูงอายุทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยและช่วยให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา นายธงชัย ศรีใส และมารดา นางจตุพร ศรีใส ผู้ให้กำเนิด ครู อาจารย์ ผู้อบรมสั่งสอน ตลอดจนครอบครัวและญาติพี่น้องของข้าพเจ้าที่สนับสนุนผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่น้อง สาขาวิชาการบริหารจัดการการออกกำลังกายและกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ช่วยเหลือให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้าย คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีโอกาสด้านการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

กุลชาดา ศรีใส

57810086: สาขาวิชา: วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา; ปร.ด.

(วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการ/ การส่งเสริมการออกกำลังกาย/ ผู้สูงอายุองค์การบริหาร
ส่วนตำบล

กุลชาดา ศรีใส: เรื่องรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
ในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย (MANAGEMENT
MODEL TO PROMOTE EXERCISE FOR THE ELDERLY IN THE COMMUNITIES OF
THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE UPPER NORTH OF
THAILAND) คณะกรรมการควบคุมคุชชินีพนธ์: นภพร ทศนัยนา, ก.ด., รังสฤษฏ์ จำเริญ, ก.ด.,
เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, วท.ด. 235 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการ
ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศ
ไทย โดยใช้ทฤษฎีระบบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการการออกกำลังกาย
ของผู้สูงอายุในจังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง โดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า
5 ระดับ เพื่อรวบรวมความเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 690 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
2) สร้างและพัฒนารูปแบบโดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 17 คน
3) ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎีระบบ ด้านปัจจัย
นำเข้า ดังนี้ 1) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย วิทยากร แกนนำ และอาสาสมัคร 6 ประเด็น 2) ด้านงาน
ประมาณรายได้และงบประมาณจากภายในและภายนอกองค์กร 6 ประเด็น 3) ด้านการจัดการ
อุปกรณ์และสถานที่ 4 ประเด็น 4) ด้านการจัดการที่ดี 6 ประเด็น ด้านกระบวนการบริหารจัดการ
มีดังนี้ คือ 1) ด้านการวางแผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และกำหนดแผนจัดการ
ทรัพยากรการจัดการ 9 ประเด็น 2) ด้านการจัดองค์กร ประกอบด้วย โครงสร้างและหน้าที่
รับผิดชอบ 7 ประเด็น 3) การนำองค์กร ประกอบด้วย การขับเคลื่อนการดำเนินงานต่าง ๆ ตาม
กลยุทธ์โครงการ และกิจกรรม รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจ 8 ประเด็น 4) ด้านการควบคุม
ประกอบด้วย ติดตามวัดและประเมินผล รายงานปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติงาน 8 ประเด็น ด้าน
ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผลการดำเนินงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพมี 5 ประเด็น
ผลการยืนยันรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

57810086: MAJOR: EXERCISE AND SPORT SCIENCE; Ph.D.
(EXERCISE AND SPORT SCIENCE)

KEYWORDS: MANAGEMENT MODEL/ EXERCISE PROMOTION/ ELDERLY IN
THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

KULLACHADA SRISAI: MANAGEMENT MODEL TO PROMOTE EXERCISE
FOR THE ELDERLY IN THE COMMUNITIES OF THE SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN THE UPPER NORTH OF THAILAND. ADVISORY COMMITTEE:
NOPPORN TASNAINA, Ed.D., RANGSARIT JAMRERN, Ph.D., SAKESAN
TONGKHAMBANCHONG, Ph.D. 235 P. 2019.

The objectives of this research are to create and to confirm the management model to promote exercise for the elderly in the communities of the Sub-district Administration Organization in the upper north of Thailand by using the following system theories: 1) analyzing the needs of exercise management for the elderly in Lamphun, Chiang Mai and Lampang provinces by using a 5-level estimation questionnaire to gather opinions on various aspects of real and expected conditions. The sample group consisted of 690 people selected by specifying proportion and simple random method, 2) creating and developing the model using the modified Delphi technique by the group of 17 experts and 3) confirming of the suitability and feasibility of the model through group discussion conducted by 7 experts.

The research found that the management model to promote exercise of the elderly in the communities of the Sub-district Administration Organization in the upper north of Thailand, created by using system theories, has the following input factors: 1) personnel consists of speakers, leaders and volunteers, 6 issues, 2) income and budget estimation task, 6 issues, 3) equipment and location, 4 issues and 4) effective management, 6 issues. The management process includes the following factors: 1) planning includes Vision, Mission, Goals, Objectives and Defining management resources plan, 9 issues, 2) organization's structure management includes structure and responsibilities, 7 issues, 3) organization leadership consists of driving activities and projects in accordance with the strategy and encouraging the personnel, 8 issues, and 4) control includes monitoring, measurement and evaluation, and report to improve the operation performance, 8 issues. The operation results, both quantitative and qualitative performance consist of 5 issues. The confirmation of the model found that the model is appropriate and possible to put into practice.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตงานวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	10
แนวคิดทฤษฎีการบริหารและจัดการ.....	13
แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ.....	18
แนวคิดและทฤษฎีการจัดองค์การ.....	19
แนวคิดและหลักการด้านผู้สูงอายุ.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับการออกกำลังกายและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ.....	35
ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	39
ความรู้เกี่ยวกับภาคเหนือตอนบน.....	47
แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น.....	48
การวิจัยเทคนิคแบบเดลฟาย.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	79
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	82
เครื่องมือและการสร้างเครื่องที่ใช้ในการวิจัย.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
เกณฑ์การแปลผล.....	86
4 ผลการวิจัย.....	90
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเพื่อส่งเสริม	
การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลใน	
ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย.....	90
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบ	
การจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหาร	
ส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย.....	100
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ	
รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหาร	
ส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย.....	116
5 อภิปรายและสรุปผล.....	143
สรุปผลการวิจัย.....	143
อภิปรายผลจากการวิจัย.....	152
ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	158
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	159
บรรณานุกรม.....	160
ภาคผนวก.....	173
ภาคผนวก ก.....	174
ภาคผนวก ข.....	177

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค.....	183
ภาคผนวก ง.....	185
ภาคผนวก จ.....	188
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	235

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 จำนวนประชากรรวม จำนวนประชากรสูงอายุ สัดส่วนของประชากรสูงอายุและอายุ มัธยฐานของประชากร พ.ศ. 2503-2568.....	34
2-2 ความลดลงของความคาดเคลื่อนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	55
3-1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน.....	83
4-1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	92
4-2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทรัพยากรในการบริหารจัดการความต้องการ จำเป็นระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่ปรากฏจริงและการจัดลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็น.....	95
4-3 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ ของรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของ ผู้สูงอายุในชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2.....	104

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2-1 การบริหารทฤษฎีระบบ.....	19
2-2 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ปีพ.ศ. 2562.....	35
2-3 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล.....	43
3-1 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	81
4-1 (ร่าง) รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลประเทศไทยในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย.....	115
4-2 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านบุคลากรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	123
4-3 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการงบประมาณที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	125
4-4 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	127
4-5 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการจัดการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	128
4-6 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการวางแผนที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	130
4-7 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการจัดองค์กรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	132
4-8 โครงร่างการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	134

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4-9 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการนำองค์กรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	136
4-10 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการควบคุมที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	138
4-11 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านผลลัพธ์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ.....	140
4-12 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย.....	142

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ รวมไปถึงประชากรที่อาศัยอยู่ในแต่ละประเทศ ซึ่งล้วนแล้วแต่กำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการเข้าสู่การเป็นประเทศสังคมผู้สูงอายุ (Ageing society) ประเทศในอาเซียนที่เป็นสังคมสูงอายุเรียงตามลำดับร้อยละของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป คือ ประเทศสิงคโปร์ (ร้อยละ 20) ประเทศไทย (ร้อยละ 17) และ เวียดนาม (ร้อยละ 11) ตามลำดับ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550) ประเทศไทยมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเพิ่มจากร้อยละ 6.8 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 9.4 และ 10.7 ในปี พ.ศ. 2545 และ 2550 และคาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 11.70 ในปี พ.ศ. 2554 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) และร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2568 (ศิริรัตน์ ปานอุทัย และลินจง โปธิบาล, 2562) จากการศึกษาภาวะผู้สูงอายุ โสภณ แห่งเพ็ชร์ (2550, หน้า 10-15) กล่าวว่า ภาวะผู้สูงอายุของประชากรของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งลักษณะประชากรผู้สูงอายุภาคเหนือมีประชากรผู้สูงอายุสูงที่สุดในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 11.1 โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบน จะมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากกว่าภาคเหนือตอนล่าง คือ ร้อยละ 11.4 และ 10.6 ตามลำดับ ซึ่งจังหวัดที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ลำพูน ร้อยละ 13.8 รองลงมาคือ เชียงใหม่ ร้อยละ 12.9 และลำปางร้อยละ 12.6 ดังนั้น การมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เห็นว่าประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเตรียมความพร้อมรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุมีความสำคัญและมีบทบาท เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากผู้สูงอายุล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ สืบทอดความรู้ ภูมิปัญญา รวมถึงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่อคนรุ่นหลัง ผู้สูงอายุควรคงไว้ซึ่งสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง เพราะผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ

เมื่อประชากรในประเทศก้าวเข้าสู่ภาวะสูงวัย ร่างกายย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและเสื่อมสภาพลงตามธรรมชาติ ประชากรสูงอายุจึงจัดเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านสุขภาพ จากรายงานสถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2550-2557 อัตราการตายด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคหัวใจขาดเลือด โรคหลอดเลือดสมอง โรคความดันโลหิตสูง และ

โรคเบาหวาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) โรคเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ประชากรสูงอายุมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550) ทั้งนี้ เมื่ออายุมากขึ้น ประชากรสูงอายุจึงต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการใช้ชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันออกไป ตามระดับปัญหาด้านสุขภาพของแต่ละคน ประชากรผู้สูงอายุจึงมีความต้องการในการหาวิธีชะลอ หรือป้องกันการเกิดโรคในช่วงสุดท้ายของชีวิต และการคงไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี จะต้องพึ่งพามุคคนอื่นในการทำกิจวัตรประจำวันอย่างน้อยที่สุด ผลของความเสื่อมทางร่างกาย ทำให้เกิดการสูญเสียการเคลื่อนไหว และสูญเสียความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งผู้สูงอายุจะเกิดปัญหาสุขภาพ ร่างกายเสื่อมลง ทำให้เกิดโรค การเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ เกิดภาวะสมรรถภาพร่างกายเสื่อมสมรรถภาพลง (Disability) เช่น โรคกระดูกเสื่อม โรคข้อเสื่อม โรคเก๊าท์ รวมถึงความจำหรือสติปัญญาที่มีสมรรถนะลดลง (มินตราสารรักษ์, 2558) ผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือจากผู้อื่นรวมทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การดูแลรักษาสุขภาพมากกว่าวัยอื่น เป็นปัญหาสาธารณสุขในระดับชาติ

มานพ ดันสุภายน และชญญญ ฉัตรภมลาวรกิจ (2553, หน้า 46-49) พบว่า กิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมกับชุมชนมากที่สุด คือ กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ การตรวจสุขภาพ และการออกกำลังกาย การออกกำลังกายจึงถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รัฐบาลจึงกำหนดเป้าหมายการส่งเสริมให้คนไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ออกกำลังกายอย่างน้อย 3 วัน วันละ 30 นาที เพื่อความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายเพราะการออกกำลังกายจะทำให้หัวใจสำคัญในร่างกาย เช่น หัวใจ ปอด และระบบไหลเวียนโลหิต (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561) ซึ่งจะส่งผลทำให้การทำงานในระบบต่าง ๆ ในร่างกายทำงานอย่างมีประสิทธิภาพไปด้วยการออกกำลังกายจึงมีความสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการออกกำลังกายของผู้สูงอายุคือการทำให้อายุยืนยาวและมีสุขภาพที่ดีขึ้น (ศูนย์อนามัยที่ 2 กรมอนามัย, ม.ป.ป.)

จากแผนปฏิบัติการของแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติได้กำหนดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาภารกิจด้านงานการส่งเสริมสุขภาพชีวิตของประชากรทุกภาคส่วน (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552, 2552) เนื่องด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่หลักตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพและส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายต่อประชากรในชุมชนรวมถึงประชากรผู้สูงอายุจาก การดำเนินงานในปีที่ผ่านมาซึ่งไม่สามารถพัฒนาการจัดการกีฬาและการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชิตีรัตน์ ราศิริ และอาจินต์ สงทัพ (2561, หน้า 315) กล่าวว่าเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุอย่าง

แท้จริงและเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยยึดหลักการดำเนินงานศตวรรษที่ 21 ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในหลายภาคส่วนของสังคม โดยการผนวกภาคีที่มีอยู่ภายในภาคส่วนราชการ ระหว่างส่วนราชการ และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยใช้หลักแห่งความเท่าเทียมกันในการร่วมมือ และเตรียมความพร้อม การส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพจากการสนับสนุนของทั้งภาครัฐและเอกชนประชาชนในชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างจริงจัง ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในการทบทวนผลดำเนินงานแผนพัฒนาฯ ในฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559) ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรคสำคัญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาเพื่อมวลชน ยังไม่สามารถถูกขับเคลื่อนให้ประสบผลสำเร็จได้ เนื่องจากผลการสำรวจในปี พ.ศ. 2554 พบว่าร้อยละ 26 ของประชาชนชาวไทยมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ปี พ.ศ. 2558 พบว่าสัดส่วนประชาชนชาวไทยที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ นั้น ยังมีสัดส่วนเท่าเดิม (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2555) เนื่องจากขาดสถานที่ออกกำลังกาย สาธารณะที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและขาดผู้นำการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาที่สามารถให้ความรู้และนำการออกกำลังกายไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในระดับท้องถิ่น การสนับสนุนการออกกำลังกายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับนโยบายโครงการของผู้บริหาร รวมถึงยังไม่ได้เป็นเป้าหมายหลักของหน่วยงาน กรมพลศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการออกกำลังกายของมวลชนทั่วประเทศ ขาดเครือข่ายในระดับท้องถิ่น มีเพียงเจ้าหน้าที่พลศึกษาประจำอำเภอที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน นอกจากนี้ยังขาดการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีเครือข่ายในระดับท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาของส่วนพัฒนางานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี (2547, หน้า 17-20) ได้กล่าวถึงปัญหาและแนวโน้มขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารตำบลเพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ยังมีปัญหาที่สำคัญ คือ การมีขนาดเล็กในแง่ของรายได้และบุคลากรน้อยรวมถึงปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และจากผลการสำรวจตัวชี้วัดค่าร้อยละของตำบลที่มีระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของกระทรวงสาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 1 พบว่า การดูแลระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว (Long term care) ในชุมชนเขตสุขภาพที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดที่อยู่ในภาคเหนือตอนบนยังมีค่าร้อยละ 51.18 เมื่อเทียบกับเขตสุขภาพเขตอื่น ๆ (เขตสุขภาพที่ 1, 2562)

ในแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคม ส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ และการวางรากฐานของระบบสุขภาพให้เข้มแข็ง มีเอกภาพ สามารถต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างต่อเนื่อง” และมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนวิชา พลศึกษาที่มีคุณภาพ ประชากรทุกภาคส่วนมีการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมออันจะนำมาสู่สุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ นักกีฬาไทยสามารถประสบความสำเร็จในการแข่งกีฬาทั้งในระดับอาเซียน เอเชีย และ โลกเพื่อสร้างความสามัคคีและนำมาซึ่งความภูมิใจให้แก่ประชาชนในประเทศอุตสาหกรรมกีฬาช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีการเติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืนองค์ความรู้ด้านการกีฬาได้รับการพัฒนาและถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการพัฒนาการกีฬาของประเทศ การบริหารด้านการกีฬาได้รับการยกระดับให้ประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทุกระดับตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมให้มวลชนมีการออกกำลังกายและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกีฬา โดยเสริมสร้างการออกกำลังกายสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ยุทธศาสตร์นี้ถือว่ามีความสำคัญสำหรับประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาจะทำให้สุขภาพพลานามัยแข็งแรง ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ลดปัญหาสังคม สามารถใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาสุขภาพเพศผิดและอบายมุข โดยมีการสร้างโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาและมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสาธารณะและพัฒนาระบบอาสาสมัครการกีฬา ซึ่งการเสริมสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาสำหรับประชากรทุกกลุ่ม เผยแพร่ความรู้เพื่อเพิ่มความตระหนักด้านการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาและการดูแลสุขภาพ ให้กับประชาชนทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น จัดให้มีและส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องสำหรับประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มประชาชนผู้สูงอายุทั่วประเทศ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความสนใจผ่านสื่อต่าง ๆ จัดการทดสอบสมรรถภาพทางกายและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้กับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของการออกกำลังกายและเล่นกีฬา และเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นด้านการดูแลรักษาสุขภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น รูปแบบการจัดการการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญอย่างมากเพื่อสร้างรูปแบบในการจัดการการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของ

ผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในการพัฒนาด้านการออกกำลังกาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการส่งเสริมสุขภาพ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพต่อประชาชนและองค์กรสืบไป

คำถามการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นในรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย มีความต้องการจำเป็นอะไรบ้าง มีลำดับความสำคัญเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ควรมีลักษณะอย่างไร
3. รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย มีความเหมาะสม มีประโยชน์และนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

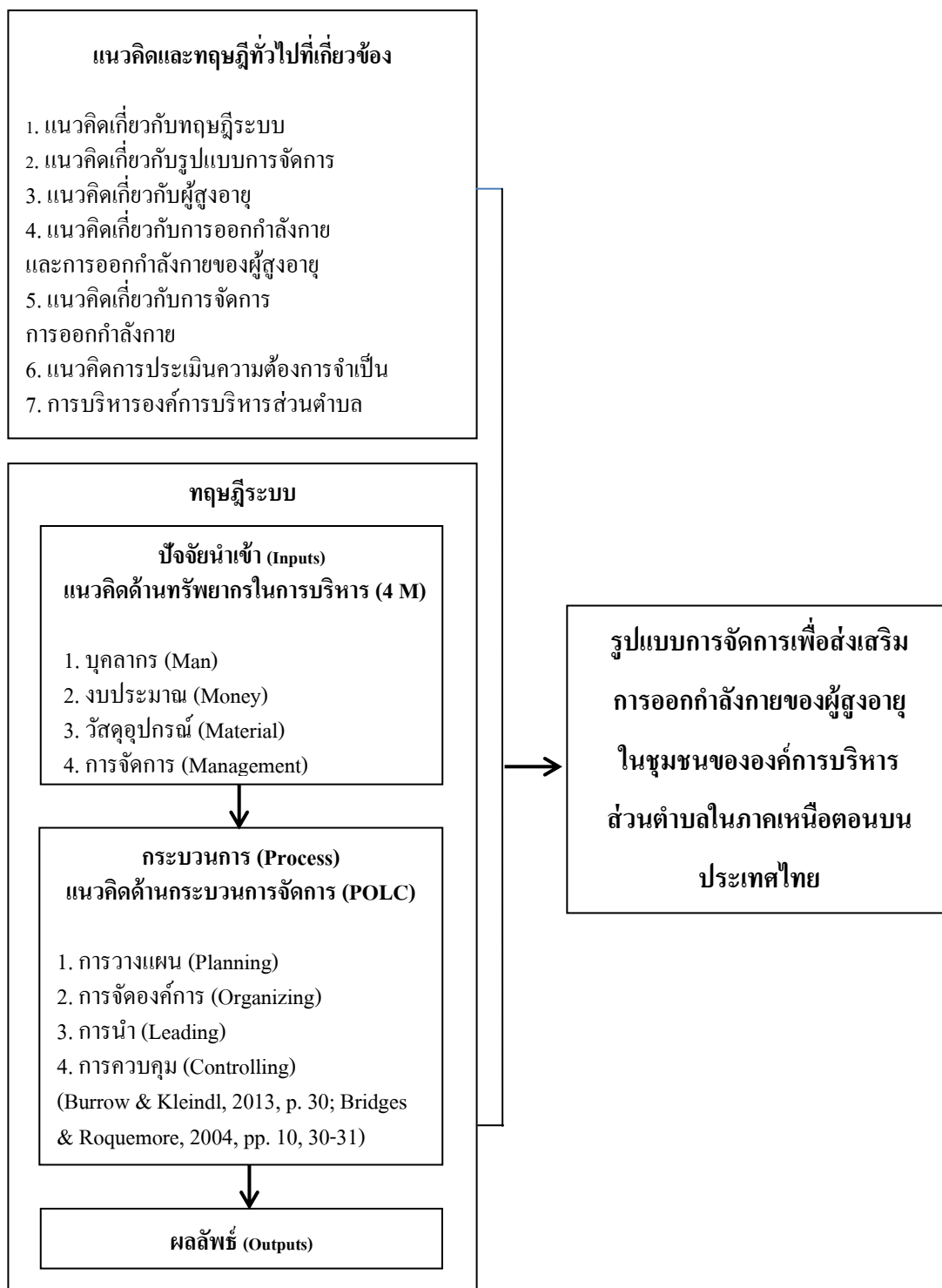
1. ได้สารสนเทศที่สะท้อนความต้องการจำเป็นในรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของต่อไป
2. ได้องค์ความรู้ในรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์กับ

นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจเพื่อนำไปต่อยอดในการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ

3. ได้รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย เป็นแนวทางการดำเนินงานในบริบทการจัดการการออกกำลังกายแก่ชุมชน ซึ่งขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ทรัพยากรในการจัดการ ได้แก่ บุคลากรงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ การควบคุม ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ประชากรที่ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และ โครงสร้างในภาพรวม สำหรับการสร้างแบบสัมภาษณ์ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพ และการประเมินความต้องการความจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่
3. ประชากรที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
4. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการจัดการ หมายถึง การพัฒนาสถานการณ์จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน การเชื่อมโยงทางความคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออกกำลังกายของ

ผู้สูงอายุ

ทฤษฎีระบบ หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ โดยมีการนำเอาปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งปัจจัยกระบวนการทำงานและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจะมีส่วนสัมพันธ์กันและเป็นผลซึ่งกันและกัน

การจัดองค์การ หมายถึง การจัดโครงสร้างคณะกรรมการและคณะทำงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบประสานงานในการจัดการการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

ทรัพยากรในการจัดการ หมายถึง ปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากรงบประมาณ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

กระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง องค์ประกอบทางการบริหารจัดการบนพื้นฐานของกระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ที่ได้จากการวิเคราะห์ขอบเขตของการบริหารจัดการ การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง

ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรที่อยู่ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง และประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสุขภาพแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

การออกกำลังกายผู้สูงอายุ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้มีการใช้แรงกล้ามเนื้อ และมีการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างมีระบบแบบแผน โดยการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย ความถี่ (ครั้งต่อสัปดาห์) ความนาน ความหนักเบา รวมถึงระยะเวลาอบอุ่นร่างกาย และระยะผ่อนคลายและความแรงในการออกกำลังกายที่ถูกต้องตามหลักของการออกกำลังกายมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานระดับตำบลในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของระบบราชการไทยที่รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการในระดับตำบล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
2. แนวคิดทฤษฎีการจัดการและการบริหารจัดการ
3. แนวคิดทฤษฎีระบบ
4. แนวคิดทฤษฎีการจัดองค์การ
5. ความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุ
6. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการการออกกำลังกายและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
7. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
8. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น
9. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเทคนิคเดลฟาย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ ตรงกับ คำว่า “รูปแบบ” ตาม พจนานุกรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551) ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Model” Summers (1987, p. 668) ได้ให้ความหมายไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบ หมายถึง สื่อซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง ความหมายตรงนี้ ตรงกับ ภาษาไทยว่า แบบจำลอง เช่น แบบจำลองเรือดำน้ำ เป็นต้น
2. รูปแบบ หมายถึง สิ่งของหรือคนที้นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ นักเดินแบบ เป็นต้น
3. รูปแบบ หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์รุ่น 64x เป็นต้น

Bardo and Hartman (1982, p. 70), Keeves (1988, p. 559), เสรี ชัดเข้ม (2538, หน้า 3), อุทุมพร จามรมาน (2541, หน้า 22), บุญชม ศรีสะอาด (ม.ป.ป.) และอัย แสนภักดี (2558, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ คือ สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วย

ให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยหรือตัวแปรของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือจากแนวคิดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง

เยวดี วิบูลย์ศรี (2544, หน้า 27) และทิสนา แจมมณี (2548, หน้า 218) ได้ให้ความหมายของรูปแบบว่าเป็นวิธีที่บุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจตลอดจนจินตนาการ โดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น แฝงฝัง แฝงภูมิ แฝงภาพ ภาพวาด ภาพเหมือน เป็นคำอธิบาย โคอะแกรม หรือสมการ เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าใจได้ชั้นงั้น กระชับได้หลักการอย่างมีระบบ

จากการสังเคราะห์ความหมายของรูปแบบสรุปได้ว่า รูปแบบ คือ โครงสร้างหรือแบบจำลอง ที่แสดงองค์ประกอบอย่างมีระบบ แบบแผน รวมถึงวิธีดำเนินงานของหน้าที่การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลประเทศไทย ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบในแนวคิดนักวิชาการ Bardo and Hartman (1982) ให้ความเห็นไว้ว่า การที่จะระบุว่ามีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ Brown and Moberg (1980, pp. 16-17) ได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า รูปแบบส่วนใหญ่ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี (Technology) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการจัดการ (Management process) และการตัดสินใจสั่งการ (Decision making) ซึ่ง Husen and Postlethwaite (1994, pp. 3865 อ้างถึงในทิสนา แจมมณี, 2550, หน้า 220), Smith, Kronse, and Atkinson (1961, pp. 461-462) และ Keeves (1988, pp. 559-560) ได้อธิบาย รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ควรมีข้อกำหนด (Requirement) เกี่ยวกับรูปแบบ 4 ประการ คือ

1. มีความสัมพันธ์เชิงมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง
2. สามารถนำไปสู่การพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบ สังเกต ทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลได้
3. ระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผล เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ อธิบายปรากฏการณ์เชิงสาเหตุในเรื่องที่กำลังศึกษา
4. เป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ ช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ในสิ่งที่กำลังศึกษา

ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการต่าง ๆ ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันไป เช่น Keeves (1988 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ กันสิงห์, 2552, หน้า 80) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เอาไว้ 4 ประเภท คือ

1. Analogue model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมา อุปมัย เทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์องค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. Mathematical model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path analysis และหลักการสร้าง Semantic model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The semantic model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The standard deprivation model เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของบิดามารดาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

การพัฒนารูปแบบ

ได้มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

ดิเรก วรณเศียร (2545) และรุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบ (Model development) ไว้ว่า เป็นกระบวนการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง

Keeves (1988, p. 560 cited in Sallis, 2002) ได้กล่าวถึง หลักการรูปแบบเพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ

สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้าง มโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ โมเดล หรือมีชื่อเรียกอื่นที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ แบบจำลองตัวแบบหุ่นจำลอง ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายประเภทองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

พูลสุข หิงคานนท์ (2540) กล่าวว่า แบบจำลองหรือรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดง โครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ

Bardo and Hartman (1982) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า เป็นอะไรบางอย่างที่เรา พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อความ เข้าใจรูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม ส่วนการที่จะ ระบุว่ารูปแบบหนึ่งจะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด จึงจะเหมาะสมกับรูปแบบนั้น ๆ ควรมี องค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีรูปแบบตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและ วัตถุประสงค์ของผู้ร่างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

จากความหมายของรูปแบบของนักวิชาการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมาย ของรูปแบบได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การพัฒนาสถานการณ์จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบใน ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

แนวคิดทฤษฎีการบริหารและการจัดการ

ความหมายการบริหารและการจัดการ

การจัดการ (Management) และการบริหารจัดการ (Administration) ทั้ง 2 คำ มีความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเล็กน้อย ซึ่งการบริหารจัดการใช้ในวงการสาธารณะหรือ ระบบราชการ มักจะใช้คำนี้กับผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ส่วนคำว่า การจัดการใช้ในวงการธุรกิจ ของเอกชนเป็นหลักและจะใช้กับผู้บริหารระดับรองลงมา ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย (ประภิด หงษ์แสนยาธรรม, 2552 หน้า 10) นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้ให้คำจำกัดความของการจัดการและการ บริหารจัดการไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2551 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551) กำหนดความหมายของ “บริหาร” ว่าการดำเนินการ การจัดการ และให้ความหมายของ “จัดการ”

ว่า สิ่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน ดังนั้น การบริหาร จึงหมายถึง การจัดการ การควบคุมหรือการดำเนินงาน

Page (2009, p. 378), Robbins and Coulter (2012, p. 2), ทวีทรัพย์ เขยฝักแวน (2555, หน้า 58) และสมคิด บางโม (2558, หน้า 59) ได้ให้ความหมายของการจัดการว่า กระบวนการที่ผู้จัดการหรือผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การประสานงาน การดูแลงานและกิจกรรม ใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการ ความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วยขององค์กร จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ลินีกี้ เอ และวิลเลม บี (2552, หน้า 40) ได้อธิบายความหมายของการจัดการในยุคปัจจุบันว่า จะเน้นเรื่องประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิผล (Efficiency) โดยมุ่งแนวคิดในลักษณะของกระบวนการในการบริหารและการประสานทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อ บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (วิสรุตา ทองแถมแก้ว, 2554, หน้า 11)

Carroll and Gillen (1987), Dubrin and Ireland (1993, pp. 4-6), Masteralexis, Barr, and Hums (2005, p. 20), เสนาะ ดิยาวี (2546), สาโรจน์ สิงห์ชม (2557) และวิโรจน์ สารรัตนะ (2555, หน้า 3-5) กล่าวว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ หรือการนำ ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุม เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารและการจัดการ คือ กระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยใช้ทรัพยากรขององค์กร ดำเนินกิจกรรมด้วยกระบวนการในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ หรือการนำ ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุม

ดังนั้น หน้าที่การบริหารจัดการ จึงประกอบด้วย

1. การวางแผน เป็นขั้นตอนแรกของผู้บริหารในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย พันธกิจ วัตถุประสงค์ หรือแผนงาน ตลอดจนการพยากรณ์ผลลัพธ์ในอนาคต เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเวลาที่กำหนดไว้ (Schermerhorn, 1999, p. 7; สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 17; Dessler, 1998, p. 680; Bridges & Roquemore, 2004, p. 30) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุ เป้าหมายนั้น (Certo, 2000, p. 126) โดยพิจารณาตามลำดับในการดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อ รวบรวมและประสานงานกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้ส่งเสริมและมุ่งสู่เป้าหมายโดยต้องคำนึงถึงว่าใคร

จะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเมื่อใด (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549, หน้า 136) สอดคล้องกับ Gulick and Urwick, (1937 อ้างถึงใน พิชัยณรงค์ กงแก้ว, 2557) กล่าวว่า การวางแผน เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นการเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เชื่อมต่อไปในอนาคตตามที่ต้องการ เพราะการวางแผนที่ดีจะมีผลต่อการดำเนินการ การบริหารในส่วนอื่น ๆ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวางแผน คือ 1) แผนช่วยกำหนดทิศทาง 2) แผนช่วยลดความไม่แน่นอน 3) แผนช่วยลดความซ้ำซ้อน และความสิ้นเปลืองในการทำงาน 4) แผนช่วยกำหนดมาตรฐานในการควบคุม (Robbin & Coulter, 1999)

2. การจัดองค์กร เป็นการตัดสินใจเลือกวิธีการในการจัดแบ่งกลุ่ม แยกแยะงานที่จำเป็น การจัดกลุ่มงานให้เหมาะสม กับทรัพยากรและสถานการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์ การออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ (Schermerhorn, Hunt, & Osborn 2000; Griffin, 1999) ออกแบบงานจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อบุคลากรต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดวิธีการประสานงานเพื่อให้สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับการวางแผน (สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 17) ซึ่งการจัดองค์กร ประกอบด้วย การจัดบุคลากร แบ่งแผนกงาน และจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับแผนงาน เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินการตามแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด (Gomez-Mejia, Balkin, & Cardy, 2005) นอกจากนี้ ยังรวมถึงการตัดสินใจเลือกวิธีการในการจัดกลุ่มกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ (Griffin, 1999, p. 324; Robbins & Coulter, 1999, p. 117; พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 107; อนิวัช แก้วจางค์, 2550, หน้า 113)

3. การนำ หรือการนำไปปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการเพื่อให้แผนงาน โครงการและบุคลากรต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายงานดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จโดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำในตัวเองและสามารถจูงใจบุคคลต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานบรรลุความต้องการขององค์การ (Bridges & Roquemore, 2004, p. 30; สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 18) การชี้นำประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวผู้บริหารเองและการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการชักจูงหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานได้เต็มที่ตามความรู้ความสามารถ (สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 27) เป็นอิทธิพลระหว่างบุคคลที่จะชักนำให้บุคคลหรือกลุ่ม ทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ (Schermerhorn et al., 2000, p. G-7) เป็นความสามารถใช้อำนาจและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามจนบรรลุเป้าหมายขององค์การ การที่จะทำให้สมาชิกภายในองค์การทุ่มเทอย่างเต็มที่ได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องตั้งคำถามว่าตนเองจะเป็นผู้นำที่ดีเพื่อให้เกิดความทุ่มเทได้อย่างไร ควรพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในด้านใดบ้าง ควรปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมใน

ด้านใดหรือควรจะเลือกวิธีในการปฏิบัติตนเองอย่างไรในฐานะผู้นำองค์กรภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อถือ เชื่อมั่น และยินดีปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ (สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 154-155)

4. การควบคุม เป็นกระบวนการ การตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงาน อย่างมีระบบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน หรือเกณฑ์ เพื่อรักษาให้องค์กรดำเนินการไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กร โดยพิจารณาว่าผลการปฏิบัติงานจริงเป็นไปตามมาตรฐาน หรือเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่ เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขผลการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดี (ชนินทร์ ชุนหพันธ์, 2550; Certo, 2000; เสนาะ ดิยาวี, 2546; ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักขิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์ 2552) การควบคุมจึงถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญทางการบริหารจัดการ โดยเป็นกระบวนการที่ควบคุมให้กิจกรรมทางการจัดการทั้งหมดสอดคล้องต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่กำหนด โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นระบบควบคุมเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้รับผลสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (สาคร สุขศรีวงศ์, 2555, หน้า 94)

ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการกิจการต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ มีอยู่ 4 ประการ (สมคิด บางโม, 2558) ได้แก่ ด้านบุคลากร, ด้านการเงิน และงบประมาณ, ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก, ด้านการจัดการ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร (Planning)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, สุดา สุวรรณภิมย์, ชวลิต ประชาวานนท์, และสมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ (2545, หน้า 248) และธงชัย สันติวงษ์ (2539) กล่าวไว้ว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุด องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในขณะเดียวกัน หากถูกมองข้ามหรือไม่มีการเอาใจใส่เท่าที่ควร เช่น ขาดการฝึกอบรม การคัดเลือก และการสรรหาอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นภายในองค์กร ถ้าหากขาดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทันสมัย ราคาแพงก็ตาม

2. ด้านการเงินและงบประมาณ (Money)

เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการบริหารงาน ฝ่ายบริหารมีหน้าที่จัดหางบประมาณเงินทุนให้กับหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรควบคุมดูแลว่าเงินที่ขอมานั้นใช้อย่างถูกต้องหรือไม่ งานดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความซื่อสัตย์ รอบรู้และความหนักแน่น การจัดงบประมาณผู้บริหารต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการในเรื่องการเงิน ผู้บริหารจะต้องทราบเพื่อป้องกัน การใช้เงินในทางที่ผิดและสูญเสียนเงินไปโดยเปล่าประโยชน์

2. ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดเตรียมงบประมาณเป็นงานที่ต้องประสานกันหลาย ๆ อย่างต้องมีแบบแผน โครงการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายและเงินทุนที่ได้รับมาจากสายงานต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องทราบหรือพิจารณาเตรียมจัดงบประมาณ การจัดหางบประมาณต้องการจัดแผนงานทางการเงินอันเกี่ยวกับงานเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารมีหน้าที่ที่จะต้องจัดทำงบประมาณเตรียมไว้สำหรับแผนระยะเวลา 1 ปี 3 ปี 5 ปี หรือ 7 ปี โครงการสำคัญแต่ละโครงการจะต้องไว้ล่วงหน้าหลาย ๆ ปี ฉะนั้น การจัดทำงบประมาณการเงินต้องจัดไว้สำหรับโครงการระยะยาวด้วย

3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material)

เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จได้ผลสมบูรณ์ เป็นการบริหารอย่างแท้จริงและให้เกิดประโยชน์มากที่สุดควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

3.1 ใช้วัสดุตามความเหมาะสม

3.2 ใช้ให้ได้ผลคุ้มค่า

3.3 ใช้อย่างประหยัดทั้งแรงงาน เงินและเวลา

3.4 ก่อนใช้อุปกรณ์ทุกครั้งต้องทดลองเสียก่อนว่าใช้ได้ดี สะดวกและพอเหมาะกับเวลา ระวังอย่าให้การใช้อุปกรณ์ต้องติดขัดระหว่างใช้

4. ด้านการจัดการ (Organizing)

การจัดการเป็นกระบวนการที่ใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วย (พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 36)

สรุปได้ว่า การบริหารและการจัดการ คือ การควบคุมการดำเนินงานในองค์กร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผน การจัดการองค์กร การนำหรือการนำไปปฏิบัติ และการควบคุม ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ ประกอบไปด้วย ด้านบุคลากร, ด้านการเงินงบประมาณ, ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก, ด้านการจัดการเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ

ทฤษฎีเชิงระบบ หรือ System theory ได้ถือกำเนิดเริ่มต้น ประมาณ ปี ค.ศ. 1920 เป็นแนวคิดเชิงระบบ โดยเริ่มจากนักชีววิทยาชาวออสเตรเลีย ที่ชื่อว่า Boulding and Bertalanffy (1920) อ้างถึงใน กุลเชษฐ สุทธิพนรัตน์ (2558) ต่อมาแนวคิดนี้เริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่หลายกันมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1950 เมื่อนำมาใช้ในการอธิบายความหมายของแนวคิดเชิงระบบต่าง ๆ

ทฤษฎีระบบเป็นแนวคิดการบริหารจัดการ ซึ่งมององค์การเป็นระบบตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 45) ประกอบด้วย ระบบย่อย ๆ ที่ทำงานร่วมกัน การทำงานของระบบย่อยจะต้องประสานสอดคล้องกัน จึงเกิดผลงานขององค์การ (วันชัย มีชาติ, 2557, หน้า 152) เป็นสหวิทยาการ Bertalanffy (1968 อ้างถึงใน อัมพร ช่างลักษณ์, 2551, หน้า 17) เป็นบุคคลแรกที่คิดค้นแนวความคิดการมองสรรพสิ่ง โดยองค์รวมในแง่ของทฤษฎีองค์การ องค์การประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ หลายส่วนทำงานประสานสัมพันธ์กันเพื่อองค์การโดยรวม

การศึกษาเชิงระบบ พิจารณาได้ 2 ประการ คือ ทฤษฎีระบบปิด (Closed system) และ ทฤษฎีระบบเปิด (Open system)

ทฤษฎีระบบปิด การมององค์การใดองค์การหนึ่งว่าเป็นระบบปิดที่สมบูรณ์ แสดงว่าองค์การนั้นไม่เคยติดต่อกับสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การเลย ไม่เคยแสวงหาปัจจัยนำเข้าจากภายนอกเลย อาทิ ความสนับสนุนต่อนโยบายขององค์การ หรือหาลูกค้าเพื่อรับบริการจากองค์การ เป็นต้น ในทางปฏิบัติจะไม่พบว่าองค์การใดมีลักษณะดังกล่าวเลย ดังนั้น การนำทฤษฎีระบบปิดมาใช้ในองค์การจึงไม่มี

ทฤษฎีระบบเปิด องค์การที่พบเห็นอยู่ทั่วไปในสังคม มีลักษณะเป็นระบบเปิดแทบทั้งนั้น มีความยืดหยุ่นและเป็นพลวัตสูง เพราะองค์การต้องติดต่อกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ด้วยการรับปัจจัยนำเข้า จากภายนอก เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น จากนั้นหน้าที่ขององค์การในฐานะที่เป็นกระบวนการแปลงสภาพสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลผลิต ตามที่องค์การตั้งใจ และสุดท้ายขององค์การต้องได้รับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อนำผลมาแก้ไขปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ดีขึ้น

การบริหารทฤษฎีระบบ (System theory) Boulding and Bertalanffy (1920 อ้างถึงใน กุลเชษฐ สุทธิพนรัตน์, 2558), Miller and Rice (1967) และ Kimberly (1979) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีระบบ (System theory) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมขององค์การ เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเท่านั้น ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด โดยจะเอื้อต่อการอธิบายพฤติกรรมขององค์การทุกระดับ บางองค์การอาจมีความซับซ้อนมากขึ้น ยากที่จะพิจารณาถึงพฤติกรรม

องค์กร โดยระบบจะประกอบด้วย 4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และการย้อนกลับ (Feedback) เช่นเดียวกับ Kast and Rosenzweig (1972 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2555) โดยระบบหนึ่งนั้น หมายถึง ชุดองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อมุ่งจุดหมายของการทำงานร่วมกัน ดังนี้ 1) ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน ทุน วัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือให้บริการ 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation processes) จากการใช้ศักยภาพทางการบริหาร และเทคโนโลยีขององค์กร 3) ปัจจัยป้อนออก (Output) ประกอบด้วย ผลผลิต การให้บริการ หรือผลลัพธ์อื่น ๆ ที่องค์กรผลิตขึ้น และ 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

ภาพที่ 2-1 การบริหารทฤษฎีระบบ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2555, หน้า 24)

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีระบบเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สามารถวิเคราะห์ภาพรวมได้ดีกว่าการวิเคราะห์แบบแยกส่วน โดยเน้นการมองปัญหาแบบองค์รวม และมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและทุกส่วนต้องทำงานประสานสอดคล้องร่วมกัน โดยระบบจะประกอบด้วย 4 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และการย้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุง พัฒนา แก้ไขกระบวนการทำงานให้ดีขึ้นและมีความต่อเนื่อง

แนวคิดและทฤษฎีการจัดองค์กร

การจัดองค์กร (Organizing)

ความหมายของการจัดองค์กร ได้มีนักวิชาการให้ความหมายและแสดงทัศนะของ

การจัดองค์การไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้ การจัดองค์การหมายถึง หน้าที่ในการรวบรวมและประสานทรัพยากรมนุษย์ การเงิน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ข้อมูล และทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Daft, 1951) โดยเน้นผลสำเร็จให้เกิดขึ้นในระบบการบริหารจัดการ และความพยายามในการแบ่งงานและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอน ตามที่องค์การมีความต้องการให้ได้รับผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล

นอกจากนี้ ยังรวมถึงการตัดสินใจเลือกวิธีการในการจัดแบ่งกลุ่มกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การออกเป็นหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบ (Griffin, 1999, p. 324; Robbins & Coulter, 1999, p. 117; พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 107; อนิวัช แก้วจางค์, 2550, หน้า 113) จากการให้คำนิยามของนักวิชาการ จึงสรุปว่า การจัดองค์การ หมายถึง กระบวนการ ภายในองค์การ โดยมีความพยายามที่จะกำหนด โครงสร้างการดำเนินงาน การจัดกลุ่มงาน การมอบหมายงาน การมอบอำนาจหน้าที่การประสานงานให้เหมาะสมกับทรัพยากรและสถานการณ์ ปัจจุบันขององค์การนั้น และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการจัดองค์การ

การจัดองค์การ เป็นกระบวนการที่นักวิชาการ ได้ให้ทัศนะไว้หลายทัศนะ เช่น Bridges and Roquemore (2004, p. 32) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดองค์การไว้ 5 ประการ คือ

1. การประสานทรัพยากร
2. การจัดคนเข้าทำงาน
3. การพัฒนาคำอธิบายลักษณะงาน
4. การมอบหมายงาน
5. การติดต่อสื่อสาร

Hodgetts (1999, p. 138) ได้แบ่งกระบวนการจัดองค์การไว้ 3 ประการ คือ

1. การจัดแบ่งงาน
2. การจัดกลุ่มกิจกรรม
3. การจัดแผนกให้เหมาะสมกับความชำนาญเฉพาะทาง

Koontz and O' Donnell (1972) ได้ให้ทัศนะกระบวนการจัดองค์การว่าควรประกอบด้วย

1. การจำแนกแยกแยะงานที่จำเป็น
2. การจัดกลุ่มงานให้เหมาะสมกับทรัพยากรและสถานการณ์
3. การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคคลในองค์การอย่างเหมาะสม
4. การจัดวางความสัมพันธ์ของงานและอำนาจให้ชัดเจน

Kast and Rosenzweig (1985) ได้แบ่งกระบวนการจัดองค์การออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. การจัดแบ่งงาน
2. การประสานความพยายามของบุคคล
3. การบูรณาการผลลัพธ์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 189-196) ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดองค์การว่า ประกอบด้วย

1. สายการบังคับบัญชา
2. การมอบหมายอำนาจหน้าที่/ การมอบหมายงาน
3. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ
4. ขนาดของการจัดการ/ ขนาดของการควบคุม

เสนาะ ดิยาวี (2546, หน้า 121-133) กล่าวว่า การจัดองค์การประกอบด้วย องค์ประกอบต่อไปนี้ คือ

1. ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
2. การแบ่งเป็นแผนกงาน
3. สายการบังคับบัญชา
4. ขนาดของการควบคุม
5. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ
6. การมอบหมายงาน

อนิวัช แก้วจันทน์ (2550, หน้า 115-116) สรุปกระบวนการจัดองค์การเพื่อการประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนี้

1. การระบุงาน
2. การกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ
3. การจัดความสัมพันธ์ นอกจากนี้ กระบวนการในการจัดองค์การยังเกี่ยวข้องกับ

ปัจจัยอื่น ได้แก่ ความชำนาญเฉพาะด้าน ระดับของตำแหน่งงาน การรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจ

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดองค์การ (Organizational tools)

เพื่อให้การ้องค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้มีหน้าที่ในการ้องค์การต้องสรรหาหรือสร้างเครื่องมือในการ้องค์การ โดยเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญในการ้องค์การประกอบด้วย (อนิวัช แก้วจันทน์, 2550, หน้า 120-124)

1. พังโครงสร้างองค์กร (Organization charts) เป็นแผนผังที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งหมดขององค์กร ได้แก่ ประเภทของงานที่มีการแบ่งงานเป็นกลุ่ม มีการรวมกลุ่มเป็นสายบังคับบัญชาที่แน่นอน และมีชื่อตำแหน่งระบุไว้อย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์งาน (Job analysis) เป็นการบอกรายละเอียดของงานเพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลในองค์กรได้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง โดยมีมาตรฐานหรือบรรทัดฐานของแต่ละประเภทงานเป็นเกณฑ์

3. คู่มือองค์กร (Organization manual) เป็นหนังสืออธิบายให้ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรหรือเกี่ยวกับกฎ ระเบียบการปฏิบัติงานเมื่อเข้าร่วมงานกับองค์กร คู่มือองค์กรอาจแยกประเภทออกเป็นคู่มือหน่วยงาน (Department manual) เป็นคู่มือการทำงานของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานได้ทราบขอบเขตการทำงานและภารกิจของหน่วยงานตนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของแต่ละหน่วยงานและแสดงให้เห็นสายการบังคับบัญชา อีกทั้งช่วยในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน คู่มือปฏิบัติงาน (Operations manual) เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลในหน่วยงานได้รับรู้ขั้นตอนและวิธีการในการทำงานในแต่ละตำแหน่งงานของหน่วยงานในองค์กร ซึ่งจะทำให้บุคคลในองค์กรมีความชัดเจนและเข้าใจการปฏิบัติงานและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น คู่มือกฎระเบียบ (Rules and regulations manual) เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลในหน่วยงานได้รับทราบกฎระเบียบข้อบังคับทั้งในการทำงานในหน่วยงานและการทำงานร่วมกับองค์กร

โครงสร้างองค์กร (Organization structure)

โครงสร้างองค์กรเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ในองค์กรที่สร้างขึ้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (Kast & Rosenzweig, 1985) โดยมีสิ่งที่แสดงถึงกิจกรรมและกระบวนการทั้งหมดภายในองค์กร ดังนี้

1. โครงสร้างเป็นแบบแผนของหน้าที่ และความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในองค์กร แบบแผนดังกล่าวแสดงให้เห็นด้วยการมีแผนผังโครงสร้างองค์กร (Organization chart) และการกำหนดคำบรรยายลักษณะงานในแต่ละตำแหน่ง

2. โครงสร้างจะเป็นวิธีการแยกแยะประเภทกิจกรรมและบุคคล แบ่งลงไปฝ่ายงานต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความสามารถเฉพาะตามฝ่ายต่าง ๆ

3. โครงสร้างจะเป็นวิธีการในการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรที่มีความหลากหลาย ให้มีความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนในการทำงานซึ่งกันและกัน

4. โครงสร้างจะเป็นเครื่องมือในการกำหนดความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจภายในองค์กร ซึ่งบอกถึงสถานภาพ อำนาจของตำแหน่ง และลำดับชั้นการบังคับบัญชา

5. โครงสร้างจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมและเป็นแนวทางของกิจกรรม และความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กร เนื่องจากโครงสร้างจะกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของแต่ละส่วนงานในองค์กร จากการนิยามโครงสร้างดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงสาระสำคัญของแต่ละพื้นฐานของการจัดโครงสร้างในองค์กร คือ ประการแรก ความชำนาญเฉพาะ (Specialization) จะเป็นพื้นฐานประการแรกสุดของการกำหนดโครงสร้าง โดยองค์กรจะแยกบุคคลและกลุ่มงานในองค์กร โดยพิจารณาจากความชำนาญเฉพาะหรือความคล้ายคลึงกันของกิจกรรมต่าง ๆ รวมไว้ในฝ่ายงานเดียวกัน การดำเนินงานดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การแบ่งแยกหน้าที่การทำงานของฝ่ายงานต่าง ๆ (Differentiation) เป็นผลให้แต่ละฝ่ายงานมีหน้าที่การทำงานแตกต่างกันไป ประการที่สอง คือ การประสานงาน (Coordination) เป็นการประสานงานฝ่ายงานที่มีความหลากหลายต่าง ๆ ข้างต้น จัดเชื่อมความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจซึ่งกันและกัน อันเป็นผลให้เกิดการบูรณาการ (Integration) ของกิจกรรมต่าง ๆ ในอันที่สนับสนุนการทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร โครงสร้างขององค์กร จะทำให้เราสามารถเข้าใจลักษณะขององค์กรในลักษณะของกิจกรรมหรือระบบงานในองค์กรได้เป็นอย่างดี โครงสร้างขององค์กรจึงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงขนาดขององค์กร อัตราความเจริญเติบโตขององค์กร ความก้าวหน้าในเทคโนโลยี ตลอดจนความมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการบริหารงานในองค์กรนั้น ๆ ได้

องค์ประกอบโครงสร้างขององค์กร

มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การรวมอำนาจ (Centralization) และการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ความมากน้อยของการมีอำนาจในการตัดสินใจ (Decision-making) ในเรื่องต่าง ๆ ว่ามีมากน้อยแค่ไหน โดยพิจารณาถึงระดับที่ทำการตัดสินใจ ถ้าระดับที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุดขององค์กรแล้วรวมอำนาจในการตัดสินใจ โดยสั่งการลงมาตามลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ไม่ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ในระดับต่างลงมา ผู้ได้บังคับบัญชามีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งเพียงอย่างเดียว ถือว่าเป็นการรวมอำนาจในการตัดสินใจ ส่วนการกระจายอำนาจนั้น อำนาจในการตัดสินใจได้รับการกระจายไปตามชั้นของการบังคับบัญชาให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ ลงมา ผู้บังคับบัญชาจะฟังความคิดเห็นและให้ผู้ได้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไปตามโครงสร้างขององค์กรอาจทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ การกระจายหน่วยงานตามแนวนอน (Horizontal differentiation) และการกระจายหน่วยงานตามแนวตั้ง (Vertical differentiation)

2. ความชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) หมายถึง การจัดให้มีการแบ่งงานกันทำตามความถนัด (Division of work) เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่ทำงานอยู่ในองค์การได้ทำงานในหน้าที่ที่ตนมีความถนัดตามลักษณะของงาน (Job specialization) เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่างของบุคคลและในการแบ่งงานกันทำนั้น ต้องมอบหมายงานให้เหมาะสมกับคน โดยยึดหลัก “Put the right man in the right job” (วางคนให้เหมาะกับงาน) รูปแบบความชำนาญเฉพาะอย่างอาจสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความชำนาญเฉพาะอย่างตามหน้าที่ (Function specialization) เชี่ยวชาญในงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งได้แก่ งานประจำวัน (Routine) งานสำนักงาน (Office) และความชำนาญเฉพาะอย่างทางสังคม (Social specialization) เป็นความเชี่ยวชาญในงานวิชาชีพเฉพาะทางเป็นงานที่จำเป็นต้องใช้ทักษะ ความสามารถในการทำงานสูงเหมาะกับงานที่มีความหลากหลายและต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในทุก ๆ วัน ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ได้แก่ งานวิชาชีพ (Professionals)

3. ลำดับสายของการบังคับบัญชา (Chain of command) หมายถึง ลำดับขั้นของการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันไปตามลำดับ จากตำแหน่งที่สูงสุดจนถึงตำแหน่งที่ต่ำสุด และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนขององค์การ กล่าวคือ ถ้าจำนวนลำดับขั้นของการบังคับบัญชามีมาก องค์การก็มีความซับซ้อนมาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าจำนวนลำดับขั้นของการบังคับบัญชามีน้อย องค์การก็มีความซับซ้อนน้อย

4. ช่วงกว้างของการบังคับบัญชา (Span of control) หมายถึง ขนาดของจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาชั้นใดชั้นหนึ่งมีผู้ใต้บังคับบัญชามาก ก็เรียกว่าช่วงกว้างของการบังคับบัญชา แต่ถ้ามีผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย ก็เรียกว่าช่วงกว้างของการบังคับบัญชาแคบ ช่วงกว้างของการบังคับบัญชานั้นเหมาะกับลักษณะงานในวิชาชีพ (Professional qualities) ที่ต้องการความเป็นอิสระในการทำงาน เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก อาจารย์ ส่วนช่วงกว้างของการบังคับบัญชาแคบนั้นเหมาะกับลักษณะของงานประจำ (Routine) ที่ต้องการให้งานแล้วเสร็จในวันหนึ่ง ๆ เช่น สำนักงาน (Office)

5. ขนาดขององค์การ (Organization size) หมายถึง ขนาดของกลุ่มคน ปริมาณงาน และทรัพยากรในการบริหาร (Management resource) ภายในองค์การหนึ่ง ๆ หากองค์การใดมีขนาดของกลุ่มคน ปริมาณงาน และทรัพยากรในการบริหารมาก องค์การนั้นก็จะมีขนาดใหญ่ ในทางตรงกันข้าม ถ้าองค์การใดมีขนาดของกลุ่มคน ปริมาณงาน และทรัพยากรในการบริหารน้อย องค์การนั้นก็จะมีขนาดเล็กขนาดขององค์การนั้น จะมีความสัมพันธ์กับการกระจายอำนาจเป็นอย่างมาก กล่าวคือ องค์การที่มีขนาดใหญ่มากเท่าไร การกระจายอำนาจก็มีมากตามไปเท่านั้น

6. ขนาดของหน่วยทำงาน (Work unit size) หรือการแบ่งงานออกตามแผนงาน (Departmentation) หมายถึง การแบ่งงานไปตามหน้าที่นั้น ออกเป็นกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยนำกลุ่มกิจกรรมเหล่านั้นเข้าด้วยกันเป็นแผนกหนึ่งที่ใหญ่ เป็นการรวมกิจกรรมที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน เข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน อาศัยหลักแบ่งงานกันทำ (Division of work) ถือได้ว่าเป็นการแบ่งงานออกตามแผนงาน ขนาดของแผนงานมีอิทธิพลต่อทัศนคติ พฤติกรรมและผลผลิต (Output) ของแผนงานนั้นมาก ดังนั้น การเพิ่มขนาดของแผนงานจึงมีความสัมพันธ์ต่อการลดน้อยลงของความพอใจในงานการเอาใจใส่ต่องาน และความสามารถในการธำรงรักษาพนักงานไว้ ผลผลิตขององค์กร ตลอดจนจนถึงทำให้การโต้แย้งปัญหาแรงงานเพิ่มขึ้น

7. ความเป็นทางการ (Formalization) หมายถึง ความมากน้อยของการที่กิจกรรมในการทำงานของพนักงานถูกกำหนดอย่างเฉพาะเจาะจง หรือถูกควบคุมด้วยกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นทางการองค์การที่กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งใช้เป็นเรื่องมือควบคุมพฤติกรรมพนักงานมากเท่าไร องค์การนั้นก็มีความเป็นทางการมากขึ้นเท่านั้น

การออกแบบองค์การ (Organization design)

การออกแบบองค์การ เป็นทักษะการออกแบบงาน ซึ่งพิจารณาทั้งระบบเทคนิคและระบบสังคมร่วมกัน (Rue & Byars, 2000, p. 51) นอกจากนี้ Mintzberg (1994, pp. 66-67) ได้ให้ทัศนะความหมายในเรื่องนี้ว่า “ในการจัดองค์การ สิ่งที่ได้้นอกเหนือจากการพิจารณาในแง่ของโครงสร้างองค์การแล้ว ก็ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องด้วย เช่น ระบบการวางแผนและการควบคุม (Planning and controlling system) แบบแผนของพฤติกรรม (Behavioral formalization) และระบบของการตัดสินใจ (Decision-making) ในองค์การ” การกำหนดรูปแบบขององค์การในการกำหนดรูปแบบขององค์การ เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน จะต้องมีการจัดทำโครงสร้างขององค์การอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องกับรูปแบบขององค์การนั้น ๆ ดังนั้น ปัจจัยโครงสร้างที่ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบขององค์การมีดังนี้ (วิเชียร วิทยุตม, 2548, หน้า 114-115)

1. กิจกรรม (Activity) หมายถึง หน้าที่ที่องค์กรจะต้องปฏิบัติ โดยองค์กรจะต้องทำการวิเคราะห์ถึงตัวงานว่า งานอะไรเป็นงานพื้นฐานหลักงานอะไรเป็นงานที่สำคัญ และงานอะไรเป็นงานที่จะเป็นต้องกระทำ โดยให้ใช้หลักการวิเคราะห์ (Job analysis) เพื่อศึกษาถึงงานขององค์การนั้นเสียก่อนแล้วจึงค่อยจัดกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบขององค์การนั้น

2. การตัดสินใจ (Decision-making) ในการออกแบบองค์การนั้น จะต้องพิจารณาถึงระดับของการบังคับบัญชาตามสายการบังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงจะตัดสินใจเฉพาะในเรื่องเป้าหมายขององค์การมากกว่ามรรควิธีหรือการปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับกลางจะตัดสินใจในวัตถุประสงค์ที่แยกย่อยลงมาจากระดับองค์การ มาเป็นเป้าหมายระดับหน่วยงาน ผู้บริหารระดับล่าง

ในการตัดสินใจเป็นไปในลักษณะที่นำเอานโยบายขององค์กรที่ได้รับนำมาไปอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิผล ดังนั้น รูปแบบขององค์กรจะต้องวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจเรื่องอะไรบ้าง ใครเป็นคนตัดสินใจ และการตัดสินใจเรื่องเรื่องแต่ละอย่างนี้ควรจะมอบหมายผู้บริหารระดับใดเป็นคนตัดสินใจจึงจะเหมาะสมที่สุด นอกจากนี้ ในการตัดสินใจจะต้องพิจารณาถึงเรื่องการรวมอำนาจ หรือการกระจายอำนาจในการบริหารงานให้เหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรนั้น

3. ความสัมพันธ์ (Relationship) ในการกำหนดรูปแบบขององค์กรนั้น จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานด้วยว่าเหมาะสมหรือไม่ ลักษณะของงานแต่ละตำแหน่งจะต้องมีความเกี่ยวพันกันอย่างไร งานในระดับรอง ๆ ลงมามีความสัมพันธ์กับงานหลักงานใด ก็จะถูกจับโยงเข้าไปเกี่ยวพันกับงานนั้น หลักการที่สำคัญของการกำหนดรูปแบบขององค์กร ก็คือ ผู้บริหารจะต้องออกแบบโครงสร้างขององค์กร โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของงานต่าง ๆ เพื่อให้มีการประสานงานและป้องกันข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารงานได้

การมอบหมายงาน (Delegation)

การมอบหมายงานเป็นขั้นตอนเป็นการมอบอำนาจหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา (Dessler, 1998, p. 675) การให้กิจกรรมการทำงานและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในองค์กร (Certo, 2000, p. 552) ได้แก่ กระบวนการมอบหมายให้ผู้บริหารระดับล่างได้ตัดสินใจในระดับหนึ่ง (เสนาะ ดิยาว, 2546, หน้า 128) เนื่องจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานทุกงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายโดยลำพังได้ ผู้บริหารจึงต้องมีการใช้สายการบังคับบัญชาในการกระจายอำนาจให้กับสมาชิกภายในองค์กร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545, หน้า 191) จากการให้คำนิยามของนักวิชาการจึงสรุปว่าการมอบหมายงาน คือ กระบวนการหรือวิธีการที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายกิจกรรมการทำงานและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในองค์กร

การออกแบบงาน (Job design)

การออกแบบงาน หมายถึง การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบสำหรับสมาชิกขององค์กรในแต่ละตำแหน่งงาน ผู้บริหารต้องสามารถกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบสำหรับสมาชิกขององค์กรในแต่ละตำแหน่งงานได้ ผู้บริหารจำเป็นต้องนำรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จากการวางแผนมาเป็นกรอบในการกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงาน

การจัดบุคลากร (Staffing)

ในการจัดองค์กรนั้น จำเป็นต้องพิจารณาจัดหาตัวบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน

ให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นการจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเหมาะสมมาปฏิบัติงานนั้น การจัดคนเข้าทำงานเป็นงานที่ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะทำครั้งเดียวเสร็จ เพราะคนทำงานย่อมต้องมีคนลาออก ถูกปลดเกษียณ หรือตาย ดังนั้น ในการสรรหา แต่งตั้งหรือธำรงไว้ซึ่งการบริหารบุคคลเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรอบคอบและมีขั้นตอนในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดคนเข้าทำงานโดยพิจารณาความรู้ ความสามารถของบุคลากร และจัดให้มีความเหมาะสมกับงาน ซึ่งกระบวนการนี้ อาจจัดแบ่งเป็นขั้นตอน คือ

1. การวางแผนกำลังคน (Manpower planning) ผู้บริหารจะต้องคาดการณ์อนาคตว่า จะต้องการบุคคลเข้ามารับหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่าใดและมีคุณสมบัติอย่างไร ซึ่งต้องทำการวิเคราะห์งาน (Job analysis) ของแต่ละตำแหน่งเสียก่อน
2. แสวงหาบุคคลเข้าทำงาน (Recruitment) เมื่อแผนงานมีความต้องการคนงานใหม่ จะต้องแจ้งให้แผนกบริหารงานบุคคลทราบถึงความต้องการ โดยระบุขอบเขตการศึกษา อายุ และประสบการณ์ตามที่ต้องการ ทางแผนกบริหารบุคคลจะได้ประกาศรับสมัคร หรือถ้าขาดแคลนคนงานอาจจะมีรางวัลสำหรับผู้นำพามาก็ได้
3. การคัดเลือกบุคคล (Selection) องค์กรอาจทำการคัดเลือกบุคคลโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ช่วยในการคัดเลือกบุคคล ได้แก่ การสอบประวัติผู้สมัครทดสอบการปฏิบัติงานจริง ทดสอบทางจิตวิทยาและสัมภาษณ์ อย่งไรก็ดี บางครั้งองค์กรอาจไม่ใช่วิธีการคัดเลือกดังกล่าวกับผู้บริหารระดับสำคัญ ๆ แล้วแต่ความต้องการของบุคคล
4. โยกย้ายและเลื่อนขั้น (Transfers and promotions) การโยกย้ายเป็นการสับเปลี่ยนตำแหน่งหนึ่งไปสู่อีกตำแหน่งหนึ่งที่อยู่ในระดับเดียวกัน โดยไม่เปลี่ยนสถานะและเงินเดือน ซึ่งการโยกย้ายนี้อาจจะมีขั้นตอนสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น พนักงานไม่อาจปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหรือสถานะที่ได้รับแต่งตั้ง แต่อาจทำงานหน้าที่อื่นได้ดี หรืออาจขอย้ายด้วยเหตุผลส่วนตัวหรือบางทีทางบริษัทย้าย เพราะต้องการให้กำลังคนแต่ละกลุ่มทัดเทียมกัน สำหรับเรื่องการเลื่อนขั้น อาจเปลี่ยนทั้งสถานะหรือเงินเดือน หรือบางทีอาจเปลี่ยนเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง
5. การโยกย้ายตำแหน่งหรือเลื่อนขั้นพนักงานนั้น จะต้องมีการประเมินผลเสียก่อนตามขั้นตอนหรือหลักเกณฑ์ที่องค์กรนั้น ๆ ยึดถือปฏิบัติอยู่

การปฏิบัติการ (Implementing)

การปฏิบัติการ หมายถึง การนำแผนและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยบุคลากรในองค์กร (Bridges & Roquemore, 2004, p. 30) ในการปฏิบัติการผู้บริหารหรือผู้นำของ

องค์การจะต้องใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ก่อนการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การปฏิบัติการที่จะให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายที่จะกระตุ้นให้บุคลากรในองค์การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ เช่น การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิผล (Effective communication) การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร (Employee motivation) การพัฒนาการทำงานเป็นทีม (Efficient work teams) และการบริหารจัดการเชิงปฏิบัติการ (Operation management) (Kaser & Brooks, 2005, pp. 121-122) ระบบการนำเป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันและกระตือรือร้นที่จะทำงานร่วมกัน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายเป็นวิธีการที่ผู้บริหารแสดงออกถึงภาวะผู้นำ เช่น วิธีการที่ใช้ในการตัดสินใจ การหาช่องทางในการติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การผลักดันให้ สมาชิกในองค์การนำค่านิยม ทิศทาง และผลการดำเนินงานที่คาดหวังของหน่วยงานไปปฏิบัติ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549, หน้า 219; เสนาะ ดิยาวี, 2546, หน้า 183)

ภาวะผู้นำ (Leadership)

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้หลายทัศนะ เช่น Schermerhorn et al. (2000, p. G-7) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นอิทธิพลระหว่าง บุคคลที่จะชักนำให้บุคคลหรือกลุ่มทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้อำนาจและจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามจนบรรลุเป้าหมายขององค์การ (Organizational goal) คุณลักษณะของผู้มีภาวะผู้นำ ศรีทัตติม รัตน โกศลพานิชพันธ์ (2555) เสนอว่าผู้นำควรมีจิตใจมุ่งมั่น กล้าหาญ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักแสวงหาความรู้และปฏิบัติงานได้ผล สุเทพ เชาวลิต (2546, หน้า 36) เสนอว่าผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ Field, Holden, and Lawlor (2000, p. 7) เสนอว่า ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความผูกพันในงานให้กับผู้ร่วมงาน และใช้ภาวะผู้นำในเชิง สร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจะพบว่าคุณสมบัติของผู้นำ ประกอบไปด้วย การเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น มีคุณธรรมและจริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี มีการสื่อสารที่ดี รู้จักการทำงานเป็นทีม มีความรู้ มีความสามารถทางการบริหารจัดการ

การควบคุม (Controlling)

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการควบคุมไว้ ดังนี้ การควบคุมเป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานและการแก้ไขสิ่งที่จำเป็น (Schermerhorn et al., 2000, p. G-3) และเป็นการใช้ความพยายามอย่างมีระบบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐานแผนหรือวัตถุประสงค์ที่มีการพิจารณาไว้ โดยพิจารณาว่าการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์หรือ มาตรฐาน หรือความต้องการที่กำหนด

ไว้หรือไม่ เพื่อที่จะได้แก้ไขปรับปรุงกันต่อไป (Certo, 2000, p. 551; Kaser & Brooks, 2005, p. 122; เสนาะ ดิยาวี, 2546, หน้า 318) จากความหมายของนักวิชาการจึงสรุปความหมายของการควบคุมได้ว่า การควบคุมเป็นกระบวนการของจัดระบบของการวัดผลการทำงาน เปรียบเทียบและแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด โดยกระบวนการควบคุม ประกอบด้วยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานการวัดผลการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่กำหนดการเปรียบเทียบผลงานจริงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้การแก้ไขความบกพร่อง ปรับปรุงและ รายงานผลการปฏิบัติงาน

กระบวนการควบคุม (Control process)

เป็นขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการจัดการปฏิบัติงานจริง การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานจริงกับวัตถุประสงค์และมาตรฐาน ตลอดจนมีการแก้ไขในสิ่งที่จำเป็น กระบวนการควบคุมที่มีประสิทธิภาพประการหนึ่ง คือ การประเมินผลงาน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้ง เป็นกลไกเสนอสารสนเทศและตัดสินใจคุณค่า สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546, หน้า 4) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการเป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มความมีเหตุมีผลในการบริหารจัดการด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการ วันชัย มีชาติ (2557, หน้า 293-299), เสนาะ ดิยาวี (2546, หน้า 319-320) และ Schermerhorn (1999, p. G-2) เห็นพ้องว่ากระบวนการควบคุมมีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดมาตรฐาน 2) การวัดผลการปฏิบัติงาน 3) การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน 4) การปฏิบัติการแก้ไข

แนวคิดและหลักการด้านผู้สูงอายุ

ความหมายและการแบ่งช่วงของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ คือ คำหรือสรรพนามที่เราใช้เรียกแทนตัวบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยไม่แบ่งเพศ เมื่อก้าวถึงผู้สูงอายุนั้นอาจทำให้เราเข้าใจได้ง่าย คือ พ่อแก่ แม่แก่ ที่มีอายุมากและมีลักษณะท่าทางที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ศิระะมีผมสีขาวสลับกับสีดำ และมีโรคประจำตัวหลายโรคทานยาหลังรับประทานอาหารทุกมื้อ (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย, 2557, หน้า 11) (World Health Organization, 1989, pp. 1-3) ได้ให้ความหมายว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการทางชีวิตมายาวนาน ทั้งอาชีพการงานและสภาพสังคมหลายรูปแบบโดยที่การทำงานของระบบภายในร่างกายทำงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนาน จึงทำให้สภาพร่างกายทรุดโทรมลงตามกาลเวลา อีกทั้ง ยังมีนักวิชาการในหลายแขนงได้ให้ข้อสรุปว่า (องค์การอนามัยโลก, 2554) ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตั้งแต่เกิดจนถึงช่วงวัยสูงอายุ เป็นผลทำให้ระบบต่าง ๆ ของร่างกาย ทรุดโทรมลง

การทำงานของอวัยวะผิดปกติไปจากเดิมทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจและอารมณ์ นอกจากนี้
ได้แบ่งผู้สูงอายุเป็น 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. ผู้สูงอายุประเภทบุคคลที่ช่วยเหลือตัวเองได้ กล่าวคือ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีร่างกาย
แข็งแรง สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติอาจมีโรคประจำตัวบ้างแต่ไม่ร้ายแรงและชอบ
เสียดสละเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวม

2. ผู้สูงอายุประเภทบุคคลที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ กล่าวคือ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ
ที่ติดเตียง มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ สุขภาพทางร่างกาย เช่น เส้นโลหิตในสมองแตก เส้นลึ้ม กระดูก
สันหลังทับเส้นประสาท หรืออาจเป็นที่โรคประจำตัวรุนแรงจนทำให้ไม่สามารถดำเนินชีวิต
ประจำวันตามปกติได้ จะต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุเหล่านี้

จากความหมาย ผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยหลายท่านได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ
หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีลักษณะผมสีขาวสลับสีดำ มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
ทั้งภายนอกและภายใน ที่ผ่านกาลเวลามาอย่างยาวนาน ตลอดจนการประกอบอาชีพและการดำเนิน
ชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลสามารถสังเกตได้จากปัญหาด้านสุขภาพและสภาพร่างกายที่
ทรุดโทรมลง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วนั้น (บรรลุ ศิริพานิช, 2549, หน้า 9-39) อาจมีปัจจัยหลายอย่าง
บ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและระบบการทำงานของร่างกาย ขึ้นอยู่กับสภาพทางด้าน
สังคมที่ดำรงชีวิตและสภาพทางด้านการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไป (WHO, Expert Committee
on Health of the Elderly World Health Organization, 1989, p. 7) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
เสริมสร้างสุขภาพ (2558, หน้า 2) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายโดยทั่วไปที่สามารถเห็น
ได้ชัดเจนได้เป็น 2 อย่าง คือ การเปลี่ยนแปลงทางภายนอก และการเปลี่ยนแปลงทางภายใน

1. การเปลี่ยนแปลงทางภายนอก คือ ผิวหนังห่อหุ้มมีริ้วรอยเหี่ยวย่นบนใบหน้า
การเปลี่ยนของสีผม ได้ยินเสียงที่ไม่ชัดเจน การมองเห็นที่เสื่อมลง

ผิวหนังห่อหุ้มมีริ้วรอยเหี่ยวย่นบนใบหน้า มักเกิดตามวัย เมื่อเรามีอายุที่มากขึ้น
คลอลาเจนที่มีเส้นใยเปรียบเสมือนตาข่ายคอยพยุงผิวหนังของเราไว้เสื่อมลงไปตามกาลเวลาขาด
ความยืดหยุ่น จึงทำให้ผลิตคลอลาเจนได้น้อยลง ความสมบูรณ์ของคลอลาเจนเสื่อมลง ริ้วรอย ก็
ปรากฏตามมาด้วย อีกทั้งสภาพแวดล้อมและการดำเนินชีวิตก็มีผลต่อรอยเหี่ยวย่น เช่น การตากแดด
พักผ่อนไม่เพียงพอ สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ที่มากเกินไปล้วนเป็นผลทำให้ริ้วรอยเหี่ยวย่นมากขึ้น
เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

การเปลี่ยนของสเต็ม เซลล์ที่สร้างเนื้อเยื่อ ที่เป็น โปรตีนและเซลล์ที่ทำหน้าที่สร้างเม็ดสี ซึ่งทำหน้าที่คอยป้องกันเม็ดสีเข้าไปในเนื้อเยื่อ ทำให้ผมมีสีต่าง ๆ ทางพันธุกรรม ซึ่งถ้าหากผู้ที่มีเม็ดผมมากก็จะมีสีผมที่เข้มดำ ในส่วนของคนที่มีเม็ดสีน้อยสีผมนั้นก็จะมีสีอ่อนลง ผู้สูงอายุที่มีสีผมขาว นั้นเนื่องมาจากด้วยอายุที่มากและประกอบกันกับการที่เซลล์เม็ดสีไม่สามารถสร้างสีให้ออกมาได้ จึงทำให้มีแต่เนื้อเยื่อที่เจริญเติบโตออกมาสีผมจึงเป็นสีขาว กล่าวคือ เซลล์เม็ดสีหยุดทำงานอย่างสิ้นเชิง

การได้ยินเสียงที่ไม่ชัดเจน คือ การเสื่อมตามวัยของอวัยวะ สำหรับผู้สูงอายุจะต้องใช้เสียงที่ดังขึ้นเพื่อให้เกิดการสื่อสารและการรับรู้ซึ่งกันและกัน และมีปัจจัยของโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคไต เป็นต้น โรคเหล่านี้เป็นความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการไหลเวียนโลหิต ซึ่งต้องนำโลหิตไปเลี้ยงอวัยวะทางหู ระดับการสูญเสียการได้ยินของผู้สูงอายุที่มีโรคเหล่านี้ก็จะมีผลมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีโรค

การมองเห็นที่เสื่อมลง วัยสูงอายุความสามารถทางการมองเห็นเสื่อมลง ส่วนมากในวัยนี้ที่พบมากที่สุด คือ สายตาสั้น เกิดจากกล้ามเนื้อเล็กๆและเส้นใยที่อยู่รอบบริเวณดวงตา เกิดการเสื่อมสภาพ และหย่อนลงทำให้ความสามารถในการปล้องเลนส์เพื่อที่จะมองใกล้ ทำได้ไม่ดีเท่าเดิม คนใกล้จิดควรตัดแว่นให้ผู้สูงอายุใส่ หากเพ่งไปนาน ๆ โดยที่ไม่ใช้แว่นสายตา ยิ่งอาจทำให้เรามองไม่เห็นมีอาการปวดตา และมีอาการปวดศีรษะตามมาอีกด้วย

2. การเปลี่ยนแปลงทางภายใน คือ ฟันหลุดร่วงเหงือกกรัน ความดันโลหิตสูง การทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายเสื่อมประสิทธิภาพ กล้ามเนื้อฝ่อลงและไม่มีคามแข็งแรง

ฟันหลุดร่วงเหงือกกรัน เมื่อผู้สูงอายุมีอายุที่สูงขึ้นสุขภาพทางช่องปากและฟันก็เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรละเลย ผู้สูงอายุส่วนมากใช้ฟันบดเคี้ยวอาหารมาเป็นเวลานาน เมื่อรับประทานอาหารแล้วนั้น ตัวผู้สูงอายุเองไม่คำนึงถึงการดูแลสุขภาพฟันและเหงือกมากนัก ทำให้เชื้อแบคทีเรียและสิ่งสกปรกคั่งค้างอยู่บริเวณช่องฟัน เป็นผลทำให้ฟันเกิดการสึก หลุดร่วง และเหงือกกรันอักเสบ หรือผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวทานยาหลังอาหารเพราะยาบางชนิดทำให้เกิดการปากแห้ง ถ้าทำคามสะอาดไม่ดีสามารถทำให้ฟันของผู้สูงอายุผุกร่อนง่าย

ความดันโลหิตสูง กล่าวคือ โรคความดันโลหิตสูงเป็นภาวะที่ค่าความดันโลหิตขณะหัวใจมีการบีบตัว 140 มิลลิเมตรปรอท ค่าความดันโลหิตขณะหัวใจมีการคลายตัว มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 90 มิลลิเมตรปรอท ระยะแรกที่จะมีอาการวิงเวียนศีรษะ ปวดศีรษะ ปวดบริเวณท้ายทอย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ ในผู้สูงอายุมักตรวจไม่พบ แต่มีปัจจัยเสี่ยงมาจากการดื่มแอลกอฮอล์ ความอ้วน ไขมันในเลือดสูง ขาดการดูแลสุขภาพการออกกำลังกาย หากผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ดำรงชีวิต มีการดูแลเรื่องการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทานอาหารที่มีรสเค็ม งดการดื่ม แอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ สามารถป้องกันโรคความดันโลหิตในผู้สูงอายุได้

กล้ามเนื้อฝ่อและไม่มีคามแข็งแรง เมื่อผู้สูงอายุมีการเคลื่อนไหวต้องการ รมัดระวังเป็นอย่างมาก เพราะมีปัจจัยหลักของการเกิดอุบัติเหตุที่มาจากกล้ามเนื้อที่ไม่แข็งแรง ระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อที่ควบคุมการทำงานด้านการทรงตัวทำงานได้ลดลง ทำให้เกิดการหกล้มได้ง่าย หากผู้สูงอายุหกล้มภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ก็ตามมาอาจเป็นผลทำให้ผู้สูงอายุ นอนติดเตียง

ฉะนั้น เราควรตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุออกมาทำกิจกรรม นอกบ้านเข้าสังคมไม่ควรอยู่แต่ในบริเวณบ้าน ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการทำกิจกรรมของ ครอบครัวและสังคมให้มองผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าให้ความสำคัญดูแลซึ่งกันและกัน เราก็สามารถมีผู้สูงอายุที่สุขภาพร่างกายที่ดีและมีคุณค่าต่อสังคมอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพ

มหาวิทยาลัยมหิดล (2561, หน้า 26) ความสามารถของผู้สูงอายุในการควบคุมและสั่งการ ให้ร่างกายปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับปริมาณงานและเวลา โดยการ ปฏิบัติภารกิจนั้น ไม่เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อร่างกายและสามารถประกอบกิจกรรม ประจำวันด้วยความกระฉับกระเฉง ว่องไว ปราศจากความเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้าและมีพลังงานเหลือ พอที่จะนำไปใช้ในการประกอบกิจกรรมบันเทิงในเวลาว่าง และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับภาวะ หลุดเงินได้ดี

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ในผู้สูงอายุ โดยทั่วไปผู้สูงอายุจะมีอารมณ์ ที่อ่อนไหวง่ายแต่ยังมีอีกหนึ่งมุมที่มีอารมณ์แบบคนทั่วไป (บรรลุ ศิริพานิช, 2549, หน้า 123-130) ได้ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุมีปัจจัยอยู่ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน กล่าวคือ ความเข้มแข็งทางด้านจิตใจที่ดีของผู้สูงอายุที่มีต่อเหตุการณ์ความ ภาควิใจที่ผ่านมาและความสมบูรณ์ของจิตใจ ก็สามารถทำให้จิตใจที่ดีตามมาอีกด้วย แต่ในทาง กลับกันหากผู้สูงอายุที่ไม่มีความพร้อมของสุขภาพร่างกาย ได้รับความเจ็บป่วย เจ็บป่วยเรื้อรัง ขาดคนดูแล หรือสภาพครอบครัวที่ไม่ดีก็ส่งผลให้ลดคุณค่าของตนเองลดน้อยลง

ปัจจัยภายนอก กล่าวคือ การมีสัมพันธภาพทางครอบครัว การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้สูงอายุมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง และการรับรู้ถึงความรุนแรงของเหตุการณ์ที่กระทบต่อการ ีชีวิตของผู้สูงอายุ หากทราบถึงเหตุการณ์ที่มากระทบตรงกับความเป็นจริง สภาพจิตใจของผู้สูงอายุ

ก็จะเข้มแข็งขึ้น เมื่อผู้สูงอายุสามารถยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์หรือเรื่องเกิดขึ้นได้ ผู้สูงอายุนั้นก็สามารถอยู่ร่วมกับสังคมและเหตุการณ์ได้อย่างมีความสุข

สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

นิยามที่ใช้ในการกำหนดความเป็นผู้สูงอายุสำหรับประเทศไทย คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประชากรสูงอายุไทยในบทนี้ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับขนาดและแนวโน้มของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ. 2503-2573 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุและเพศของประชากรสูงอายุและการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขนาดสัดส่วนการกระจายตัวเชิงพื้นที่และคุณลักษณะของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอายุตั้งแต่ 100 ปีขึ้นไป จากข้อมูลทะเบียนราษฎร โดยข้อมูลหลักที่นำเสนอในบทนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประชากรสูงอายุไทยปี พ.ศ. 2552 จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ทั้งนี้ เพราะข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุไม่ได้มีการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิไว้ทุกปีสำหรับข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุจากแหล่งข้อมูลทะเบียนราษฎรที่รวบรวมเสนอในบทนี้ครอบคลุมเฉพาะผู้สูงอายุที่มีสัญชาติไทยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรเท่านั้น ดังนั้น จึงไม่นับรวมผู้สูงอายุดังต่อไปนี้ 1) ผู้ที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยแต่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน 2) ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง (ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน) 3) ผู้ที่อยู่ระหว่างการย้าย (ผู้ที่ย้ายออกแต่ยังไม่ได้ย้ายเข้า) (ธารินทร์ ก้านเหลือง, 2561, หน้า 13)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา เป็นที่ชัดเจนว่าสังคมไทยเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีการเปลี่ยนผ่านเป็นประชากรสูงวัยของประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นในระยะเวลาที่เร็วมาก กล่าวคือการเพิ่มประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป จากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 14 จะใช้เวลาเพียงประมาณ 22 ปี และคาดว่า ในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุมากเป็นลำดับที่ 5 ในทวีปเอเชีย คือ 13.9 ล้านคนขณะเดียวกันจำนวนประชากรวัยเด็กจะลดต่ำลงเหลือเพียงประมาณร้อยละ 12 คาดการณ์ว่าในอีก 40 ปีข้างหน้า ประชากรสูงอายุจะมีมากกว่าเด็กถึง 4 เท่า ขณะที่คาดการณ์กันว่าภายใน 15-20 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรผู้สูงอายุไทยจะเพิ่มกว่าเท่าตัวของจำนวนประชากรสูงอายุในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะประชากรสูงอายุเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้จึงควรต้องเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้วยการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อเตรียมประชากรในการเข้าสู่วัยสูงอายุสุขภาพดี (Active aging) เพื่อให้กลุ่มวัยสูงอายุเหล่านั้นดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดี จากข้อมูลประชากรสูงอายุของประเทศไทยที่มีการสำรวจสามารถแสดงรายละเอียด ดังนี้

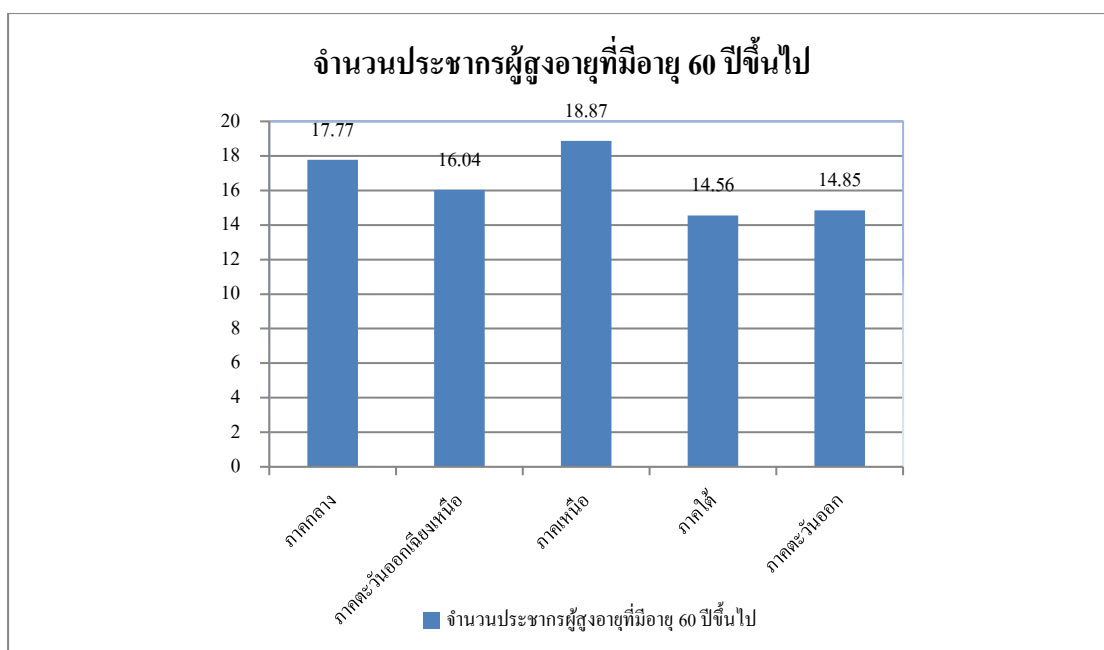
ตารางที่ 2-1 จำนวนประชากรรวม จำนวนประชากรสูงอายุ สัดส่วนของประชากรสูงอายุและอายุ
มัธยฐานของประชากร พ.ศ. 2503-2568 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ, 2555)

พ.ศ.	จำนวนประชากร รวม	จำนวนประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป	ร้อยละประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป	อายุ มัธยฐาน
2543	62,236,000	5,867,000	9.4	30.1
2548	64,765,000	6,693,000	10.3	32.6
2550	65,711,000	7,038,000	10.7	33.0
2553	67,042,000	7,522,000	11.8	34.7
2563	70,821,000	11,888,000	16.8	38.2
2568	72,286,000	14,452,000	20.0	39.8

คุณลักษณะของประชากรสูงอายุที่รวบรวมจากทะเบียนราษฎรในตารางที่ 2-1 แสดงว่า
หญิงสูงอายุมีสัดส่วนสูงกว่าชายสูงอายุปี พ.ศ. 2552 หญิงสูงอายุมีร้อยละ 56 ในขณะที่ชายสูงอายุมี
ร้อยละ 44 ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงมากนักในช่วงปี พ.ศ. 2547, 2549 และ 2552
การศึกษาการกระจายตัวตามกลุ่มอายุพบว่า ในปี พ.ศ. 2552 กลุ่มอายุที่มีสัดส่วนสูงที่สุดโดยมี
มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรสูงอายุทั้งหมด คือกลุ่มอายุ 60-69 ปี ประมาณ 1 ใน 3 มีอายุระหว่าง
70-79 ปี และประมาณร้อยละ 13 อยู่ในกลุ่มอายุวัยปลาย (อายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป) ทั้งนี้โดยมี
แนวโน้มว่าระหว่างปี พ.ศ. 2547, 2549 และ 2552 สัดส่วนของประชากรสูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี
มีแนวโน้มที่จะลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70-79 ปี และอายุตั้งแต่
80 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 อ้างถึงใน ชารินทร์ ก้านเหลือง, 2561, หน้า 17)

การกระจายตัวของผู้สูงอายุตามเขตที่พักอาศัยและตามภาคในช่วงเวลาที่ศึกษา
เปรียบเทียบพบว่ารูปแบบของการกระจายตัวยังคงไม่เปลี่ยนแปลง คือ ประชากรสูงอายุพักอาศัยใน
เขตชนบทมากกว่าเขตเมือง (เขตเทศบาล) และภาคที่มีผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด คือ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลางเหนือใต้และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สัดส่วน
ของผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลาโดยเป็นที่น่าสังเกตว่าในปี พ.ศ. 2552 มีผู้สูงอายุพักอาศัย
ในเขตเมืองสูงถึงร้อยละ 34 โดยมีแนวโน้มว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในเขตเมืองเพิ่มสูงขึ้น
อย่างรวดเร็วตลอดช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2547, 2549 และ 2552 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่ามีผู้สูงอายุ

ย้ายเข้าพักอาศัยในเขตเทศบาลเพื่อความสะดวกในการเข้ารับบริการทางการแพทย์หรือสาธารณสุข หรือขอรับสวัสดิการต่าง ๆ อาทิเช่น เบี้ยยังชีพ ซึ่งพบว่า ในเขตเทศบาลหลายแห่งสามารถให้การสนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุทุกคนที่อยู่ในพื้นที่ได้ ซึ่งต่างจากในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เกือบทุกแห่งไม่สามารถให้การสนับสนุนเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุทุกคนในพื้นที่ได้ (วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ, 2552)

ภาพที่ 2-2 ร้อยละของประชากรอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ปีพ.ศ. 2562 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562)

แสดงให้เห็นว่า ในปีพ.ศ. 2562 ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เรียงลำดับจาก ผู้สูงอายุในภาคที่มีผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ได้แก่ ภาคเหนือร้อยละ 18.87 ภาคกลางร้อยละ 17.77 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 16.04 ภาคตะวันออกร้อยละ 14.85 และภาคใต้อ้อยละ 14.56 ตามลำดับ

แนวคิดเกี่ยวกับการออกกำลังกายและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

ความหมายของการออกกำลังกาย

การกีฬาแห่งประเทศไทย (2545, หน้า 80-83) และมนัส ยอดคำ (2548) กล่าวว่า การออกกำลังกาย หมายถึง การกระทำที่มีการเคลื่อนไหวในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อสุขภาพที่ดีรวมไปถึงการพัฒนาทางด้านร่างกาย ที่ทำให้ระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาทิเช่น ระบบหัวใจ ระบบหายใจและระบบไหลเวียนโลหิต อีกทั้งยังส่งผลต่อสมรรถภาพทางกายที่ดีตามมาอีกด้วย

การกีฬาแห่งประเทศไทย (2538, หน้า 3) และกรมอนามัย (2543) กล่าวว่า การออกกำลังกาย (Exercise) มีการใช้แรงกล้ามเนื้อ เป็นกิจกรรมทางกายที่มีคุณลักษณะสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย เช่น การบริหารกาย เดินเร็ว วิ่งเหยาะ ว่ายน้ำ ปั่นจักรยาน เต้นแอโรบิก เป็นต้น สอดคล้องกับสนธิยา สีละมาด (2557, หน้า 3) ในการออกกำลังกายนั้นจะต้องมีระบบแบบแผน และการปฏิบัติที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสมรรถภาพทางกาย ระบบโครงร่าง ระบบกล้ามเนื้อ และปริมาณไขมันในร่างกายลดลง ซึ่งผู้ฝึกการออกกำลังกายสามารถเลือกวิธีการออกกำลังกายได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล

จากความหมายของการออกกำลังกายข้างต้นผู้วิจัย สรุปได้ว่า การออกกำลังกาย (Exercise) หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางกายอย่างสม่ำเสมอ สามารถสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันโรคให้กับตนเองได้ และการออกกำลังกายสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายที่ดี มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและระบบไหลเวียนโลหิตให้ดีขึ้น และยังช่วยให้ระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักของการออกกำลังกาย

เจก ธนะศิริ (2540, หน้า 15) และวารีย์ สายันหะ (2546, หน้า 12) กล่าวถึงหลักการออกกำลังกายว่าก่อนการออกกำลังกายทุกครั้ง ต้องมีการอบอุ่นร่างกาย 5-10 นาที โดยการเคลื่อนไหวช้า ๆ และค่อยเพิ่มปริมาณความหนักของงาน และมีการยืดเหยียดกล้ามเนื้อบริเวณที่ใช้ในการเคลื่อนไหวนั้น ๆ เลือกกิจกรรมที่ออกกำลังกายให้เหมาะสมกับเพศ อายุและสมรรถภาพทางด้านร่างกายของแต่ละบุคคล

อนงค์ บุญอุบลย์รัตน์ (2542, หน้า 43) ได้ให้ความหมายว่า หลักการออกกำลังกายควรเริ่มการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ควรเลือกกิจกรรมที่ไม่หนักเกินไป แล้วเพิ่มความหนักของกิจกรรม ในการออกกำลังกายให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดและควรออกกำลังกายด้วยเวลาที่เหมาะสม โดยให้มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ และสมรรถภาพร่างกายของแต่ละบุคคล

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การออกกำลังกายที่ถูกต้องควรยึดหลักการออกกำลังกาย เพราะหลักการออกกำลังกายช่วยบ่งบอกว่าก่อนออกกำลังกายนั้น ควรทำเป็นขั้นตอนก่อนการออกกำลังกายทุกครั้ง ดังนั้น หลักการออกกำลังกาย จึงมีความสำคัญอย่างมากสำหรับบุคคลที่จะออกกำลังกาย ควรที่จะมีการศึกษาถึง ความสำคัญของการออกกำลังกายที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง

ประโยชน์ของการออกกำลังกาย

1. เพื่อการเจริญเติบโต การออกกำลังกายจัดเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโต เด็กที่ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย แต่มีการกินอาหารมาก อาจมีส่วนสูงและน้ำหนักตัว มากกว่าเด็กในวัยเดียวกันโดยเฉลี่ย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะทำให้ร่างกายมีไขมันมากเกินไป มีกระดูก เล็ก หัวใจมีขนาดเล็กเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวและรูปร่างอาจผิดปกติได้ เช่น เข้าชิดกัน อ้วนแบบจุ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการเจริญเติบโตที่ผิดปกติ ตรงข้ามกับเด็กที่ออกกำลังกายถูกต้อง สม่าเสมอ ร่างกายจะผลิตฮอร์โมนที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตอย่างถูกต้อง จึงกระตุ้นให้อวัยวะต่าง ๆ เจริญขึ้น พร้อมกันไป ทั้งขนาด รูปร่าง และหน้าที่การทำงาน และเมื่อประกอบกับผลของการออก กำลังกาย ที่ทำให้เจริญอาหาร การย่อยอาหาร และการขับถ่ายดี เด็กที่ออกกำลังกายอย่างถูกต้องและสม่าเสมอ จึงมีการเจริญเติบโตดีกว่าเด็กที่ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย

2. เพื่อสุขภาพ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การออกกำลังกายมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ถึงแม้จะไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า การออกกำลังกายสามารถเพิ่มภูมิคุ้มกันทานโรคที่เกิดจากการติดเชื้อ ได้ แต่มีหลักฐานที่พบบ่อยครั้งว่า เมื่อนักกีฬาเกิดการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อจะสามารถหายได้เร็วกว่า และมีโรคแทรกซ้อนน้อยกว่า ข้อที่ทำให้เชื่อได้แน่ว่าผู้ที่ออกกำลังกายย่อมมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ ไม่ค่อยออกกำลังกาย คือ การที่อวัยวะต่าง ๆ มีการพัฒนาทั้งขนาด รูปร่าง และหน้าที่การทำงาน โอกาสของการเกิดโรคที่ไม่ใช่โรคติดเชื้อ เช่น โรคเสื่อมสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะจึงมี น้อยกว่า

3. เพื่อสมรรถภาพทางกาย ถ้าการออกกำลังกายเป็นยาบำรุง การออกกำลังกายถือเป็นยา บำรุงเพียงอย่างเดียวที่สามารถเพิ่มสมรรถภาพทางกายได้ เพราะไม่มียาใด ๆ ที่สามารถทำให้ ร่างกายมีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างแท้จริงและถาวร ยาบางอย่างอาจทำให้ผู้ใช้สามารถทนทำงาน ได้นานกว่าปกติ แต่เมื่อทำไปแล้วร่างกายก็จะอ่อนเพลียกว่าปกติ จนต้องพักผ่อนนานกว่าปกติ หรือร่างกายทรุดโทรมลงไป ในทางปฏิบัติเราสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายทุก ๆ ด้านได้ เช่น ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว ความอดทนของกล้ามเนื้อ ความอดทนของระบบ ไหลเวียนเลือด ความคล่องตัว ฯลฯ

4. เพื่อรูปร่างและทรวดทรง การออกกำลังกายเป็นได้ทั้งยาป้องกันและยารักษาโรค การเสียทรวดทรงในช่วงการเจริญเติบโตป้องกันได้ด้วยการออกกำลังกาย แต่เมื่อเติบโตเต็มที่แล้ว ยังขาดการออกกำลังกายก็จะทำให้ทรวดทรงเสียไปได้ เช่น ตัวเอียง หลังงอ พุงป่อง ซึ่งทำให้เสีย บุคลิกภาพได้อย่างมาก ในระยะนี้ถ้ากลับมามีออกกำลังกายอย่างถูกต้อง เป็นประจำสม่าเสมอ ยังสามารถแก้ไขให้ทรวดทรงกลับดีขึ้นมาได้ แต่การแก้ไขบางอย่างอาจต้องใช้เวลาเป็นเดือน เป็นปี แต่บางอย่างอาจเห็นผลภายในเวลาไม่ถึง 1 เดือน เช่น พุงป่อง การบริหารกายเพื่อเพิ่มความ

แข็งแรงของกล้ามเนื้อหน้าท้องเพียง 2 สัปดาห์ ก็ทำให้กล้ามเนื้อหน้าท้องมีความตึงตัวเพิ่มขึ้นจน กระชับอวัยวะภายในไว้ไม่ให้ดันออกมาเห็นพุงป่องได้

5. เพื่อการป้องกันโรค การออกกำลังกายสามารถป้องกันโรคได้หลายชนิด โดยเฉพาะ โรคที่เกิดจากการเสื่อมสภาพของอวัยวะ อันเนื่องจากการมีอายุมากขึ้น ซึ่งประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การกินอาหารมากเกินไป ความเครียด การสูบบุหรี่มาก หรือ กรรมพันธุ์ โรคเหล่านี้ ได้แก่ โรคประสาทเสียคุณภาพ หลอดเลือดหัวใจเสื่อมสภาพ ความดันเลือด สูง โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคข้อต่อเสื่อมสภาพ เป็นต้น ผู้ที่ออกกำลังกายเป็นประจำมีโอกาสเกิด โรคเหล่านี้ได้ช้ากว่าผู้ที่ขาดการออกกำลังกายหรืออาจไม่เกิดขึ้นเลยจนชั่วชีวิต การออกกำลังกายจึง ช่วยชะลอความแก่ชรา

6. เพื่อการรักษาโรคและฟื้นฟูสภาพ โรคต่าง ๆ ที่กล่าวในข้อ 5 หากเกิดขึ้นแล้ว การเลือก วิธีออกกำลังกายที่เหมาะสมจัดเป็นวิธีการรักษาและฟื้นฟูสภาพที่สำคัญในปัจจุบัน แต่ในการจัดการ ออกกำลังกายที่เหมาะสมมีปัญหามาก เพราะบางครั้งโรคกำเริบรุนแรงจนการออกกำลังกายแม้เพียง เบา ๆ ก็เป็นข้อห้าม ในกรณีดังกล่าว การควบคุมโดยใกล้ชิดจากแพทย์ผู้ทำการรักษาและการ ตรวจสอบสภาพร่างกายโดยละเอียดเป็นระยะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (กรมอนามัย, 2548, หน้า 9-12)

จากประโยชน์ของการออกกำลังกายที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการออกกำลังกายเป็นทั้ง การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันและรักษาโรค ซึ่งเป็นพื้นฐานหนึ่งของการพัฒนาที่สำคัญเพราะ ถ้าคนมีสุขภาพดี การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้น หนึ่งใน หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลประชาชน ทั้งด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ สาธารณสุขมูลฐานเพื่อบริการประชาชน พื้นฐานของคุณภาพชีวิตของประชาชน คือ การมีสุขภาพ ที่แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้น กิจกรรมที่ส่งเสริมการออกกำลังกาย จึงเป็นอีกแนวทาง หนึ่งของการพัฒนา จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีกิจกรรมทางกายหรือกิจกรรม ออกกำลังกาย เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน

การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

เกษม ตันติผลาชีวะ และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2545, หน้า 48), ศิริมา เขมะเพชร (2559, หน้า 201) และอรวรรณ พิชิตไชยพิทักษ์ (2560) กล่าวว่า การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ สามารถช่วยชะลอความเสื่อมของระบบต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจะได้รับประโยชน์จาก การออกกำลังกาย ได้พบปะผู้คนส่งผลทำให้มีสุขภาพจิตและสุขภาพกายที่สมบูรณ์แข็งแรง เมื่อมีอายุมากขึ้นสมรรถนะหรือความฟิตของร่างกายจะลดลง ในขณะที่ผู้สูงอายุบางคนอาจยังมึ ความสามารถในการออกกำลังกายได้ เนื่องจากร่างกายยังแข็งแรงหรือมีสมรรถภาพทางร่างกายคืออยู่ การออกกำลังกายก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายอย่างสูงสุด แต่ผู้สูงอายุก็จะมีขีดจำกัดในเรื่อง

ของการออกกำลังกาย อาทิเช่นการเกิดการบาดเจ็บบริเวณเอ็น ข้อต่อ กล้ามเนื้อ โรคประจำตัว เป็นต้น

วีรศักดิ์ เมืองไพศาล (2553, หน้า 25) และกฤษยา ตันติผลาชีวะ (2556, หน้า 218-221) ได้กล่าวว่า การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ สามารถเสริมสร้างและคงสมรรถภาพทางกายและความแข็งแรงของร่างกาย โดยแบ่งเป็นชนิดของการออกกำลังกาย 3 ชนิด คือ

1. การออกกำลังกายแบบแอโรบิก เป็นการออกกำลังกายที่ทำให้ปอดและหัวใจมีการทำงานหนักมากกว่าปกติติดต่อกันเป็นเวลา 20 นาทีขึ้นไป จะทำให้กระบวนการเผาผลาญ ระบบหัวใจและระบบไหลเวียนโลหิตทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การออกกำลังกายเพื่อความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เป็นการออกกำลังกายมีการเกร็ง กล้ามเนื้อต้านแรงต้าน เช่น การยกน้ำหนัก การเกร็งกล้ามเนื้อต้นขาในผู้ที่ปวดข้อเข่า

3. การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อ เอ็น และการเคลื่อนไหวของข้อต่อ เช่น การฝึกการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ

สรุปได้ว่าการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุควรเลือกการออกกำลังกายโดยประเมินจากการบาดเจ็บและโรคประจำตัวที่มีอยู่ให้สอดคล้องและเหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุไม่ควรให้มีความหนักของการออกกำลังกายที่มากเกินไป เน้นเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งผลทำให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้น กิจกรรมควรมีระยะเวลาในการออกกำลังกายอย่างน้อย 15-30 นาทีแล้วแต่ชนิด และความเหมาะสมของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่ประชาชนสามารถปกครองตนเองและมีส่วนร่วมบริหารงานท้องถิ่นซึ่งรัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (2539, หน้า 21)

ไททัศน์ มาลา (2554, หน้า 81) กล่าวว่า การปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นโดยรัฐบาลได้ให้ประชาชนสามารถบริหารการคลัง จัดสรรทรัพยากร โดยผ่านสภาท้องถิ่นที่ได้มาจากการเลือกตั้งเข้ามามีส่วนร่วม

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2526, หน้า 8) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลกระจายอำนาจและกำหนดนโยบายให้ท้องถิ่นปฏิบัติตามมีองค์กรของท้องถิ่นนั้น ๆ ทำหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย

อุทัย หิรัญโต (2523, หน้า 4) กล่าวว่า การปกครองของรัฐบาลได้มอบอำนาจหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้โปรดของตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงานท้องถิ่นเพื่อประโยชน์โดยตรงภายใต้การควบคุมของรัฐบาล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกระจายอำนาจให้กับประชาชนปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้น ๆ มีองค์กรที่ได้จากการเลือกตั้งของประชาชน มาปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งดำเนินการตามหลักของประชาธิปไตยโดยให้ประชาชนปกครองตนเองเพื่อความสุขของประชาชนในท้องถิ่น (วงเดือน เจริญหอม, 2554, หน้า 11-13) สรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นสามารถนำพาให้ประชาชนตระหนักถึงความรับผิดชอบความเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีการเลือกตั้งประชาชนในท้องถิ่นจัดการบริหารงานเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. การปกครองท้องถิ่นนั้นประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งอันเป็นวิถีทางประชาธิปไตย คือ ประชาชนได้ออกเสียงประชามติ และสามารถถอดถอนได้ ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของคนที่มิต้องถิ่น หากเกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคใด ๆ ประชาชนก็ช่วยกันแก้ปัญหา นั้น ๆ คือการปกครองตนเอง ของท้องถิ่นนั้น
3. การปกครองท้องถิ่นอันเป็นการกระจายอำนาจของรัฐสามารถลดภารกิจของรัฐบาลอย่างเห็นได้ชัดจากการที่มีงบประมาณสูงขึ้น ในการพัฒนาประเทศจากการที่ท้องถิ่นมีความแตกต่างทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากรประชาชน ดังนั้น ความต้องการของท้องถิ่นจึงแตกต่างกันไปของปัญหาและอุปสรรคก็จะแตกต่างกันไปด้วย จึงต้องมีการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นการปกครองท้องถิ่น จึงมีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะจะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคได้อย่างตรงจุด มีประสิทธิภาพมีมาตรฐานในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

ประเภทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540, หน้า 144)

ประเภทที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไปมี 3 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเภทที่ 2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี 2 รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาตามพระราชบัญญัติในหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281-290 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ความหมายของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การส่วนท้องถิ่นโดยมีการปกครองตนเอง เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5, 2546 อ้างถึงใน พิชัยณรงค์ กงแก้ว, 2557) ดังนี้

พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตามมาตรา 4 “ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และในกรณีที่ตำบลใดมีพื้นที่อยู่ทั้งในและนอกเขตหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ให้หมายความถึงเฉพาะพื้นที่ที่อยู่นอกเขตหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และมาตรา 40 สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยในวรรคสอง อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการประกาศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการอีกครั้ง การบำรุงรักษาศิลปประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นอีกด้วย

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีการบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

กำเนิดและพัฒนาการองค์การบริหารส่วนตำบลในอดีต การจัดระเบียบบริหารระดับตำบลมี 3 รูปแบบ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552, 2552)

รูปแบบที่หนึ่ง คณะกรรมการตำบลและสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ 222/ 249 โดยคณะกรรมการตำบลประกอบด้วย กำนันท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล ครูประชาบาลในตำบล หรือราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นไม่น้อยกว่าสองคนและให้มีข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตำบลด้วยส่วนสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาตำบลซึ่งมาจากราษฎรผู้มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้สมัคร รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน

รูปแบบที่สอง องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สภาตำบลและคณะกรรมการตำบล ซึ่งสภาตำบลประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละหนึ่งคน และกำนัน และผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกสภาตำบล โดยตำแหน่งส่วนคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันตำบลห้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล และกรรมการ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 5 คน

รูปแบบที่สาม สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/ 2509 เป็นการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการสภาตำบล” ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครูประชาบาลในตำบลเป็นกรรมการสภาตำบลและราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้นเป็นกรรมการสภาตำบล โดยกำนันเป็นประธานกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่งและมีรองประธานกรรมการสภาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งจากกรรมการด้วยกัน การบริหารงานของสภาตำบล นอกจากนี้ จะมีคณะกรรมการสภาตำบลดังกล่าวสภาตำบลยังมีเลขานุการสภาตำบล ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งกันขึ้นมาตั้งจากบุคคลภายนอกและมีที่ปรึกษาสภาตำบล ซึ่งเป็นพัฒนากรตำบลนั้นอีกด้วย

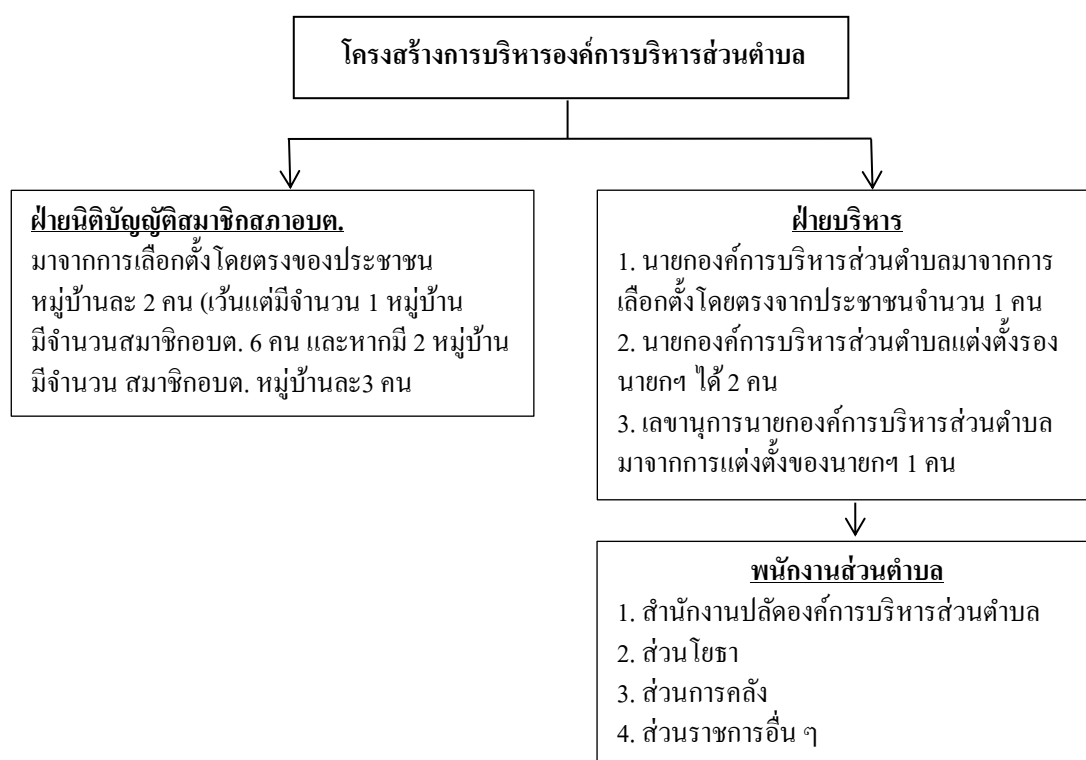
ปีพ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งประกาศใช้ วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวคือ การยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงกลับมาเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลอีกครั้ง

ปีพ.ศ. 2546 รัฐสภาได้พิจารณาผ่านกฎหมายท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติมสามฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายทั้งสามฉบับคือ การกำหนดให้ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลการปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีโครงสร้างเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายนิติบัญญัติ 2) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลฝ่ายบริหาร

ภาพที่ 2-3 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552, 2552)

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้านให้หมู่บ้านนั้นเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลจำนวน 6 คน และในกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน

องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประธานสภาและรองประธานสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยที่ประธานและรองประธานสภาดำรงตำแหน่งจนครบอายุ ของสภาหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 49)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริการขององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถแต่งตั้งผู้ช่วยดำเนินการได้โดยสามารถแต่งตั้งบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้สองคนและเป็นเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลได้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ จะดำรงตำแหน่งได้อีกครั้งเมื่อพ้นระยะเวลา 4 ปี นับแต่วันที่ผลจากตำแหน่งมาดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะ 4 ปี ก็ให้นับเป็น 1 วาระ

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติตามสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

พ.ศ. 2537

2. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนของการกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

3. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (มาตรา 66) ภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีขอบข่ายงานที่กว้างขวางอีกทั้งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ต้องทำในเขต อบต. (มาตรา 67) ดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และทางสาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
  4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
  6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
  7. คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  8. บำรุงรักษาศิลป ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
  9. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควรนอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขต อบต. (มาตรา 68) ดังต่อไปนี้
    1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
    2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
    3. ให้มีและบำรุงรักษา ทางระบายน้ำ
    4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
    5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
    6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
    7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
    8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สิน อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
    9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
    10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
    11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
    12. การท่องเที่ยว
    13. การผังเมือง
- ขนาดและเกณฑ์การแบ่งขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล**
- องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้
1. อบต. ขนาดใหญ่ (ส่วนใหญ่จะเป็นอบต. ชั้น 1 เดิม)
  2. อบต. ขนาดกลาง (ส่วนใหญ่จะเป็นอบต. ชั้น 2 และอบต. ชั้น 3 เดิม)

3. อบต. ขนาดเล็ก (ส่วนใหญ่จะเป็นอบต. ชั้น 4 และอบต. ชั้น 5 เดิม)
โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้แบ่งขนาดอบต. มี 5 เกณฑ์ ที่สำคัญดังนี้

1. เกณฑ์ระดับรายได้ได้แก่

1.1 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนสูงกว่า 20 ล้านบาท เป็นอบต. ขนาดใหญ่

1.2 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน 6-20 ล้านบาท เป็นอบต. ขนาดกลาง

1.3 รายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 6 ล้านบาท เป็นอบต. ขนาดเล็ก

2. เกณฑ์ตัวชี้วัดกระจายบุคลากร

3. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

3.1 จำนวนพื้นที่

3.2 จำนวนประชากร

3.3 จำนวนโครงสร้างพื้นที่

3.4 จำนวนโรงพยาบาล

3.5 จำนวนตลาดสด

3.6 จำนวนโรงงานนิคมอุตสาหกรรม

3.7 โรงเรียน

3.8 จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.9 จำนวนลงนาม

3.10 จำนวนศาสนสถาน

3.11 จำนวนสถานพยาบาล

3.12 จำนวนศูนย์การค้า

3.13 การประกาศให้อบต. เป็นเขตควบคุมอาคาร

3.14 ประกาศให้ใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็น

ระเบียบเรียบร้อย

3.15 จำนวนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3.16 จำนวนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือด้านการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล

3.17 จำนวนโครงสร้างส่วนราชการ

3.18 จำนวนหน่วยกิจการพาณิชย์

4. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ได้แก่

4.1 ประสิทธิภาพด้านการจัดการเก็บรายได้

4.2 ประสิทธิภาพด้านการบริหารแผนงานและงบประมาณ

- 4.3 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านงานบุคคล
- 4.4 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริหาร
- 5. เกณฑ์ตัวชี้วัดด้านธรรมาภิบาล ได้แก่
  - 5.1 หลักนิติธรรม
  - 5.2 หลักคุณธรรม
  - 5.3 หลักความโปร่งใส
  - 5.4 การมีส่วนร่วมของประชาชน
  - 5.5 หลักความรับผิดชอบ
  - 5.6 ความคุ้มค่า

ความรู้เกี่ยวกับภาคเหนือตอนบน

ภาคเหนือมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยจังหวัดภาคเหนือประกอบด้วย 17 จังหวัด มีพื้นที่รวมประมาณ 106 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.0 ของพื้นที่ประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของภาคเหนือมีความแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2554, หน้า 4) จึงแบ่งพื้นที่ออกเป็นภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง โดยมีแอ่งที่ราบระหว่างทิวเขาเป็นที่ตั้งชุมชน และภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ โดยมีพื้นที่ภูเขา อยู่ทางด้านทิศตะวันตกและตะวันออก

ภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ และน่าน รวม 8 จังหวัด มีพื้นที่รวม 54.1 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 51.0 ของพื้นที่ภาคเหนือ จำแนกเป็น

1. พื้นที่สูง (Highland) ประมาณ 33.5 ล้านไร่ (ร้อยละ 62.0)
2. พื้นที่ดอน (Upland) ประมาณ 16.2 ล้านไร่ (ร้อยละ 30.0)
3. พื้นที่ราบมีจำกัดเพียง 4.3 ล้านไร่ (ร้อยละ 8.0)

ประชากรและสังคม

ประชากรในภาคเหนือตอนบนซึ่งประกอบด้วย ประชากรในเขต 9 จังหวัดรวมกันนั้นมีประชากรทั้งสิ้นประมาณ 6 ล้านคน นับว่าเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนประชากรพอ ๆ กับภาคใต้ แต่มีประชากรน้อยกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาค กลางมาก จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด ในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ จังหวัดที่มีจำนวนประชากรรองลงมา ได้แก่ เชียงราย ลำปาง พะเยา แพร่ อุดรดิตต์ น่านและลำพูน ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เพราะเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกลติดชายแดนและเต็มไปด้วยป่าเขา มีที่ราบระหว่างหุบเขาแคบ ๆ มีการ

คนนาคที่ยังไม่สะดวก ประชากรของภาคเหนือมีความหนาแน่นเฉลี่ย 67 คนต่อตารางกิโลเมตร การกระจายของประชากรในภาคเหนือมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศอย่างมาก กล่าวคือ บริเวณภูมิประเทศที่ภูเขาและที่สูง จะมีประชากรอาศัยอยู่น้อยและเบาบางมาก ได้แก่ จังหวัด แม่ฮ่องสอน ส่วนบริเวณที่มีประชากรอยู่หนาแน่นจะอยู่ในบริเวณที่ราบ ระหว่างหุบเขา ซึ่งเป็นแอ่งแผ่นดินที่มีลำน้ำไหลผ่านหรือมีการตัดถนนผ่าน จะเห็นได้ว่าภาคเหนือมีประชากรไม่หนาแน่นนัก เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีข้อจำกัดในด้านเนื้อที่เพาะปลูกอัตราการเพิ่มของประชากรในภาคเหนืออยู่ในเกณฑ์สูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยการอพยพจากชนบทในที่ห่างไกลเข้ามาสู่เมือง เพราะมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การค้าและบริการตามมา ชาวไทยในภาคเหนือส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปัจจุบันเรียกว่า วัฒนธรรม “คนเมือง” หรือ “คนล้านนา” ตามชื่อของอาณาจักรที่มีการปกครองแบบนครรัฐที่ตั้งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 18 โดยพญาเม็งราย และมีศูนย์กลางอยู่ที่เมือง “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” ถึงแม้ว่าอาณาจักรนี้ยังประกอบด้วย วัฒนธรรมท้องถิ่นที่แยกย่อยออกไป องค์ประกอบที่สำคัญก็ยังคงมีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องการดำรงชีวิตแบบเกษตรกร การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณของบรรพบุรุษ ที่เรียกว่า “ผี” ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แบบเถรวาท และการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์โดยผ่านภาษาวรรณกรรม ดนตรี และงานฝีมือ (จุฑาดี คงสุวรรณ, 2555)

แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) กล่าวถึงที่มาของการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อการวางแผนการทำงานให้เข้าใจถึงสภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงานและรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการตอบสนองในด้านใด ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาวิธีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไข กิจกรรมการวางแผนและพัฒนางานองค์กรนั้นประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กิจกรรมการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นและการบริหารจัดการ หลักการของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการสำหรับการระบุและจัดลำดับความแตกต่างระหว่างความสามารถที่คาดหวังและความสามารถที่เกิดขึ้นจริง (Kaufman & Valentine, 1999 cited in Ferdous & Razzak, 2012) โดยกระบวนการในภาพรวมมี 3 ส่วน ได้แก่ การระบุความต้องการจำเป็นเพื่อระบุความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นทั้งหมดในองค์กร การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและนำไปสู่การกำหนดแนวทางการแก้ไข (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) โดยผลการศึกษามีงานวิจัยที่นำแนวคิดนี้ไปใช้ทางการประกันคุณภาพดังนี้

เมษา นวลศรี (2550) ทำการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 600 คน และสถานศึกษาจำนวน 600 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับชุมชน และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะของข้อคำถามที่ถามในประเด็นเดียวกัน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และเชิงคุณภาพโดยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้เทคนิค Modified priority needs index (PNImodified) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ชุมชนมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ขั้นตอนของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มากที่สุด รองลงมา คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนสูงสุด คือ การขาดความตระหนักและขาดความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุอื่นได้แก่ ขาดการร่วมมือร่วมพลังของชุมชน ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการดึงชุมชนให้มีส่วนร่วม มีความเป็นวิชาการมากเกินไป และการขาดงบประมาณ

4. แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความตระหนักและการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ชุมชน นอกจากนี้ ยังมีแนวทางอื่น ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และการเปิดโอกาสของโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งนี้ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย คือ ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในต่างสังกัด มีการศึกษา

ถึงวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพให้มากขึ้น นำแนวทางที่ได้ไปทดลองปฏิบัติและทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของแนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป และเนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ โดยพิจารณาจากความถี่ของข้อความในแต่ละประเด็นที่เกิดขึ้นจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้มีข้อจำกัดอยู่ตรงที่ในการสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอาจจะไม่ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ บางครั้งเมื่อมีผู้อื่นแสดงความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันกับที่ตนเองต้องการจะแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้สนทนากลุ่มก็จะไม่เสนอความคิดเห็นนั้นซ้ำอีก อีกทั้งข้อจำกัดในด้านเวลาของการสนทนากลุ่ม อาจทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นโดยภาพรวม ซึ่งทำให้ไม่ได้ประเด็นที่ต้องการอย่างชัดเจน และละเอียดลึกซึ้ง ดังนั้น ในการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็น และแนวทางในการสนองความต้องการจำเป็นจากการสนทนากลุ่ม จึงควรที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้จัดลำดับความสำคัญเอง โดยอาจจะใช้วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (Card sort) หรือใช้วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired-weighting procedure) ซึ่งจะทำให้ได้ประเด็นของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องกรจำเป็นและแนวทางในการตอบสนองความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญชัดเจนยิ่งขึ้น

นันทิมา ศรีสุวรรณ (2550) ศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เพื่อปรับปรุงการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครู จำนวน 80 คน โดยกรอบแนวคิดยึดตามหลักการของการประกันคุณภาพภายใน 4 มาตรฐาน คือ ด้านผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยสรุปว่า 1) สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นทุกมาตรฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกมาตรฐาน 2) ลำดับความต้องกรจำเป็นของความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อย คือ มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานด้านการเรียนการสอน 3) สาเหตุของความต้องกรจำเป็น มาตรฐานด้านพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนเพราะกลัวเกิดความยุ่งยากุ่นวายเมื่อชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ผู้สอนไม่มีการวิเคราะห์ผลงานหรือชิ้นงานให้นักเรียนทราบถึงวิธีการที่ถูกต้องว่าเป็นอย่างไร มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ คือ สถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของผู้เรียน และ

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน คือ ผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบให้กับผู้เรียนที่มีปัญหาทางการเรียนและด้านอื่น ๆ 4) แนวทางแก้ไขของความต้องการจำเป็น มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ โรงเรียนต้องมีการสำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความคิดเห็นของชุมชนว่ามีความต้องการอย่างไร มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ผู้สอนต้องมีการชื่นชมหรือเสนอแนะแนวทางแก้ไขผลงานนักเรียนทุกชิ้นงานมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ คือ โรงเรียนควรมีการมอบหมายบุคลากรผู้รับผิดชอบในการสำรวจข้อมูลและนำมาแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานด้านการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารต้องจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรในโรงเรียนเรื่องการวิจัย การวิเคราะห์หลักสูตร

สรุปแนวคิดในการประเมินความต้องการจำเป็น คือ สิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทำขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารและพัฒนาหน่วยงานตามสภาพที่เป็นอยู่และเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นด้านต่าง ๆ ขององค์กร การวิจัยจะต้องศึกษาสภาพการ วิธีการ กระบวนการ การบริหารจัดการที่เหมาะสม ต้องประเมินความต้องการจำเป็นและการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษาอาจใช้เครื่องมือทั้งแบบมาตรฐาน ประมาณค่า 5 ระดับ การสัมภาษณ์ร่วมกับการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้จัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (Card sort) หรือการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired weighting procedure) โดยยึดกรอบแนวคิดประกันคุณภาพภายใน 4 มาตรฐาน คือ ด้านผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยศึกษาทั้งสาเหตุและแนวทางแก้ไขของความต้องการจำเป็น นอกจากนี้ มีวิธีการวิจัยที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่นำมาใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา คือ Nominal group technique รายละเอียดดังกล่าวในหัวข้อต่อไป

การวิจัยเทคนิคแบบเดลฟาย

เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เทคนิคการเก็บรวบรวมในการทำวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ที่เชื่อถือได้มีหลายวิธีด้วยกัน การทำวิจัยเชิงคุณภาพมีเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่ Delphi, EFR และ EDFR เป็นต้น การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวิจัยที่อาศัยความคิดเห็นและความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบในการหาข้อสรุปความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับอนาคตที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็น ซึ่งมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผน การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจและการกำหนดกลวิธีที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2552, หน้า 168) เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่

เราจะศึกษา ในขณะเดียวกัน ความคิดเห็นเรื่องใดที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็จะถูกกำจัดออกไปคุณลักษณะของเดลฟาย

1. เป็นการเสาะแสวงหาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องหนึ่งเรื่องใดและไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่นมีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการศึกษาตัดสินใจของตนเอง
2. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมการวิจัยต้องตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดให้ครบ ทุกรอบและโดยทั่วไปแบบสอบถามรอบที่ 1 มักจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดในรอบต่อไป จึงจะเป็นแบบสอบถามปลายปิดในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
3. สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางจะใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และการวัดการกระจายโดยใช้ ค่าพิสัย ระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

นิยามเทคนิคเดลฟาย

กฤษณะ บุญประสิทธิ์ (2559, หน้า 142) ได้สรุปนิยามของเทคนิคเดลฟายได้ว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหลาย ๆ คน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาหรือต้องการพยากรณ์อนาคต เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยใช้แบบสอบถาม และสรุปผลเพื่อนำมาพิจารณาจากข้อค้นพบไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

บุญมี พันธุ์ไทย (2557) ภาควิชาการประเมินและการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กล่าวถึง เทคนิคเดลฟายในปัจจุบันว่า มีบทบาทสำคัญมากในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านสังคม หรือด้านการเมือง การปกครอง ที่ต้องการความรู้ความจริงหรือคำตอบที่เชื่อถือได้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นตัวบ่งชี้ หรือนำไปสู่ข้อยุติในประเด็นที่สงสัย ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการพิจารณาตัดสินใจหรือกำหนด แนวทางในการปฏิบัติในโอกาสต่อไป ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในบางครั้งผู้วิจัยต้องการหาคำตอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในสังคม เพื่อใช้กำหนดแนวทางที่ควรจะเป็นในปัจจุบันหรือในอนาคต ในการหาคำตอบของปัญหาการวิจัยที่เชื่อถือทางสังคมศาสตร์จึงได้มีการนำ เทคนิคเดลฟาย มาใช้ในการทำวิจัย มีพื้นฐานแนวคิดมาจากสุภาษิตที่ว่าหลายหัวดีกว่าหัวเดียว คือ ในการพิจารณาตัดสินใจเรื่องใด ๆ ก็ตาม ความคิดเห็นควรมาจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะดีกว่ามาจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด การเลือกใช้เทคนิคเดลฟายก็เพื่อ ต้องการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่ต้องมาพบหน้ากันและยังไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่อยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น จึงสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเป็นอิสระ เทคนิคเดลฟายจึงสามารถใช้ได้แม้ในกรณีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบางคนในกลุ่มเป็นศัตรูกัน ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชชมงคลรัตนโกสินทร์ (2556, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟาย ว่าเป็น ขบวนการที่จะเสาะแสวงหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันของกลุ่มคนที่เกี่ยวกับความ เป็นไปในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และหรือ สภาพที่ต้องการจะให้เป็นที่นี้โดย วิธีการเสาะแสวงหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม เป็นวิธีการที่จะทำ ให้ได้ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่ต้องการวิจัยอย่างมีระบบ เนื่องจากบางครั้ง การตัดสินใจใด ๆ อาจไม่มีข้อมูลหรือไม่มีความรู้ที่ได้มีการพิสูจน์แล้ว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ มาช่วยพิจารณาให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและ มีความถูกต้อง นำเชื่อถือซึ่งนำมาเป็นหลักฐานในการค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

รูปแบบของการใช้เทคนิคเดลฟาย

รูปแบบของเทคนิคเดลฟายที่ใช้ในการวิจัย สุวิมล ว่องวานิช (2558, หน้า 231-234) อธิบาย ว่ารูปแบบของเทคนิคเดลฟายมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบปรับปรุง มีรายละเอียด ดังนี้

1. เทคนิคเดลฟายแบบเดิม (Traditional Delphi technique) เป็นการเก็บข้อมูลเรื่องใด เรื่องหนึ่งที่จะเกิดเกี่ยวกับอนาคต จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เพื่อ สร้างความสอดคล้องในฉันทามติโดยใช้แบบสอบถามในรอบแรก โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi techniques) เป็นเทคนิคที่ปรับปรุง วิธีการให้เหมาะสมกับข้อจำกัดในเดลฟายดั้งเดิม เฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเวลาโดยมีการหาวิธี ดังนี้

2.1 การใช้วิธีการระดมความคิดเห็นแทนการตอบแบบสอบถามในรอบแรกเป็น การระดมความคิดเห็นของกลุ่มความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และอภิปรายกลุ่มอย่างมีเหตุผล

2.2 การใช้วิธีการสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรกเป็น การปรับและพัฒนาเป็นเทคนิคที่เรียกว่า EDFR (Ethnographic Delphi futures research) โดยใช้วิธี เก็บรวบรวมในรอบโดยการสัมภาษณ์ ไม่มีการจำกัดความคิดการสัมภาษณ์ แบบเปิดให้ผู้ให้ สัมภาษณ์มีโอกาสปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

2.3 การประชุมเดลฟาย (Delphi conference) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะการ ประชุมมีการสอบถามการเก็บข้อมูลย้อนกลับในกลุ่มผู้เก็บข้อมูลจะสามารถสังเกตพฤติกรรมของ ผู้ให้ข้อมูลได้

2.4 เดลฟายที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer-based Delphi) การวิจัยเป็นการ เก็บข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์เป็นวิธีการที่รวดเร็วและประหยัด

2.5 เดลฟายกลุ่ม (Group Delphi) Witkin and Altschuld (1995) ได้เสนอการใช้

เดลฟายกลุ่ม โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความสนใจเข้าประชุม ประเมินความจำเป็น (Need assessor) ถึงแบบสอบถามรอบที่ 1 ก่อนเข้าประชุมหลังจากนั้น 3-4 ชั่วโมง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาระหว่างพักการประชุม 20 นาที ในการแบบการประเมินความจำเป็น (ไม่มีการอภิปรายในหมู่ผู้เชี่ยวชาญ) ผู้วิจัยจะทำแบบประเมินความจำเป็นสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 3 เพื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามฉบับที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามชุดที่ 3 แล้ว ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นนำข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่ผู้ไม่เห็นด้วยมาพิจารณาร่วมแบบการเผชิญหน้าเพื่อหาข้อสรุป

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นเทคนิควิธีที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบ โดยมติดักการสำคัญ คือ รวบรวมความคิดเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจหรือลงข้อสรุปในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมในโครงการนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่จะทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือได้ การคัดสรรกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดสรร ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัยเป็นอย่างดี

2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะทำวิจัยสามารถให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้

คัดสรรผู้เชี่ยวชาญ ในการทำวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะผลการวิจัยจะมีความน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพหรือความน่าเชื่อถือของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดสรรมาตามเกณฑ์ที่กำหนด ถ้าเกณฑ์ที่ใช้สูงก็เชื่อว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่คัดสรรมาจะมีคุณภาพสูงด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยไม่ได้มีการกำหนด จำนวนไว้แน่นอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของกลุ่มเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous group) ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10-15 คน ก็เพียงพอ แต่ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีคุณลักษณะแตกต่างกันมาก ก็ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในจำนวนมากขึ้น ผลการศึกษาพบว่า เมื่อจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป ค่าความคลาดเคลื่อนของการวิจัยจะลดลงอย่างคงที่ Macmillan ได้ศึกษาและเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) พบว่าหากมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error) จะมีน้อยมาก และจะเริ่มคงที่ ที่ระดับความ คลาดเคลื่อน 0.02 ดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 ความลดลงของความคลาดเคลื่อนในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (MacMillan, n.d. อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 255)

จำนวนผู้เข้าร่วม	การลดลงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนที่ลดลง
1-5	1.20-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.55	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-29	0.46-0.44	0.02

กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

การเก็บข้อมูลโดยเทคนิคเดลฟายจะใช้แบบสอบถามเป็นสำคัญ โดยใช้ทั้งแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (โดยทั่วไปใช้ 5 ระดับ) การเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายที่พัฒนาจากแบบดั้งเดิม (Traditional Delphi technique) ในรอบแรก จะใช้การเก็บข้อมูลแบบปลายเปิด ส่วนรอบต่อมาใช้เก็บข้อมูลแบบปลายปิด เพื่อรวมความคิดเห็น ใน กรอบกว้างจากผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามในรอบที่สองและสาม จะพัฒนาจากแบบสอบถาม ใน รอบที่หนึ่ง การจัดทำแบบสอบถามในรอบที่สาม จะนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหา ค่าสถิติโดยใช้ค่าสถิติย้อนกลับ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยมและพิสัยควอไทล์ (Interquartile range) หรือความถี่ร้อยละเป็นต้นและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลาย รอบ โดยทั่วไปมักจะถามความคิดเห็น 3-4 รอบ (จุมพล พุทธิทรชีวิน, 2535) คือ

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดและเป็นการถามอย่าง กว้าง ๆ เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาจากคำตอบในแบบสอบถามของรอบ แรกโดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกันและนำมาวิเคราะห์พิจารณา รวมทั้งคัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออกจากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ เหล่านั้นอีกครั้งแบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านต้องลงมติจัดระดับ ความสำคัญของแต่ละข้อ ในรูปแบบของการให้เปอร์เซ็นต์หรือแบบมาตราวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) รวมทั้งเขียนเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อลงในช่องว่างที่เว้นไว้

ตอนท้ายประโยค นอกจากนี้ หากมีคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจนหรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถเขียนคำแนะนำลงในช่องว่างดังกล่าวได้อีกด้วย ในบางครั้งผู้ทำการวิจัยอาจไม่ได้เริ่มต้นด้วยการส่งแบบสอบถามปลายเปิดเหมือนอย่างในรอบแรก แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะคล้าย ๆ กัน แบบสอบถามที่ 2 และสร้างคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังวิจัยขึ้นเอง แล้วส่งไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอให้จัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ แบบสอบถามในลักษณะนี้ ผู้ทำการวิจัยควรให้มีคำถาม ปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้ว ผู้ทำการวิจัยนำคำตอบแต่ละข้อคำนวณหา ค่ามัธยฐานไม่เกิน 1.00 (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 (Interquartile range) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แต่ตำแหน่งที่ผู้ตอบท่านนั้น ๆ ได้ตอบในแบบสอบถามฉบับรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบท่านนั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์ของ แบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตัวเอง มัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมด แล้วพิจารณา ทบทวนอีกครั้งว่า ต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมก็ ได้รับการขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้น ๆ ลง ตอนท้ายของแต่ละข้อด้วยการส่งแบบสอบถามในรอบนี้ นั้นจะจัดส่งไปให้กับผู้ที่ตอบและส่งคืนแบบสอบถาม รอบที่ 2 แล้วท่านนั้น รอบที่ 4 ผู้ทำการวิจัยจะทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 คือ คำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ จากคำตอบที่ได้มาใหม่ แล้วใส่ลงในแบบสอบถามที่มีรูปแบบและเนื้อหา เช่นเดียวกับฉบับในรอบที่ 3 รวมทั้งใส่ตำแหน่งของผู้ตอบท่านนั้น ๆ ในฉบับที่ 3 ด้วย จากนั้นส่งไปให้ผู้ตอบพิจารณาทบทวนคำตอบอีกครั้ง โดยทั่ว ๆ ไป มักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัยเพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก รูปแบบของเทคนิคเดลฟายที่ใช้ในการวิจัยรูปแบบของเทคนิคเดลฟาย มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบปรับปรุง ธรรมชาติของเดลฟายมีลักษณะมีลักษณะสำคัญ คือ การให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบข้อมูลหลายรอบทำให้ สิ้นเปลืองเวลาในการดำเนินงาน จึงมีผู้พยายามลดเวลาในการใช้เทคนิคเดลฟายให้ได้มากที่สุดโดย การหาวิธีทำให้เกิดฉันทามติ (Consensus) เร็วที่สุด อันเป็นที่มาของรูปแบบเดลฟายแบบปรับปรุง ซึ่งมีผู้พัฒนาขึ้นมาหลายรูปแบบเทคนิคเดลฟายแบบเดิม หมายถึง วิธีการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เพื่อสร้างความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันหรือฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในการนำมาสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือที่มีรูปแบบการดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามนำในรอบแรก และ

แบบสอบถามที่ใช้ในรอบเป็นแบบสอบถามปลายปิด อย่างน้อยที่สุดจะต้องใช้ 2 รอบ แต่ไม่ควรเกิน 4 รอบ (Murry & Hammons, 1995) การนำเทคนิคเดลฟายแบบเดิมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดนาน การเก็บข้อมูลหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญ รู้สึกเบื่อและถูกรบกวนมากเกินไป อัตราการตอบกลับแบบสอบถามค่อนข้างต่ำ ข้อมูลที่ได้ไม่ค่อย มีความหลากหลาย ตอบเข้าหาค่ากลางเพื่อให้ยุติโดยเร็ว ปัญหาเหล่านี้จึงทำให้มีผู้วิจัยปรับปรุง ข้อจำกัดของเทคนิคฟายแบบเดิมให้สามารถใช้งานได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง หมายถึง เทคนิคฟายที่มีการปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอน การปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยแบบสอบถามของเทคนิคเดลฟายในแต่ละรอบใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 40 วัน จึงมีความ พยายามหาวิธีลดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การใช้วิธีการระดมความคิดเห็นแทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมแนวคิดที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล สำหรับการจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดในรอบที่ 2 ของเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม การระดมความคิดเห็นจะช่วยลดระยะเวลาสำหรับการจัดทำแบบสอบถามในรอบสอง เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ด้วยเทคนิคระดมความคิดเห็นจะทำให้ได้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และมีการอภิปรายภายในกลุ่มอย่างมีเหตุผล (สุวดี ทวีบุตร, 2540) และช่วยลดระยะเวลาในการรอแบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก

2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก จุมพล พูลภัทรชีวิน (2535) ได้ปรับปรุงเทคนิคเดลฟายให้เหมาะสมกับการวิจัยอนาคตโดยพัฒนาเทคนิคที่เรียก EDFR (Ethnographic Delphi futures research) เทคนิคนี้เก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกด้วยการสัมภาษณ์ไม่มีการจำกัดขอบเขตของแนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำผู้ให้สัมภาษณ์ มีโอกาสปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และแก้ไขข้อมูลที่ทำให้สัมภาษณ์ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ

3. การประชุมแบบเดลฟาย (Delphi conference) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการประชุม ระหว่างการประชุมจะเก็บข้อมูลซ้ำ ด้วยแบบสอบถาม และนำเสนอข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่ม และขอให้ผู้ให้พิจารณาและตรวจสอบความคิดเห็นของตนเองอีกครั้ง พร้อมกับ การสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายกันภายในกลุ่ม การเก็บข้อมูลแบบนี้ไม่สามารถปิดบังสถานภาพทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลได้

4. เเดลฟายที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer-based Delphi) การวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านมาทางคอมพิวเตอร์ ผู้ให้ข้อมูลจะเห็นข้อมูลของสมาชิก ในกระบวนการโดยไม่ต้องอาศัยการสรุปหรือวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยนักวิจัยซึ่งอาจมีความลำเอียง วิธีนี้จะเก็บข้อมูลได้รวดเร็วและประหยัด

5. เเดลฟายกลุ่ม (Group Delphi) Witkin and Altschuld (1995) เสนอการใช้เดลฟายกลุ่ม โดยการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเชิญเข้ามีส่วนร่วมในการประชุม เมื่อได้รับการตอบรับและผู้เชี่ยวชาญให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมในการประชุมแล้ว ผู้ประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ไปให้ก่อนการประชุม หลังจากนั้นก่อนหรือหลังการประชุม ประมาณ 3-4 ชั่วโมง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ ใช้ช่วงเวลา ระหว่างพักการประชุมประมาณ 20 นาที ในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ประเมินความต้องการจำเป็นขอความร่วมมือไม่ให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามภายในกลุ่ม ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นรวบรวมคำตอบที่ได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 เสร็จเรียบร้อย ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นนำข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่มีผู้ไม่เห็นด้วยมาพิจารณาร่วมกันแบบเผชิญหน้า เพื่อหาข้อสรุประดับการรับฉันทามติ การได้รับฉันทามติเป็นจุดหมายสูงสุดที่เป็นข้อสรุปของกลุ่ม การกำหนดระดับความสอดคล้องกับสุมิล ว่องวานิช (2550) ได้ศึกษาวิธีการใช้เทคนิคเดลฟาย สรุปว่า การตรวจสอบค่า ฉันทามติสำหรับการตอบที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้จากค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ สามารถแบ่งเกณฑ์การตรวจสอบได้ เกณฑ์การตัดสินระดับฉันทามติสำหรับการตอบที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (สุมิล ว่องวานิช, 2550, หน้า 230) กรณีระดับความคิดเห็นที่มีต่อข้อความเกณฑ์การตัดสิน

1. ไม่กำหนดค่าสมบูรณ์ของผลระหว่าง ค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1.00 ค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1.50
2. ค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ไม่กำหนดค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1.50
3. ค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าสมบูรณ์ของผลระหว่างค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1.00 ค่าพิสัยควอไทล์ ไม่เกิน 1.50
4. ค่ามัธยฐาน ไม่ต่ำกว่า 4.50 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1.00 ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่ เกิน 1.50

การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of variation) เป็นการทดสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์การกระจายที่คำนวณได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาหารด้วยค่าเฉลี่ย การกำหนดค่าสัมประสิทธิ์การกระจายแปลความหมายดังนี้ 1) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายไม่เกิน 0.5 สรุปได้

ระดับฉันทามติอยู่ในระดับสูง 2) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมากกว่า 0.5 สรุปได้ระดับฉันทามติอยู่ในระดับต่ำ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์เป็นเทคนิคที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเก็บข้อมูลที่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้คำตอบในการสัมภาษณ์มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญคือ บทบาทของผู้สัมภาษณ์ รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้สัมภาษณ์ เครื่องมือในการใช้สัมภาษณ์ ตลอดจนขั้นตอนในการใช้สัมภาษณ์บทบาทของผู้สัมภาษณ์การเก็บข้อมูลที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ จำเป็นต้องจัดหาผู้สัมภาษณ์จำนวนมากให้พอเหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง บทบาทของผู้สัมภาษณ์และบุคลิกมีส่วนสำคัญ ซึ่งจะต้องระลึกเสมอว่าผู้สัมภาษณ์จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ควรจะทำให้เกิดความพึงพอใจและ คำตอบที่ได้รับขณะที่สัมภาษณ์ไม่แปรเปลี่ยนคำตอบด้วยความรู้สึกส่วนตัว และไม่อ่อนไหวกับผู้ให้คำตอบ ผู้สัมภาษณ์ควรจะกระตุ้นให้ผู้ให้คำตอบอยากให้คำตอบ มีความคงเส้นคงวาในการ ถามคำถาม ต้องตั้งคำถามที่น่าสนใจ ไม่ปล่อยให้ผู้ตอบคำถามนำออกนอกประเด็น บทบาทของผู้สัมภาษณ์ต้องค้นหาข้อมูลที่มีความเป็นจริง ไม่ต่อเติมเสริมสร้างเรื่องขึ้นเองมีความสามารถในการชักจูงให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ตรงเป้าหมาย บทบาทอีกอย่างหนึ่งซึ่งจะเสริมให้ผู้สัมภาษณ์มีทักษะมากยิ่งขึ้น คือ การฝึกอบรมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และเป้าหมายในการทำงาน ความหมายของคำถามแต่ละข้อ และลักษณะที่คาดหวัง นำไปสู่ประเด็นที่ต้องการลำดับของคำถามอย่างถูกต้อง สภาพพื้นที่ในการปฏิบัติงานกลุ่มเป้าหมายวิธีทำงานเป็นหมู่คณะ เทคนิค ในการสัมภาษณ์ การซักถาม การป้อนคำถาม การบันทึก การแปลความหมายของข้อมูลที่สังเกตได้ บุคลิก ท่าทางและแรงจูงใจ บทบาทของผู้สัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้การวิจัยบรรลุเป้าหมายได้ (สุวิมล ติรกันันท์, 2551, หน้า 132) พฤติกรรมของผู้สัมภาษณ์การควบคุมตัวของผู้สัมภาษณ์เป็นผลทำให้ปฏิริยาระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ตอบคำถาม เป็นไปในทางที่ดีอันจะเกิดผลกระทบต่อ การได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความสามารถในการพิจารณา ลักษณะตามธรรมชาติของผู้ตอบหรือไม่ ความรู้ของผู้สัมภาษณ์ ถ้ามีองค์ประกอบต่อผู้ตอบคำถาม ถ้าผู้ตอบคำถามมีความสนใจก็จะได้รับประโยชน์จากการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การสร้างเครื่องมือจะเป็นลักษณะเกี่ยวกับแบบสอบถาม คือ การพิจารณาจากตัวแปร ให้นิยามในทางทฤษฎี และให้นิยามในการปฏิบัติ จากนั้นจะเรียบเรียงประเด็นของคำถาม การจัดแบ่งรูปแบบของเครื่องมือสัมภาษณ์ (สุวิมล ติรกันันท์, 2551, หน้า 133) จัดแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามโครงสร้างการสัมภาษณ์

1.1 แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยจะจัดทำรายละเอียดเหมือนแบบสอบถาม เป็นชุดคำถาม ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพ มีการจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบ แต่สอบถามโดยผู้สัมภาษณ์ คำถาม

อาจจะเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิดก็ได้

1.2 แบบไม่มีโครงสร้าง จัดทำเป็นหัวข้อสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม การสัมภาษณ์ลักษณะนี้ต้องการรวบรวมข้อมูลเล็ก ๆ หรือต้องการรายละเอียดอย่างมาก เนื่องจากไม่มีการกำหนดรายละเอียดของคำถามไว้ อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการได้รับข้อมูล คือ ผู้ตั้งคำถามของผู้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความแตกต่างกันบางครั้งอาจจะตั้งคำถามไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ

1.3 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือบางครั้งนิยมเรียกว่าการสัมภาษณ์แบบชี้ (Guided interview) เป็นประเภทที่อยู่ตรงกลางระหว่างการสัมภาษณ์สองประเภทข้างต้น คือ อยู่ระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์สองประเภทแรกดูเหมือนจะเป็นการสุดขั้วสุดโต่งไปสองทาง และแต่ละประเภทก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนทั้งสิ้น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดูหยาบและแข็งกระด้าง ขณะเดียวกัน การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างยืดหยุ่นและเปิดกว้างมาก ต้องอาศัยนักวิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญพอสมควร การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำนี้โดยปกตินักวิจัยจะกำหนดคำถามที่เป็นประเด็นพอจะตัดสินใจได้ว่าจะถามอะไรบ้างหรือใช้คำสำคัญ (Keywords) เป็นเครื่องชี้นำการสัมภาษณ์ ตัวอย่างเช่น ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้พิการสายตาที่เป็นวณิพกย่านท่าพระจันทร์ นักวิจัยกำหนดคำถามที่ไม่แน่นอนตายตัว แต่เป็นคำถามที่มีคำสำคัญเกี่ยวกับสภาพของความพิการของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประวัติและสาเหตุที่พิการ ประวัติครอบครัว การประกอบอาชีพการได้รับสวัสดิการจากรัฐองค์กรของคนพิการ องค์กรเอกชน ฯลฯ นักวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้ค่อนข้างเป็นนักวิจัยมือใหม่ ทว่าไม่ได้สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ขณะเดียวกัน ก็ไม่ได้ใช้การสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง นักวิจัยไม่ได้ร่างคำถามที่ชัดเจนแน่นอนในแต่ละประเด็น ทว่าสิ่งที่นักวิจัยดำเนินการก่อนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมหัวข้อคำถามอย่างคร่าว ๆ ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง คือ การร่างคำถามปลายเปิดที่มีคำสำคัญที่ต้องการพร้อมกับมีความยืดหยุ่น พร้อมจะปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคน และสถานการณ์การสัมภาษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำจึงเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับนักวิจัยที่ต้องการเปรียบเทียบข้อมูล จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหลาย ๆ คนพร้อมกับต้องการความเข้าใจลึกซึ้งในโลกและประสบการณ์ของแต่ละคน การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นการแก้จุดอ่อนของการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือแบบชี้นำจึงเป็นที่นิยมในกลุ่มนักวิจัยเชิงคุณภาพไม่น้อยไปกว่าการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างน่าจะเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าในการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. แบ่งตามลักษณะของคำถาม

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณการสัมภาษณ์ในลักษณะนี้ต้องการคำตอบที่วัด

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงคุณลักษณะเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบที่เป็นการอภิปราย

คุณลักษณะความยาวของแบบสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการสัมภาษณ์ ถ้าใช้เวลามากเกินไปจะทำให้ผู้ตอบคำถามเกิดความเบื่อหน่ายได้ ในข้อคำถามควรจะเป็นข้อความที่เข้าใจง่าย ไม่ต้องเสียเวลาในการอธิบาย มีข้อความเป็นหลักไม่ทำให้ผู้ตอบคำถามสับสน คำถามที่ผู้สัมภาษณ์ใช้สัมภาษณ์ควรมีความเข้าใจง่าย ไม่เป็นคำถามที่ไปละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้อื่นไม่ชักนำให้ผู้ตอบคำถามเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งและมีการเรียงลำดับอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์

1. สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้งด้านความเที่ยงและตรง มีการทดสอบเพื่อยืนยันความถูกต้อง

2. มีการสำรวจล่วงหน้า โดยส่งคณะสำรวจไปประสานงานวางแผนและนัดแนะกับกลุ่มตัวอย่าง

3. มีการซักซ้อมความเข้าใจ (กรณีใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน

4. มีการดำเนินการภาคสนามอย่างเป็นระบบ

4.1 จัดทำกลุ่มผู้สัมภาษณ์รายชื่อกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเตรียมความพร้อม

4.2 กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการดำเนินการเก็บข้อมูล

การดำเนินการให้เสร็จเป็นวัน ๆ เพื่อป้องกันความสับสน

5. ในระหว่างการสัมภาษณ์หากมีผู้สัมภาษณ์หลายคนควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นคณะผู้ประสานงานในขณะนั้น ๆ เพื่อประสานการทำงาน การตรวจสอบข้อมูลและการจัดสวัสดิการให้

ประโยชน์ของการสัมภาษณ์

1. สามารถนำไปใช้ได้กลุ่มตัวอย่างและผู้สัมภาษณ์ทุกเพศ ทุกวัยได้อย่างเหมาะสม

2. สามารถดัดแปลงวิธีการ กระบวนการในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้

3. นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก ๆ ได้

4. ทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการวางแผนที่ผู้วิจัยไม่ได้วางไว้ โดยผู้ตอบคำถามอาจจะเปิดเผยข้อมูลได้มากกว่าที่ผู้สัมภาษณ์ดำเนินการ

5. การสัมภาษณ์สามารถสังเกต กริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์อาจจะนำสิ่งเหล่านี้มาพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล

6. ทำให้ได้รายละเอียดทั้งอารมณ์ความรู้สึกได้มากกว่าใช้แบบสอบถาม

ข้อจำกัดในการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

1. คุณภาพของข้อมูลที่ได้รับขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในโครงการของการวิจัย ถ้าเป็นโครงการใหญ่ต้องใช้ผู้สัมภาษณ์จำนวนมากอาจจะเป็นอุปสรรคในการหาผู้สัมภาษณ์ที่มีความสามารถเหมือนกันและหากมีการฝึกอบรมต้องใช้งบประมาณมาก
2. การควบคุมผู้สัมภาษณ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเก็บข้อมูล
3. การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์จะใช้ค่าใช้จ่ายมากกว่าการส่งแบบสอบถาม
4. กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ต้องใช้เวลาและผู้สัมภาษณ์มาก
5. การควบคุมให้ผู้ตอบคำถามให้เป็นไปอย่างคงเส้นคงวาจะเป็นปัญหาและอุปสรรค
6. ถ้าผู้ตอบคำถามมีความรู้สึกว่าเป็นการสัมภาษณ์การตอบปัญหาจะตอบปัญหาในแนวทางที่เป็นบวกเท่านั้น ข้อมูลที่ได้รับอาจจะคลาดเคลื่อนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการเก็บข้อมูล กำหนดบุคคลที่เข้าร่วมกระบวนการ และกำหนดประเด็นวิจัยที่จะสนทนาร่วมกัน ระหว่างนักวิจัย และสมาชิกที่อยู่ในกลุ่ม (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 342) ในปัจจุบันวิธีการวิจัยแบบสนทนากลุ่มได้พัฒนามาถึงจุดที่มีหลักการและมีทฤษฎีรองรับที่มั่นคงพอสมควร จึงได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในวงการวิจัยหลายสาขาวิชา เนื่องจากมีลักษณะเด่นหลายประการ ดังต่อไปนี้ (ชาย โพธิสิตา, 2552, หน้า 212)
  1. การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีที่ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในเวลาอันสั้นและสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด
  2. มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นสามารถปรับใช้ได้ในกรณีวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ
  3. นักวิจัยสามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ กล่าวคือ สามารถใช้เพื่อเสริมวิธีการวิจัยแบบอื่นก็ได้ เช่น ใช้ก่อนหรือหลังการวิจัยแบบสำรวจ หรือจะใช้เป็นการวิจัยที่มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเองก็ได้
  4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ผ่านการถกเถียงโต้ตอบกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเองทำให้มั่นใจได้ในความถูกต้อง เทียบตรงความน่าเชื่อถือ และความหลากหลายของข้อมูล
  5. พลวัตของกลุ่ม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการสนทนา ทำให้ข้อมูลที่ได้มีชีวิตชีวา

6. การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีอำนาจ คือ สามารถดำเนินการสนทนาไปตามที่ตัวเองอยากจะพูด อยากจะแสดงออกได้มากกว่า โดยไม่รู้สึกรู้ว่า “ถูกกำกับ” มากนัก ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม การจัดสนทนากลุ่มเริ่มด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์จากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึก ใช้คำถามง่าย ไม่ลำเอียงแต่เจาะจง การกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการ การเตรียมสถานที่ประชุมที่มีความเงียบ ไม่ถูกรบกวนจากภายนอก จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้สมาชิกนั่งหันหน้าเข้าหากัน ระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่ม มีการบันทึกเทป ข้อควรระวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดำเนินการ คือ ต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ไม่เข้าไปมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดคำสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางลบ ทางบวก และข้อเสนอแนะแปลความหมาย ในการรายงานผลจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เห็นด้วย และข้อมูลคุณภาพ เช่น การสะท้อนความรู้สึก อารมณ์ ประเด็นที่สำคัญคือ ต้องระวังเรื่องการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่ควรระบุว่าความคิดเห็นที่นำเสนอเป็นความเห็นของใครเพื่อให้งานดำเนินไปมีขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน

Stewart and Shamdasani (2014) ได้กำหนดขั้นตอนในการใช้เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนาค้างนี้

ขั้นที่ 1 การนิยามปัญหาและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาการกำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษาอาจจะเกิดมาจากแนวคิด ทฤษฎี หรือเรื่องที่น่าสนใจ โดยนำประเด็นปัญหาซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการศึกษามากำหนดเป็นตัวแปร แล้วสร้างเป็นแนวคำถามย่อย ๆ ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษามากำหนดตัวแปร แล้วสร้างเป็นแนวคำถามย่อย ๆ ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ ให้ชัดเจนและเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด

ขั้นที่ 2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ขนาดของกลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนาครั้งนั้นควรมีพอเหมาะหากน้อยเกินไป จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนามีน้อย และหากผู้เข้าร่วมสนทนามากเกินไปโอกาสที่จะได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงก็จะมีน้อย การเลือกตัวอย่างที่เข้าร่วมกระบวนการ ควรคำนึงถึงภูมิหลังของผู้ร่วมสนทนาให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน

ขั้นที่ 3 การกำหนดผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำและกำกับการสนทนาให้ดำเนินไปตามหัวข้อการวิจัยและตามแนวทางการสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและครอบคลุมภายในเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทาง คู่มือการสนทนาและทดลองใช้ โดยการศึกษาจุดมุ่งหมายและตัวแปรที่ต้องการศึกษา มีการจัดลำดับความคิดและแนวทางการสนทนาไว้ล่วงหน้า เป็นขั้นเป็นตอน ช่วยให้ผู้ดำเนินการสามารถดำเนินการสนทนาในขอบเขตที่เหมาะสม

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม พยายามใช้ทรัพยากรของหน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนให้มีการจัดสนทนากลุ่มเป็นแหล่งคัดเลือก อาจใช้วิธีการสุ่มเพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาต้องระวังไม่ให้เกิดอคติในการเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา

ขั้นที่ 6 การดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมสนทนามีความคุ้นเคย มีการแนะนำตัว การเสนอจุดประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม การขออนุญาตบันทึกข้อมูล โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง การดำเนินการสนทนาให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการให้เกิดการอภิปรายครบถ้วน ควบคุมการสนทนาให้อยู่ในประเด็น เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยไม่ชี้นำคำตอบที่ต้องการให้เกิด

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์แปรผลข้อมูล ข้อมูลในเครื่องบันทึกเสียงจะถูกถอดออกมาเป็นบทสนทนา เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่มักใช้การทำเครื่องหมายในข้อความสำคัญแล้วมีการจัดหมวดหมู่ ปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล เช่น “The ethnograph” “Hyper research” หรือ “Nudist” เป็นต้น

ขั้นที่ 8 การจัดทำรายงานผลการสนทนา การเขียนรายงานผลการจัดกลุ่มสนทนา ก็เหมือนกับการจัดทำรายงานการวิจัยทั่วไป ศึกษาประเด็นวิจัย นำเสนอข้อมูลที่เป็นคำตอบ ในประเด็นวิจัยแล้วเขียนเป็นข้อค้นพบ ประเด็นที่ต้องพิจารณาในกระบวนการจัดกลุ่มสนทนาการจัดกลุ่มสนทนาจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น คุณภาพของผู้เกี่ยวข้องในการจัดกลุ่มสนทนา

การกำหนดสมาชิก

ผู้เข้าร่วมกระบวนการ ความร่วมมือของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม ความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น การจัดกระบวนการกลุ่มจึงมีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังนี้ ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาเทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา จะมีผู้ดำเนินงานหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา ผู้บันทึกการสนทนา และผู้อำนวยความสะดวก แต่ละฝ่ายอาจรวมอยู่ในบุคคลเดียวกันก็ได้ โดยเฉพาะผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิเคราะห์ข้อมูลและผู้จัดทำรายงาน โดยบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา (Moderator) เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการสนทนา จุดประเด็นคำถามเพื่อค้นหาคำตอบและสร้างบรรยากาศการสนทนา เพื่อให้ผู้เข้าร่วม ได้แสดงออกถึงความรู้สึก ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เป็นต้น

Krueger (1994) อธิบายถึงหลักการทำงานของผู้ดำเนินการอภิปราย (Moderator) ว่าต้องให้ความสนใจกับผู้เข้าร่วม มีความรู้สึกทางบวก แสดงบทบาทเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ไม่ใช่ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมที่จะฟังสิ่งที่อาจจะไม่เป็นที่พอใจ ใช้ความสามารถเฉพาะตน และ

ต้องเตือนตัวเองอยู่เสมอว่า ไม่มีผู้ใดสามารถเป็นผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาได้ทุกเรื่องหรือกับทุกกลุ่ม บางครั้งคุณลักษณะประจำตัว เช่น เพศ อายุ ภาษา ฐานะ ทางเศรษฐกิจ ก็มีส่วนในการส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้สึกสะดักใจที่จะแสดงความคิดเห็น หรือไม่แสดงความคิดเห็นก็ได้ นอกจากนี้ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม ความอยากรู้อยากเห็น ทักษะการสื่อสารความเป็นมิตรและมีอารมณ์ขัน ความสนใจในกลุ่มคนทั่วไป การเป็นคนเปิดกว้างต่อความคิดใหม่ ๆ ทักษะการฟัง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเตรียมการเป็นอย่างดีแต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในการจัดกลุ่มสนทนา ทั้งการมีผู้เข้าร่วมน้อยเกินไป ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาเชิญแล้วไม่มา ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องมีการจดบันทึกรายละเอียดเหล่านี้เป็นข้อมูลประกอบถึงเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมประชุมว่า เนื่องจากปัญหาการเชิญ หรือความเหมาะสมของการให้แรงเสริมในการเข้าร่วมหรือเหตุผลอื่นใด ไม่แนะนำให้เชิญผู้เข้าร่วมเพื่อไว้เกินอัตราที่กำหนด เพราะอาจสร้างปัญหาอื่นตามมา เช่น ทำให้คนร่วมมากเกินไป ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา อาจทำให้ข้อมูลลำเอียงหรือสมาชิกมากเกินไป หรือสามี ภรรยา ที่มาเป็นเพื่อนแล้วถือโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มด้วย ทั้งที่จริงแล้วคนในกลุ่มนี้ ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการเก็บข้อมูล ผู้บันทึกการสนทนา (Note taker) มีหน้าที่ในการจดบันทึกคำสนทนาโดยย่อของกลุ่มผู้บันทึก ต้องรู้วิธีการจดบันทึกอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องบันทึกบรรยากาศที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนาด้วย เช่น อารมณ์ ลักษณะท่าทาง ฯลฯ ของผู้ร่วมสนทนา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ภายหลัง นอกจากนี้แล้วควรมีคุณสมบัติเฉพาะตัว คือ ควรพูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ดีและเข้าใจอย่างลึกซึ้งอีกด้วย นอกจากนี้จะบันทึกคำสนทนาแล้ว ผู้บันทึกการสนทนายังมีหน้าที่ บันทึกเสียง บันทึกภาพของผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคน รวมทั้งการถอดเทปด้วย ผู้อำนวยการจัดกลุ่มสนทนา (Facilitator) เป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือทั่วไปในขั้นเตรียมการจัดกลุ่มสนทนา คอยอำนวยความสะดวก เช่น เตรียมสถานที่ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องดื่มหรือของว่าง รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ผู้เข้าร่วมสนทนา กลุ่มต้องใช้ การกำหนดสมาชิกในกระบวนการสนทนา กลุ่มงานที่สำคัญของกระบวนการจัดกลุ่มสนทนา คือ การเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนา หลักการสำคัญของการใช้เทคนิคนี้อยู่ที่เลือกสมาชิกที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกันหรืออยู่ในบริบทเดียวกัน อาจต้องใช้เวลาในการทำควมคุ้นเคยกันนานกว่า ดังนั้น หากสมาชิกมีระดับการแสดงความคิดเห็นแตกต่างกัน ก็ควรจะแยกเป็น 2 กลุ่ม อีกระจากกัน มิฉะนั้นสมาชิกบางกลุ่มอาจแสดงบทบาท หรือความคิดที่มีอิทธิพลเหนือสมาชิกอื่นทำให้ได้ข้อมูลไม่รอบด้าน มีผู้เสนอขนาดของสมาชิกในการสนทนา เช่น Gilmore and Cambell (1996) เสนอว่าสมาชิกในกลุ่มควรมีประมาณ 6-12 คน ในขณะที่ Morgan and Scannell (1998) เห็นว่าขนาดของการสนทนา กลุ่ม โดยทั่วไปจะกำหนดขนาดไว้ที่ 6-10 คน แต่ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมยังขึ้นอยู่กับประเด็นที่กำหนดให้อภิปรายและเวลาที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม ทั้งนี้ ถ้ากลุ่มประกอบด้วยจำนวน

สมาชิกน้อยคน ผู้ดำเนินการอภิปรายต้องเข้าใจว่าจะเป็นการกำหนดภาระงานให้กับสมาชิกมากไป หรือหากสมาชิกมีจำนวนมาก เวลาที่แต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นก็จะน้อย ดังนั้น การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ต้องพิจารณาว่าสมาชิกแต่ละคนจะมีเวลาโดยเฉลี่ยได้แสดงความคิดเห็นคนละกี่นาที ถ้าใช้สมาชิกน้อย ประเด็นน้อย เวลามาก สมาชิกแต่ละคนต้องแสดงความคิดเห็นมาก หรือถ้าใช้สมาชิกมากเป็นประเด็นอภิปรายมาก เวลาประชุมย่อยสมาชิกจะมีโอกาสพูดน้อยมาก แต่ที่สำคัญผู้เข้าร่วมในกระบวนการกลุ่มควรมีลักษณะที่คล้ายกันในภูมิหลังและเป็นตัวแทนภาคหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของประชากร การกำหนดเวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มการสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง Morgan and Scannell (1998) เห็นว่า เวลาที่ใช้ในการสนทนา กลุ่มขึ้นอยู่กับขอบเขต และลักษณะของปัญหาที่ต้องการศึกษา ลักษณะของผู้เข้าร่วมสนทนา ปฏิสัมพันธ์ ความเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม และบรรยากาศของการสนทนา ควรใช้เวลาในการประชุม ประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง แต่เต็มที่ไม่เกิน 2 ชั่วโมง และการประชุมกลุ่มควรอยู่ภายใต้บรรยากาศที่สบาย ๆ ไม่เป็นทางการ โดยมีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่ กำกับให้สมาชิกพูดคุยกันในประเด็นที่มีการกำหนดล่วงหน้า และสร้างปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม ให้กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็น ทศนคติร่วมกัน บันทึกการสนทนากลุ่ม Bertrand, Brown and Ward (1992) ได้กล่าวถึงการบันทึกการสนทนากลุ่มว่าสามารถ กระทำได้ 3 วิธี ดังนี้

1. การจดบันทึกและการถอดความจากเทปอย่างละเอียดทุกคำพูด และบันทึกบรรยากาศการสนทนาด้วย วิธีนี้เหมาะสำหรับข้อมูลที่สำคัญและจำเป็น มีเวลาเพียงพอ ไม่เร่งรีบ จุดประสงค์ของการศึกษาต้องการรายละเอียดเพื่อใช้เปรียบเทียบให้เห็นแตกต่างในกลุ่มประชากรที่ต่างกัน เช่น แยกตามเพศ อายุ กลุ่ม สถานะทางสังคมภูมิลาเนา เป็นต้น

2. การจดบันทึกการสนทนา และบันทึกเทปประกอบวิธีนี้จะเน้นการจดบันทึกอย่างละเอียด ไม่มีการถอดเทป เมื่อมีข้อสงสัยก็ฟังจากเทปประกอบเท่านั้น วิธีนี้เหมาะสำหรับการวิจัยที่มีเวลาจำกัดการสนทนาใช้เวลาามาก

3. การจดบันทึกอย่างเดีวโดยไม่ต้องบันทึกเทปวิธีนี้เหมาะสำหรับการวิจัยที่ใช้เวลาน้อย ประเด็นในการวิจัยเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน หรือจัดกลุ่มสนทนาเพื่อศึกษาประกอบเทคนิคอื่น ๆ การวิเคราะห์ข้อมูล Krueger (1994) แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มว่าข้อมูลที่ป็นถ้อยคำหรือข้อความที่มาจากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งอาจใช้คำที่ต่างกันแต่ที่มีความหมายเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลต้องมีการเปรียบเทียบคำตอบว่ามีความคล้ายกัน เหมือนกัน เกี่ยวข้องกันหรือไม่เกี่ยวข้องกัน นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้องสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมพูดในบริบทเดียวกันหรือไม่

และคำนึงถึงน้ำหนักของคำตอบ ความคงเส้นคงวาของคำตอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสนทนากลุ่มต้องกระทำอย่างเป็นระบบโดยมีขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอน คือ

1. การจัดลำดับคำถามและการใช้เวลาผู้ตอบคู่กันเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนา
2. การจับ ประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มและมีการบันทึก
3. การลงรหัสข้อมูล
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลซ้ำซึ่งอาจเกิดขึ้น ในกระบวนการกลุ่มหรือเกิดขึ้นภายหลังโดยการให้สมาชิกตรวจสอบรายงานข้อเขียน
5. การตรวจสอบระหว่างผู้ดำเนินการอภิปรายกับผู้ช่วยหลังการสนทนากลุ่ม
6. การแลกเปลี่ยนรายงานระหว่างผู้เข้าร่วมในกระบวนการกับผู้เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะมีระดับของการการแปลความหมายที่เหมาะสมซึ่งเป็นคำต่อเนื่องและเริ่มตั้งแต่ข้อมูลดิบ การบรรยาย การตีความ และข้อเสนอแนะในส่วนของวิเคราะห์จากทรานสคริปต์ (Transcript-based analysis) การวิเคราะห์จากเทป (Tapebased analysis) การวิเคราะห์จากการบันทึกย่อ (Note-based analysis) การวิเคราะห์จากความจำเป็น (Memory-based analysis) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในช่วงแรก ควรดำเนินการโดยหลังการสนทนากลุ่มผู้ดำเนินการอภิปรายจะสรุปประเด็นให้สมาชิกฟังทันทีเป็นการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อเป็นการหาผลสรุปเบื้องต้นจากข้อค้นพบที่ได้จากการสนทนา สามารถเพิ่มเติมประเด็นหรือแก้ไขข้อผิดพลาดจากการสรุปได้ก่อนสิ้นสุดการประชุมกลุ่ม หลังจากสิ้นสุดการสนทนากลุ่มแล้วจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม แล้วสรุปเป็นข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูล โดยนำเสนอตามหัวข้อที่กำหนดในขั้นตอนนี้อาจใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลได้

ข้อดีของเทคนิคการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีประโยชน์ต่อการระบุความต้องการจำเป็น (Needs identification) เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ได้อย่างเต็มที่ และสามารถแสดงความรู้สึกออกมาทั้งในด้านคำพูด ท่าทาง สีหน้า ได้โดยตรงผลจากการสนทนากลุ่ม ทำให้ทราบข้อคิดเห็นปฏิกิริยาโต้ตอบและความต้องการจำเป็นของกลุ่มทันที ทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนการมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มทำให้เกิดพลวัตในการกระตุ้นและส่งเสริมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนา ข้อมูลที่ได้จึงมีความ

หลากหลายและลึก ซึ่งนอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลก็ใช้ระยะเวลาสั้น ไม่ต้องยุ่งยากในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสนทนาค่าใช้จ่ายต่ำ ทำให้สะดวกบรรยากาศสร้างสรรค์ง่ายต่อการทำความเข้าใจในความคิดของสมาชิกมีความยืดหยุ่นสูงในทางปฏิบัติข้อจำกัดของเทคนิคการสนทนากลุ่มเทคนิคการสนทนากลุ่ม มีข้อจำกัดเช่นเดียวกับเทคนิคการเก็บข้อมูลแบบอื่น ๆ กล่าวคือ ในขั้นตอนของการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นเอกพันธ์และเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร เพื่อให้สามารถสรุปอ้างอิงผลการวิจัยได้นั้นค่อนข้างดำเนินการได้ยาก ต้องอาศัยทักษะความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์จากผู้ดำเนินการ จึงจะทำให้การสนทนากลุ่มประสบความสำเร็จ และยังถ้าผู้ดำเนินการสนทนามีความลำเอียงในการสนทนา ตั้งประเด็นคำถามในลักษณะการชี้นำ มีการชักจูงสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองในระหว่างการประชุม จะยิ่งทำให้คำตอบที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจากการใช้เทคนิควิธีนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความยากในการวิเคราะห์และสรุปผลความสำเร็จของกระบวนการขึ้นอยู่กับทักษะความสามารถของผู้ดำเนินการอภิปราย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการกีฬาและการออกกำลังกาย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคเหนือตอนบน ดังที่การศึกษาของมานพ ตันสุภายน และธฤชฌุ นัตรกมลวรกิจ (2553, หน้า 446-449) ได้ประเมินมาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมในเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ประชากรวัยสูงอายุของเทศบาลตำบลหนองตองพัฒนานั้น มีเกณฑ์ที่จะอายุยืนยาวมากขึ้น พบว่าการมีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น จึงเป็นผลให้ช่วงวัยของผู้สูงอายุมีอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งสัดส่วนและประชากรผู้สูงอายุชายและหญิง มีความใกล้เคียงกันในเรื่องบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมชายและหญิงนั้น ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยในด้านภาวะความเป็นผู้นำผู้สูงอายุชายมีบทบาทมากกว่า แต่เป็นฝ่ายขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และความสำเร็จของกิจกรรมนั้นมาจากผู้สูงอายุหญิงเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังพบว่าด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากที่สุดคือ กิจกรรมการส่งเสริม ได้แก่ การตรวจสุขภาพ การออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 91.34 โดยส่วนใหญ่ต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่มชมรม องค์การ รองลงมาคือ การร่วมระดมความคิดเห็นและการเข้าร่วมประชุมสัมมนา อีกทั้ง ยังได้ให้ข้อเสนอว่า ทุกภาคส่วนควรเป็นกำลังสำคัญในการช่วยกันผลักดันและเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุไว้ด้วยกัน และต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายโดยตรง ซึ่งไม่ถือว่าเกินศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชน จัดเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดและเกิดความยั่งยืนได้

การศึกษาของสำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา (2553, หน้า 60-63) สรุปผลการประเมินโครงการนันทนาการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต พบว่ากิจกรรมนันทนาการที่ได้ดำเนินการจัดและมีผู้เข้าร่วมมากที่สุด ได้แก่ เกมกีฬา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการบริหารจัดการ ที่พบว่าเจ้าหน้าที่คณะกรรมการแต่ละภาค มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมโครงการ และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ชมแต่ละภาคมีความพึงพอใจในกิจกรรมของโครงการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาของวิพรรณ ประจวบเหมาะ (2552, หน้า 8-10) ได้ทำการศึกษาโครงการปรับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ซึ่งการศึกษาพบว่า การที่จะปรับเปลี่ยนนโยบายหรือแนวทางดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสม ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบหรือลักษณะต่าง ๆ ของประชากรสูงอายุ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ควบคู่ไปกับแนวโน้มด้านปริมาณ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุมีลักษณะแตกต่างกันมีศักยภาพความต้องการและปัญหาที่แตกต่างกันทั้งทางด้านอายุ เพศ การศึกษา จำนวนบุตรที่มีชีวิตการทำงานรายได้และสถานภาพทางเศรษฐกิจในด้านภาวะสุขภาพ ถือว่า สุขภาพเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการอยู่ดีมีสุขของประชากรผู้สูงอายุผู้สูงอายุจะมีชีวิตที่มีคุณภาพ นอกจากจะไม่มีปัญหาทางการเงินแล้วต้องมีสุขภาพกายและใจที่ดี อย่างไรก็ตาม สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยนั้น การศึกษาวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการที่ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้นไม่ได้หมายความว่าภาวะสุขภาพจะดีขึ้นในด้านสุขภาพกายประชากรสูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้นและต้องกลับอยู่ในภาวะทุพพลภาพช่วยเหลือตนเองไม่ได้ต้องพึ่งพาผู้อื่นในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ (2552, หน้า 209-210) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของผู้สูงอายุศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนจำนวน 5 แห่ง พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงและมีโรคประจำตัวต่าง ๆ เช่น ความดันโลหิตสูง โรคกระดูกพรุน ปวดเมื่อยตามร่างกาย โรคเบาหวาน เป็นต้น ซึ่งความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิดริเริ่มโครงการกิจกรรม ร่วมวางแผนดำเนินงาน ร่วมดำเนินงานตามแผนงาน ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผิดชอบในผลกระทบหรือผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และเมื่อจัดลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรกพบว่า ผู้สูงอายุต้องมี

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มากที่สุด อันดับสองต้องการร่วมคิดริเริ่มโครงการกิจกรรม และอันดับที่สามต้องการร่วมรับผิดชอบผลกระทบ

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาสังคมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ไม่ต้องการมีตำแหน่งใด ๆ

3. ประเภทกิจกรรมที่ต้องเข้าร่วมจากการศึกษาพบว่า ประเภทกิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมมากที่สุด 6 อันดับแรก ได้แก่ 1) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ 2) กิจกรรมด้านศาสนาและประเพณี 3) กิจกรรมพลศึกษา 4) กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ 5) กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ 6) การประชุมกรรมการหรือสมาชิก ส่วนประเภทกิจกรรมที่กลุ่มที่ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมน้อยสุด คือ กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง

4. ลักษณะการมีส่วนร่วม จากการศึกษพบว่า ลักษณะของกิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ชมรม องค์กร 2) การอบรมศึกษา ดูงาน 3) การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ส่วนลักษณะของกิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการเข้าร่วมน้อยสุด คือ การเป็นวิทยากรให้ความรู้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ปาฐก และการเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

การศึกษาของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน (2552, หน้า 68-81) ในผลการดำเนินงานโครงการการจัดกีฬาโดยชุมชนจังหวัดลำพูนประจำปี พ.ศ. 2552 ที่สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามอบหมายให้สำนักงานการท่องเที่ยวทุกจังหวัดทำการส่งเสริมชุมชนให้มีศักยภาพ ในการจัดการกีฬาโดยมุ่งเน้นให้ชุมชน มีความสามารถจัดการกีฬาโดยชุมชนเองได้ เพื่อให้การกีฬาในชุมชนพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด และเพื่อให้ได้มาซึ่งชุมชนกีฬานำร่องที่สามารถบริหารจัดการการกีฬาโดยชุมชนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลจากการประเมินการบริหารจัดการกีฬาโดยชุมชนในจังหวัดลำพูนจำนวน 14 ชุมชนคือ ชุมชนบ้านป่าตัน ชุมชนบ้านไร่ ชุมชนชมรมเปตองสันเจดีย์-ยางส้ม ชุมชนบ้านแจ่มพัฒนาชุมชนบ้านเราพระเจ้าตาเขียว ชุมชนบ้านสันปูเลย ชุมชนบ้านสะปึ่งหลวง ชุมชนบ้านสบปะ ชุมชนกีฬา เปตองบ้านศรีบุญยืน ชมรมปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพตำบลเหมืองง่า ชุมชนบ้านแจ่ม ชุมชนบ้านห้วยหละ ชุมชนบ้านร่องกาศ ชุมชนบ้านกอข่อย ซึ่งเป็นชุมชนทั้งในอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอก พบว่า การจัดการกีฬาของชุมชนส่วนหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการได้มาจากสาเหตุของการขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนมากถึง 10 ชุมชนคิดเป็นร้อยละ 71.42

ประดิษฐ์พงษ์ อภิรัชติกุล (2549, หน้า 89-90) ได้ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์เชียงใหม่ พบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยการจัดกิจกรรมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ตั้งแต่เริ่มวางแผนกิจกรรมไปจนถึงสิ้นสุดกิจกรรมที่มีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีพลังอำนาจในการ

ควบคุมกำกับการดำรงชีวิตของตนเองให้สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสมแล้ว ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวได้ทั้ง 5 ด้าน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคมและทางจิตวิญญาณ ในด้านร่างกายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในทางที่ดีขึ้น ให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย ซึ่งเห็นว่าการออกกำลังกายมีประโยชน์ ผลของการออกกำลังกายนอกจากจะทำให้ร่างกายแข็งแรงแล้วยังส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพด้านอื่นอีกด้วย เช่น การนอนหลับพักผ่อน การขับถ่าย เป็นต้น

การศึกษาของยุทธนา บัวแย้ม (2549, หน้า 141-147) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมนันทนาการในจังหวัดภาคเหนือ พบว่า กิจกรรมนันทนาการที่มีการจัดการดำเนินงานในจังหวัดภาคเหนือส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมนันทนาการเกมและกีฬา โดยที่สภาพการดำเนินงานกิจกรรมนันทนาการในจังหวัดภาคเหนือ โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมนันทนาการในตำบลหมู่บ้านและขาดผู้นำนันทนาการที่มีความรู้ความสามารถ

การศึกษาของวราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์ (2549, หน้า 15) ได้ทำการสำรวจและศึกษาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุทั้ง 4 ภาคของไทย ในด้านภาวะสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ตอบว่าตนเองมีภาวะสุขภาพมากที่สุด รองลงมาเป็นภาวะสุขภาพดี และผู้สูงอายุที่ตอบว่าตนเองมีสุขภาพไม่ดีมีมากถึงร้อยละ 21.7 จากการที่สภาพร่างกายและความเสื่อมตามวัย ทำให้ผู้สูงอายุมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคเรื้อรังและเพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะทุพพลภาพ ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทุพพลภาพ เช่น ผู้ที่เป็นเส้นเลือดสมอง ตีบ แดก ตัน จากการไม่ได้ควบคุมความดันโลหิต จำเป็นต้องการผู้มาดูแล ซึ่งผู้ดูแลอาจเป็นบุคคลในครอบครัว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาและทรัพยากรเพื่อให้มีการเตรียมการรับมือกับประชากรผู้สูงอายุที่มากขึ้น ส่วนสำคัญมากที่สุดก็คือความพร้อมพร้อมของการสาธารณสุข

การศึกษาของสมบัติ กาญจนกิจ (2548, หน้า 99-102) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย การออกกำลังกาย สำหรับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จากการวิจัยพบว่า ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างจะรับรู้ประโยชน์ของการเคลื่อนไหว การออกกำลังกายในระดับมาก แต่พฤติกรรมการเคลื่อนไหวอยู่ในระดับต่ำ และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในการดำเนินการส่งเสริม การเคลื่อนไหวการออกกำลังกายสำหรับชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ พฤติกรรมการออกกำลังกายในอดีต การรับรู้ความสามารถของตนเองครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานภาพโสด และระดับการศึกษา อีกทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

หน่วยงานต่าง ๆ ควรจะตามงานและความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนในชุมชน

การศึกษาของพรพรรณ ทรัพย์ไพบุลย์กิจ (2543, หน้า 61-64) ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ พบว่า จากการประเมินผลทุกขั้นตอนของงานวิจัยในหมู่บ้านของกลุ่มผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมมากในการเก็บข้อมูล เมื่อสอบถามถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ต่างเห็นว่าได้รับประโยชน์มาก แต่ในกิจกรรมที่กลุ่มผู้นำชุมชนมีการปฏิบัติอยู่ระดับน้อย เป็นเรื่องการร่วมปรึกษากับเพื่อนบ้านหรือชุมชนหรือเจ้าหน้าที่หรือผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการหาแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 50 เท่า ๆ กันกับ ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนมาก่อนและเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการเขียนแผนงานแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ พบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมน้อยในการกำหนดวิธีการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรมทรัพยากรงบประมาณบุคลากรตลอดจนการประเมินผล ซึ่งอาจเนื่องมาจากไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนมาก่อน จะเห็นได้ว่า แม้ว่าผู้นำชุมชนจะมีความร่วมมือในการค้นหาปัญหาและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและประสบความสำเร็จ ในเรื่องการวางแผนงานทำให้ไม่สามารถเขียนแผนได้ครอบคลุมและถูกต้องตามหลักวิชาการจึงจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนช่วยเหลือด้านวิชาการเพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด อีกทั้งมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดฝึกอบรมผู้นำชุมชน และประชาชนในหมู่บ้านที่สนใจทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหาการวางแผนงานการเขียนแผนและโครงการการดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินผลจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถถ่ายทอดความรู้ ไปยังหมู่บ้านอื่นให้เกิดการพัฒนาอย่างกว้างขวางต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยไปทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาเรื่อง ความต้องการสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความต้องการของผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการบริหารจัดการ 2) ความต้องการของผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านการออกกำลังกาย

มานพ ปานสาคร (2549) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายในเขตเทศบาล จังหวัดนครนายก ปี พ.ศ. 2549 จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มาออกกำลังกายในเขตเทศบาล จังหวัดนครนายกปี พ.ศ. 2549 จำนวน 400 คน โดยผลการวิจัยพบว่า 1) ประเภทของกิจกรรมและกีฬาที่ประชาชนต้องการ มากที่สุด คือ การวิ่ง คิดเป็นร้อยละ 64.25 วันที่ประชาชนต้องการออกกำลังกายมากที่สุด คือ วันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 75.00 และช่วงเวลาที่ประชาชนต้องการออกกำลังกายมากที่สุด คือ เวลา 17.00-18.00 น. คิดเป็นร้อยละ 82.75 2) สภาพ

และความต้องการของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายในเขตเทศบาล จังหวัดนครนายก ปี พ.ศ. 2549 แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 2.1) สภาพที่เป็นจริงด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนมีความคิดเห็นว่า เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 53.12 และไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 46.88 และประชาชนมีความต้องการในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.48 2.2) สภาพที่เป็นจริงด้านบุคลากรผู้ให้บริการประชาชน มีความคิดเห็นว่า เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 29.45 และไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 70.55 และประชาชนมีความต้องการในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.80 2.3) สภาพที่เป็นจริงด้านบริหารจัดการประชาชน มีความคิดเห็นว่าเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 43.75 และไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 56.25 และประชาชนมีความต้องการในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.18

กรวิทย์ ช่วยดู (2549) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง พ.ศ. 2548 จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง พ.ศ. 2548 จำนวน 300 คน เป็นเพศชาย 100 คน เป็นเพศหญิง 200 คน โดยผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 38.83 ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 37.52 ด้านบริหารจัดการการออกกำลังกาย พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 44.73 ด้านกิจกรรมการออกกำลังกาย พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.60 จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง มีความต้องการทางด้านบริหารจัดการการออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก จึงควรปรับปรุงการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้นต่อไป จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้สูงอายุที่เกี่ยวกับทฤษฎีทางด้านการบริหาร การจัดการ 4 M (Management resources) ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความต้องการอันดับหนึ่งของผู้สูงอายุ จากงานวิจัยของ

ชุตินา รอดประทับ (2550) ที่ทำศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนชายและหญิงที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะ จำนวน 310 คน เป็นชาย 169 คน หญิง 141 คน โดยผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 โดยรวมมีแรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 83.9 โดยมี แรงจูงใจอยู่

ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 โดยรวมมีแรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายด้านความรักความชอบและความ ถนัดคิดเป็นร้อยละ 81.4 โดยมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก 3) ประชาชนที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 โดยรวมมีแรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายด้านสังคมคิดเป็นร้อยละ 55.2 โดยมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก 4) ประชาชนที่มาออกกำลังกายในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2549 โดยรวมมีแรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายด้านเกียรติยศชื่อเสียงและ ความก้าวหน้าในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 45.3 โดยมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก

พัชนี พุ่มมาก (2548) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2548 จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนกับชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสุโขทัย จำนวน 705 คน เป็นชาย 297 คน หญิง 408 คน โดยผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างชายและหญิง มีความเห็นว่ายังไม่เหมาะสมทุกด้านและมีความต้องการมากที่สุดทุกด้าน 2) ความต้องการด้านกิจกรรมวันและเวลาที่ต้องการออกกำลังกาย กลุ่มตัวอย่างชายและหญิงต้องการมากที่สุด คือ รำมวยจีน ไทเก๊ก วันเสาร์ และเวลา 17.00-19.00 น.

อภิวัฒน์ เสือปาน (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการพักอาศัย สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี พักอาศัยอยู่กับครอบครัว สมรสแล้ว 2) ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกิจกรรมศึกษาประเพณี วัฒนธรรมและอารยธรรมอยู่ในระดับมาก 3) ผู้สูงอายุที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศ สถานภาพการพักอาศัย และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ธาริน สุขอนันต์, สุภาวีย์ จาริยะศิลป์, ทศนันท์ ทูมมานนท์, และปิยรัตน์ จิตรภักดี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 60-64 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพสมรสคู่และยังอยู่ด้วยกัน เป็นผู้ว่างงานหรือไม่มีอาชีพ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1,001-5,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และพักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น 2) ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ทศนคติในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกาย แรงจูงใจให้ออกกำลังกายและพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะการอยู่อาศัยในครอบครัวและการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ทศนคติในการออกกำลังกาย การรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกายและแรงจูงใจให้ออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น เพศ และระดับการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ 4) การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย, แรงสนับสนุนทางสังคม, ทศนคติในการออกกำลังกายและปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สามารถทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุได้ ร้อยละ 26.40

ธิดารัตน์ สัมเขิวหวาน (2547) ได้ทำการศึกษาสภาพและความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2546 จำนวน 377 คน เป็นชาย 193 คน เป็นหญิง 184 คน โดยผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2546 โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะออกกำลังกายเพื่อสุขภาพคิดเป็นร้อยละ 81.43 เวลาในการออกกำลังกาย 15-30 นาที คิดเป็นร้อยละ 59.15 จะออกกำลังกายเป็นประจำ อยู่ที่บ้านคิดเป็นร้อยละ 36.7 และจะออกกำลังกายกับเพื่อนคิดเป็นร้อยละ 45.36 ในการออกกำลังกายไม่เสียค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 68.70 เสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าเครื่องดื่มน้ำคิดเป็นร้อยละ 34.18 การติดตามข่าวสารด้านกีฬาบ้างเป็นบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 61.54 และติดตามข่าวสารเรื่อง การออกกำลังกายจากสื่อที่เป็นโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 42.18 ตามลำดับ 2) ความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2546 ด้านบุคลากรผู้ให้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 36.48 ส่วนด้านสถานที่อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกกับด้านการบริหารจัดการมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.72 และ 38.18 ตามลำดับ

สุดธิดา ยอดเมือง (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในการออกกำลังกาย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในการออกกำลังกาย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนมากนั้นเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายกิจกรรมที่มาเป็นอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมรำกระบี่กระบอง และกิจกรรมที่มาเป็นอันดับสอง คือ กิจกรรมรำไทเก๊ก มาเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกาย ตลอดจนมีการวางแผนจัดทำโครงการและมีการดำเนินการโดยจัดตั้งให้มี คณะกรรมการรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังพบว่าตลอดระยะเวลาดำเนินการ และผู้สูงอายุก็ยังมาเข้าร่วม กิจกรรมการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และหลังจากสิ้นสุดโครงการหลัง 2 สัปดาห์ ก็ยังพบว่า ผู้สูงอายุยังมาออกกำลังกายสม่ำเสมอและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการด้วย

Touhy and Jett (2018) ศึกษาเรื่องการร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยสำรวจการร่วม กิจกรรมของผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป พบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 47 ใช้เวลาสมาคมกับเพื่อน ร้อยละ 30 ใช้เวลาทำสวนปลูกต้นไม้ ร้อยละ 36 อ่านหนังสือดูโทรทัศน์ ร้อยละ 31 ใช้เวลานั่งเฉย ๆ ร้อยละ 26 เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ และงานอดิเรก ร้อยละ 25 ใช้เวลาเดินเล่น ในด้านความต้องการ พบว่า ความต้องการที่มาเป็นอันดับหนึ่งของผู้สูงอายุในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น กิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมสมาคมและพบปะกับบุคคลอื่นได้ และกิจกรรมที่ได้รับความนิยมที่สุด คือ กิจกรรมเดินแอโรบิค ความต้องการทางด้านกิจกรรมที่เป็นอันดับสองของผู้สูงอายุ คือ ความ ต้องการทางด้านกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความสนุกสนานและกิจกรรมที่สามารถออกกำลังกาย ได้ที่บ้าน ความต้องการทางด้านกิจกรรมที่มาเป็นอันดับสามของผู้สูงอายุ คือ ความต้องการกิจกรรม ที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการออกกำลังกาย

Afthinos, Theodorakis, and Nassis (2005, p. 246) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของ ลูกค้าในสถานบริการร่างกายประเทศกรีซ วัตถุประสงค์งานวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ความคาดหวังของลูกค้าในสถานบริการร่างกาย โดยได้ศึกษาตัวแปรของปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ประเภทของกีฬาและตัวแปรของลักษณะทางจิตวิทยาคือแรงจูงใจ ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการในสถานบริการร่างกาย ซึ่งมีสเนเฉพาะของการบริการแบบไม่อาจจับต้องได้ (Intangible) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (Personal attitude) ความเป็นไปได้ (Abilities) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับราคา (Cost of participants) และโปรแกรมการออกกำลังกาย ของแต่ละสถานบริการร่างกายที่ได้ออกแบบ ไว้ให้และพบความแตกต่างระหว่างเพศกับความ คาดหวังของผู้ใช้บริการในสถานบริการร่างกาย

Yu, Chang, and Liang, (2006, pp. 126-32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการกับ ความพึงพอใจและความภักดีในอุตสาหกรรมนันทนาการของชาวไต้หวัน วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ครั้งนี้คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการกับความพึงพอใจและความภักดีของ
 อุตสาหกรรมนันทนาการ โดยใช้แบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ชุด และได้รับ
 กลับคืนมา 182 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91 จากประชากร โดยมีค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามคิดเป็น
 ด้านคุณภาพการบริการ .92 ด้านความพึงพอใจ .88 และด้านความภักดี .70

วิเคราะห์ผลสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านประชากรศาสตร์พบว่า ความแตกต่างระหว่างด้าน
 ประชากรศาสตร์กลับคุณภาพการบริการความพึงพอใจและความภักดี 2) ด้านความพึงพอใจต่อ
 คุณภาพของการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งต้องการการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการ
 บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ 3) มีความสัมพันธ์กันทุกมิติระหว่างคุณภาพการบริการกับความ
 พึงพอใจของผู้ใช้บริการและความภักดีอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม พบว่า
 ทั้งสามมิติ ที่กล่าวมาเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้ว ระดับคุณภาพการบริการสามารถบอกระดับ
 ความพึงพอใจในการบริการและความภักดีในอุตสาหกรรมนันทนาการได้

Hood (Hood, n.d. อ้างถึงใน สุพจน์ ทรายแก้ว, 2545, หน้า 11) ได้อธิบายถึงลักษณะ
 สำคัญของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ สรุปได้ดังนี้ กระบวนการบริหารที่เน้นการบริหารงานใน
 แบบมืออาชีพ ผู้บริหารมีอิสระ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน
 เป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญ การรับผิดชอบต่อผลงานมากกว่ากระบวนการบริหาร อีกทั้งยังเป็น
 กระบวนการบริหารที่ปรับปรุงโครงสร้างให้มีขนาดที่เล็กลงเพื่อครอบคลุมการปฏิบัติงานได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงาน ให้มีความทันสมัย สร้างวินัยในการใช้จ่ายงบประมาณ
 ให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด

Oganawa and Yamaguchi (1998 อ้างถึงใน กานดา มิสิตา และศรีธญา เลิศพุทธรักษ์,
 ม.ป.ป.) ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุของการออกจากการเป็นสมาชิกศูนย์สุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า
 จำนวนของศูนย์สุขภาพในญี่ปุ่นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีการ
 ตื่นตัวทางด้านสุขภาพการออกจากสมาชิกกลายเป็นปัญหาสำคัญสำหรับศูนย์สุขภาพ จากข้อมูลที่ได้
 ได้จากศูนย์สุขภาพในโตเกียวประมาณ 3,000 คน ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยสมาชิก (N = 236)
 ซึ่งเข้าเป็นสมาชิกศูนย์สุขภาพ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2530 แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสามกลุ่ม
 ตามความถี่ของการใช้บริการในช่วง 2 เดือนแรก กลุ่มที่ 1 ผู้ใช้ในระดับน้อย (0-1 ครั้ง) กลุ่มที่ 2
 ผู้ใช้ระดับกลาง (2-5 ครั้ง) และกลุ่มที่ 3 ผู้ใช้ระดับมาก (6-31 ครั้ง) ค่าเฉลี่ยของการขยับระดับการ
 ออกจากการเป็นสมาชิกที่ศึกษามา พบว่าระดับของการออกจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้ระดับ
 น้อยที่สุดใน 3 กลุ่ม คือ ความถี่ของผู้ใช้ระดับมากแสดงให้เห็นถึงระดับความคงที่อย่างต่อเนื่อง

Yamaguchi and Okada (1988 อ้างถึงใน แสนศักดิ์ โชคประเสริฐนาม, 2551) ได้
 ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับศูนย์สุขภาพ ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการ พบว่า

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย จะเพิ่มมากขึ้น แต่ความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกับโปรแกรมกีฬายังมีน้อย วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้างนี้ เพื่อตรวจสอบปัจจัยในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์สุขภาพ ตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการปัจจัยต่าง ๆ มีดังนี้ 1 ความพึงพอใจในอุปกรณ์สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก 2 ความพึงพอใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ 3 ความพึงพอใจในกิจกรรมการออกกำลังกาย จากสมาชิก 186 คน ของศูนย์สุขภาพเอกชน 5 สาขาในโตเกียวประเทศญี่ปุ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทดสอบสมมติฐานเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์สุขภาพ คือ ความพึงพอใจในกิจกรรมการออกกำลังกายประมาณร้อยละ 23 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของศูนย์สุขภาพได้พิจารณาจากการจัดการที่ดี

ผู้วิจัยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ควรจะต้องประกอบไปด้วย การวางแผนที่ดี โดยใช้บุคลากร งบประมาณ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการในการจัดองค์กร กำหนดโครงสร้างการทำงานและหน้าที่ให้กับบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ ตลอดจนการนำองค์กร ติดตามและประเมินผลการทำงานเพื่อที่จะนำปัญหาที่พบ ไปปรับปรุงแก้ไข และมีการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งควรมีผู้นำกลุ่ม ตัวแทน หรืออาสาสมัครในการทำงานเพื่อนำพองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และยังเป็นชุมชนที่ยั่งยืนและเข้มแข็งในด้านการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุสืบไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย เป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟายฉบับปรับปรุง (Modified Delphi technique) มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. เกณฑ์การแปลผล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการประเมินความต้องการจำเป็น

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีระบบ ทรัพยากรในการจัดการกระบวนการบริหารจัดการ ร่วมกับองค์ประกอบด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยขอคำแนะนำและความคิดเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามการตอบสนองคู่ (Dual-response format) และจัดลำดับความสำคัญของความจำเป็นแบบปรับปรุง ด้วยวิธี Modified priority needs index (PNI_{Modified})

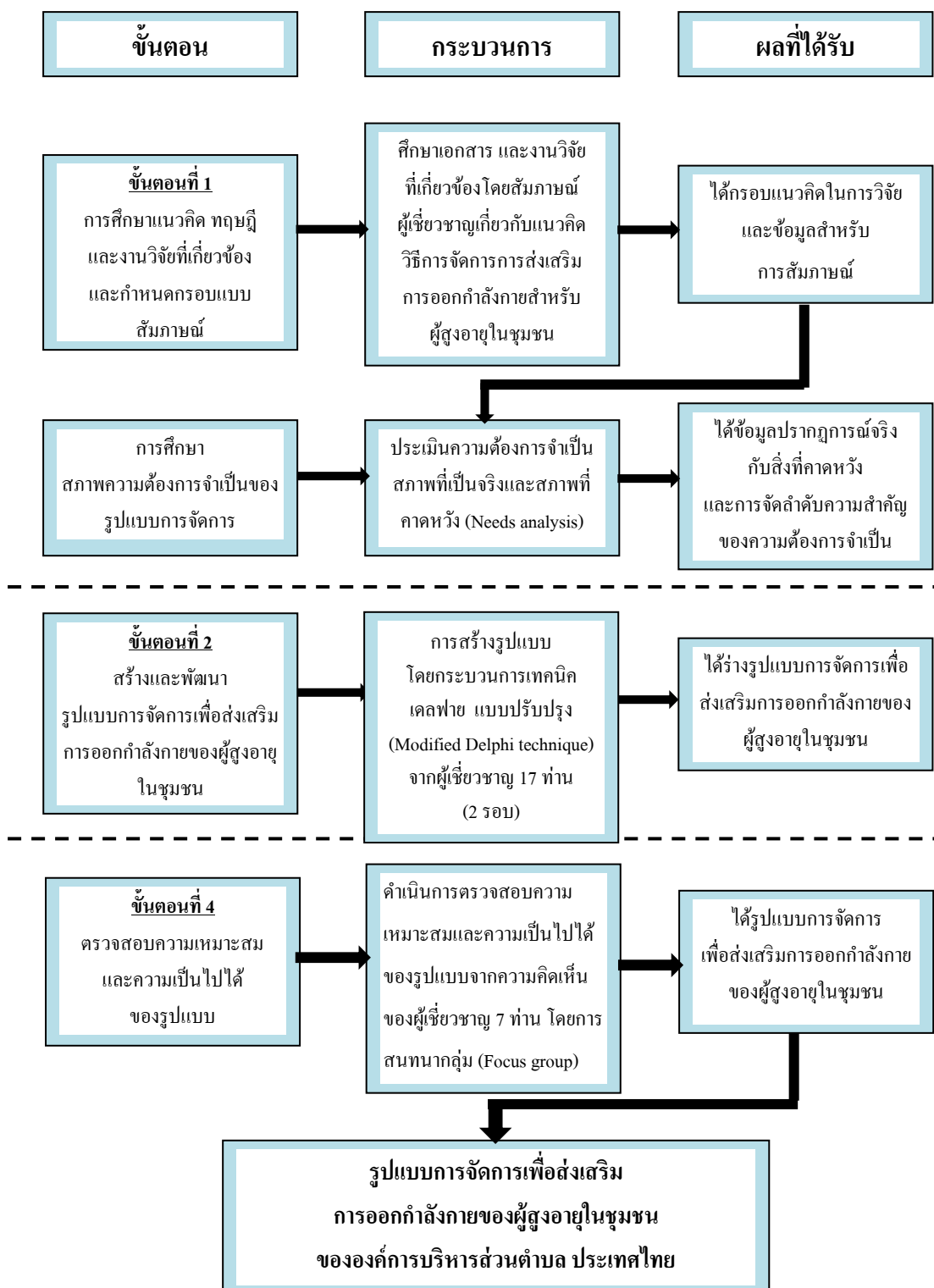
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) จำนวน 2 รอบ โดยผ่านความคิดเห็น

ผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการประเมินความต้องการ มาตรฐานเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นรอบที่ 2 และ 3 เพื่อให้ได้ ข้อคิดเห็นที่เป็นแนวเดียวกันและ หาฉันทามติร่วมกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการเพื่อ ส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ท่าน จากการ สนทนากลุ่ม (Focus group) ศึกษาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข รูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและสมบูรณ์

ภาพที่ 3-1 วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และ โครงสร้างในภาพรวม สำหรับการสร้างร่างแบบสัมภาษณ์ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
  2. ประชากรที่ใช้ในการประเมินความต้องการความจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่
  3. ประชากรที่ใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
  4. ประชากรที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่**

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) (สิน พันธุ์พินิจ, 2555, หน้า 129) จำนวน 5 คน ตามคุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคณาจารย์หรือนักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกาย 4 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินความต้องการความจำเป็นจากผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จำนวน 690 คน จาก 199 ตำบล ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Stratified random sampling) (สิน พันธุ์พินิจ, 2555, หน้า 122) ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Stratified random sampling)

จังหวัด	ขนาดกลุ่มประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	
	กลาง	เล็ก	กลาง	เล็ก	กลาง	เล็ก
ลำพูน	2	20	2	11	10	55
เชียงใหม่	2	110	2	77	10	385
ลำปาง	5	60	5	41	25	205
รวม	9	190	9	129	45	645

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญสำหรับการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 17 คน (มนต์ชัย เทียนทอง 2552, หน้า 170) โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) ตามที่

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ (2554, หน้า 227) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้ 17 คน เพราะจำนวนนี้มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด จากนั้นผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเลือกผู้เชี่ยวชาญ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย นักวิชาการเกี่ยวกับการจัดการการออกกำลังกาย 2 คน อาจารย์ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการออกกำลังกาย 4 คน ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมการออกกำลังกาย 4 คน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการการออกกำลังกาย 4 คน ผู้บริหารองค์กรกีฬา 4 คน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 7 คน โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากกรณีสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและสมบูรณ์ โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ผู้บริหารองค์กรกีฬา 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านคณาจารย์หรือนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารจัดการการส่งเสริมสุขภาพ 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานด้านการดูแลสุขภาพ 1 คน และตัวแทนอาสาสมัครที่มีส่วนร่วมใน

การจัดการส่งเสริมการออกกำลังสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน 1 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทฤษฎีระบบ ทรัพยากรในการจัดการ กระบวนการบริหารจัดการร่วมกับองค์ประกอบด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำมาใช้เป็นกรอบในการ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณา
3. นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยผู้วิจัยใช้การเลือกแบบ เจาจะจง
4. นำข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามการประเมินความ ต้องการจำเป็น
5. นำแบบสอบถามความต้องการจำเป็นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดย ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อพิจารณาหาความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ต้องได้ คะแนน 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
6. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และผลการประเมินความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยนำมาสร้าง แบบสอบถามในกระบวนการเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (มนต์ชัย เทียนทอง, 2552, หน้า 170-172) เป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert scale)
7. นำแบบสอบถามมาตราส่วน (Rating scale) ประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนให้นำหน้าหน้าสำคัญของแนว โนม์แต่ละข้อ 2 รอบ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วย สถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ (Consensus)
8. นำเสนอรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การ บริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยจัดประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อ วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ความถูกต้องและความเป็นไปได้จากข้อคิดเห็นในรูปแบบ โดยการ สนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อนำมาสรุปเป็นรูปการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุใน ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

9. นำเสนอรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาและสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ ทฤษฎี แผน เอกสาร ตำรา งานวิจัย รวมทั้งฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาหาความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) ต้องได้คะแนน 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมตรงตามเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย จากแบบสอบถามตามกระบวนการเดลฟายเทคนิคแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
5. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ของรูปแบบและข้อคิดเห็นอื่น ๆ เพื่อนำมาสรุปและปรับปรุงเป็นรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
6. สรุปข้อคิดเห็นและนำเสนอรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) และนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. นำข้อคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสรุปประเด็นร่างเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุ มาให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชาพิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) โดยมีค่า 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมตรงตามเนื้อหาวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญ (Priority setting) ของความต้องการจำเป็น โดยเรียงจากลำดับความสำคัญมากไปหาลำดับความสำคัญน้อย โดยใช้ค่าดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง Modified priority need index: (PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์ สภาพความต้องการจำเป็นที่ปรากฏจริงกับสภาพที่คาดหวัง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4. การวิเคราะห์การสัมภาษณ์และผลประเมินความต้องการจำเป็นของรูปแบบ ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้ มาสรุปเนื้อหาและนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย ในรอบที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert scale) วิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้นำน้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มนั้นแต่ละข้อ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาอันดับ

6. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยจัดประชุมสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ความถูกต้อง ความเป็นไปได้กับการนำไปใช้ประโยชน์และข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในรูปแบบการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อนำมาสรุปและปรับปรุงเป็นจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

เกณฑ์การแปลผล

1. นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) โดยผู้วิจัยกำหนดค่า IOC ไว้ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป รวมทั้งให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
R หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
+1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา
N หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อความกับวัตถุประสงค์ ดังนี้
 ผลคะแนนทั้ง 5 ท่าน ได้ 5 คะแนน = 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
 ผลคะแนนทั้ง 5 ท่าน ได้ 4 คะแนน = 0.80 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
 ผลคะแนนทั้ง 5 ท่าน ได้ 3 คะแนน = 0.60 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
 ผลคะแนนทั้ง 5 ท่าน ได้ 2 คะแนน = 0.40 มีค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 ยังใช้ไม่ได้

ต้องปรับปรุง

ผลคะแนนทั้ง 5 ท่าน ได้ 1 คะแนน = 0.20 มีค่าความเที่ยงตรงต่ำกว่า 0.50 ยังใช้ไม่ได้

ต้องปรับปรุง

2. แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็น ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามด้วยวิธีการตอบสนองคู่ (Dual-response format) โดยการพิจารณาสิ่งที่ปรากฏจริงกับสิ่งที่คาดหวังและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified priority needs index (PNI_{Modified}) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$PNI \text{ modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI หมายถึง	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
I หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
D หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนและการแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน ดังนี้เกณฑ์การกำหนดค่าเฉลี่ยน้ำหนัก ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุดตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
 คะแนน 4 หมายถึง อยู่ในระดับมากตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
 คะแนน 3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลางตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
 คะแนน 2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
 คะแนน 1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
 เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนน

4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุดตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง

3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับมากตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง

2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลางตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง

1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง

1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุดตามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ตามช่วงพิสัยของค่าเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่อไปนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3. แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเดลฟายเทคนิคแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) มีขั้นตอนดังนี้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การแปลผล (สุวิมล ติรกันันท์, 2550, หน้า 58) ดังนี้

1.00-1.49 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

2.50-3.49 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3.50-4.49 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก

4.50-5.00 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาพิจารณาค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range: IR) 1.50 ลงมา เพื่อหาความสอดคล้องของกลุ่มแล้วนำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม การแปลค่ามาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้แนวทางของบุญชม ศรีสะอาด (2554) ต้องมีค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป ดังนี้

ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1.50 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

5. จัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อวิพากษ์ถึงความเหมาะสมและความ
เป็นไปได้ของรูปแบบสรุป และปรับแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

1. ผลการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ การส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

จากเว็บไซต์ต่าง ๆ รวมถึงเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วยทรัพยากรในการจัดการ โดยวิธีการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informant) จำนวน 5 คน (ตามรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก) สามารถสรุปประเด็นความคิดเห็น ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร ควรมีการพิจารณาการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุเพื่อสามารถนำความรู้มาใช้ในการดำเนินการในการจัดกิจกรรม รวมทั้งควรจัดให้มีอาสาสมัครหรือแกนนำที่มีศักยภาพในการเป็นผู้ช่วยในการดำเนินงานกิจกรรมภายในอบต. และการขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้า

มาช่วยพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน

1.2 ด้านงบประมาณ มีวิธีการในการกำหนดแผนการจัดสรรงบประมาณ หรือ งบประมาณอุดหนุนกิจกรรมจากภายนอกให้สามารถใช้งบประมาณได้อย่างตรงตามความต้องการและ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีการระดมทุนจากผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการดูแลค่าใช้จ่ายใน กิจกรรมบางส่วน และมีการติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณที่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

1.3 ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีการกำหนดแผนในการจัด อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุ และจัดการ อบรมหรือการประชุมชี้แจงเรื่องวันและเวลาการใช้งาน วิธีการใช้และการดูแลรักษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานให้อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความปลอดภัยและไม่ เกิดการเสียหาย

1.4 ด้านการจัดการ มีการจัดระบบ การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการในการ ดำเนินงาน ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของอบต. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ หลากหลาย และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือในการงบประมาณการจัดกิจกรรมหรือเป็น โครงการกิจกรรม

2. ผลวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างมาสร้างเป็นแบบสอบถาม การประเมินความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในชุมชนขององค์การบริหารส่วน ตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยเป็นผลวิเคราะห์ จากแบบสอบถามการตอบสนองคู่ (Dual-response format) และการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4-1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 690)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 690)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	111	16.08
หญิง	579	83.91
2. อายุ		
60-69 ปี	512	74.20
70-79 ปี	248	35.94
80 -89 ปี	30	4.34
90 ปี ขึ้นไป	0	0
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	213	3.33
มัธยมศึกษา	257	37.24
ปริญญาตรี	206	29.85
สูงกว่าปริญญาตรี	14	2.02
4. อาชีพ		
แม่บ้าน	125	18.11
เกษตรกร	143	20.72
รับจ้าง	105	15.21
ค้าขาย	178	25.79
ธุรกิจส่วนตัว	68	9.85
ข้าราชการบำนาญ	62	8.98
อื่น ๆ	9	1.30
5. รายได้		
ไม่มีรายได้	110	15.94
ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	225	32.60
5,001-10,000 บาทต่อเดือน	271	39.27
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	59	8.55

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 690)	ร้อยละ (%)
มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน	25	3.62
6. ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน ท่านได้ออกกำลังกายหรือไม่		
ออกกำลังกาย	623	90.02
ไม่ได้ออกกำลังกาย	67	9.71
7. ในปัจจุบันท่านออกกำลังกายหรือ เล่นกีฬาทุกวัน ต่อสัปดาห์		
1-2 วันต่อสัปดาห์	123	1.88
3-4 วันต่อสัปดาห์	343	49.71
5-6 วันต่อสัปดาห์	118	17.10
ทุกวัน	106	15.36

จากตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และเพศหญิง จำนวน 579 คน คิดเป็นร้อยละ 83.91 โดยกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี จำนวน 512 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 อายุ 70-79 ปี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 35.94 อายุ 80-89 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 37.24 ระดับการศึกษาอยู่ในปริญญาตรี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 29.85 และการศึกษาอยู่ในสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.02 ผู้สูงอายุที่เป็นแม่บ้าน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 20.72 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 15.21 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 9.85 ข้าราชการบำนาญ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 8.98 และอื่น ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 โดยกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือน ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 15.94 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 มีรายได้ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 39.27 มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 8.55 และมีรายได้มากกว่า 20,001 บาทต่อเดือน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 3.62 ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างมีการออกกำลังกาย จำนวน 623 คน คิดเป็นร้อยละ 90.02 และไม่ได้ออกกำลังกายเลย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 9.71 กลุ่มตัวอย่างที่ออกกำลังกาย 1-2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 1.88 รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างที่ออกกำลังกาย 3-4 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 49.71 กลุ่มตัวอย่างที่ออกกำลังกาย 5-6 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และกลุ่มตัวอย่างที่ออกกำลังกายทุกวัน จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 15.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทรัพยากรในการบริหารจัดการความต้องการจำเป็นระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่ปรากฏจริงและ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ประเด็นความต้องการจำเป็น	สภาพที่คาดหวัง (I)			สภาพที่ปรากฏจริง (D)			PNI (I-D)/ D	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
1. ด้านบุคลากร (Man)								
1.7 มีการผลักดันและส่งเสริมให้มีศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน	4.58	0.51	มากที่สุด	2.32	0.60	ปานกลาง	0.97	1
1.1 มีการจัดการอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล	4.55	0.50	มาก	2.35	0.59	ปานกลาง	0.93	2
1.3 มีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	4.53	0.51	มากที่สุด	2.35	0.55	ปานกลาง	0.92	3
1.4 มีการพัฒนาส่งเสริมอาสาสมัครของกลุ่มผู้สูงอายุไปอบรมเพื่อสร้างเป็นแกนนำของผู้สูงอายุ	4.57	0.51	มากที่สุด	2.43	0.53	ปานกลาง	0.88	4
1.5 มีบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้และทักษะในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	4.51	0.50	มากที่สุด	2.41	0.57	น้อย	0.87	5
1.2 มีการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	4.56	0.50	มากที่สุด	2.48	0.52	ปานกลาง	0.83	6

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการจำเป็น	สภาพที่คาดหวัง (I)			สภาพที่ปรากฏจริง (D)			PNI (I-D)/ D	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
1.6 มีการส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ	4.57	0.50	มากที่สุด	2.63	0.50	ปานกลาง	0.73	7
2. ด้านงบประมาณ (Money)								
2.2 มีการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกหรือจากภาคเอกชน	4.94	0.25	มากที่สุด	2.48	0.52	ปานกลาง	0.99	1
2.3 มีการจัดสรรด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส	4.69	0.46	มากที่สุด	2.42	0.57	น้อย	0.93	2
2.4 มีการจัดตั้งคณะกรรมการตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชนในการตรวจสอบงบประมาณ	4.68	0.47	มากที่สุด	2.37	0.55	น้อย	0.83	3
2.1 มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายและสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ	4.82	0.39	มากที่สุด	2.44	0.53	น้อย	0.80	4
2.5 มีการตรวจสอบด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส	4.86	0.35	มากที่สุด	2.72	0.50	ปานกลาง	0.78	5

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการจำเป็น	สภาพที่คาดหวัง (I)			สภาพที่ปรากฏจริง (D)			PNI (I-D)/ D	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ (Material)								
3.1 มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การออกกำลังกายอย่างเพียงพอ	4.58	0.49	มากที่สุด	2.41	0.52	ปานกลาง	0.90	1
3.5 มีการพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้ทันสมัย	4.59	0.51	มากที่สุด	2.47	0.53	ปานกลาง	0.85	2
3.4 มีการตรวจสอบและซ่อมแซมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้มีสภาพการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง	4.55	0.50	มากที่สุด	2.51	0.53	น้อย	0.81	3
3.2 มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอ	4.59	0.51	มากที่สุด	2.54	0.50	ปานกลาง	0.80	4
3.3 มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายจากองค์กรภายนอกหรือภาคเอกชน	4.66	0.47	มากที่สุด	2.58	0.51	ปานกลาง	0.80	5
4. ด้านการจัดการ (Management)								
4.9 มีองค์กรภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.63	0.50	มากที่สุด	2.43	0.54	ปานกลาง	0.90	1

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการจำเป็น	สภาพที่คาดหวัง (I)			สภาพที่ปรากฏจริง (D)			PNI (I-D)/ D	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
4.7 จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบกิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรมแจกให้กับประชาชน	4.62	0.50	มากที่สุด	2.44	0.53	ปานกลาง	0.89	2
4.6 มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ดิคป้ายประกาศ	4.58	0.39	มากที่สุด	2.44	0.53	ปานกลาง	0.87	3
4.2 มีการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม	4.63	0.15	มากที่สุด	2.47	0.50	ปานกลาง	0.87	4
4.5 มีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการบริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้อง	4.54	0.32	มากที่สุด	2.43	0.50	ปานกลาง	0.86	5
4.3 มีการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	4.59	0.42	มากที่สุด	2.49	0.51	ปานกลาง	0.84	6
4.8 มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย	4.63	0.48	มากที่สุด	2.53	0.51	ปานกลาง	0.83	7
4.4 ตัวแทนผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกาย	4.59	0.32	มากที่สุด	2.61	0.49	ปานกลาง	0.75	8

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการจำเป็น	สภาพที่คาดหวัง (I)			สภาพที่ปรากฏจริง (D)			PNI (I-D)/ D	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
4.1 มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ	4.55	0.46	มากที่สุด	2.60	0.51	ปานกลาง	0.75	9

ตารางที่ 4-2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการ เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือ ตอนบน ประเทศไทย ในรายด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่ปรากฏจริงทุกด้านและเรียงลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ในแต่ละด้าน พบว่า **ด้านบุคลากร** คือ มีการผลักดันและส่งเสริมให้มีศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน (PNI = 0.97) มีการจัดการอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล (PNI = 0.93) มีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ (PNI = 0.92) **ด้านงบประมาณ** คือ มีการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกหรือจากภาคเอกชน (PNI = 0.99) มีการจัดสรรด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส (PNI = 0.92) มีการจัดตั้งคณะกรรมการตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชน ในการตรวจสอบงบประมาณ (PNI = 0.83) **ด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก** คือ มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การออกกำลังกายอย่างเพียงพอ (PNI = 0.90) มีการพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้ทันสมัย (PNI = 0.85) มีการตรวจสอบและซ่อมแซมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้มีสภาพการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง (PNI = 0.81) **ด้านการจัดการ** คือ มีองค์กรภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่อง งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (PNI = 0.90) จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบกิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรมแจกให้กับประชาชน (PNI = 0.89) มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ดิฉันป่วยประกาศ ทำแผ่นพับหรือเอกสารเผยแพร่ความรู้ (PNI = 0.87) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนารูปแบบการจัดการ เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสร้าง (ร่าง) รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ตามทฤษฎีระบบ ดังนี้ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าในเรื่องทรัพยากรที่ใช้ในการบริหาร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการจัดการ และกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ 4) การควบคุม และผลลัพธ์ จากนั้นพัฒนารูปแบบโดยการใช้เทคนิคเดลฟายฉบับปรับปรุง มาจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน จำนวน 2 รอบ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ค่ามัธยฐาน (Median)

และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย ฉบับปรับปรุง (รอบที่ 1) จากแบบสอบถามความคิดเห็น

ปัจจัยนำเข้า

ด้านบุคลากร ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

คัดเลือกบุคลากรจากความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพหรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย ถ้าไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดก็จะคัดเลือกโดยการสัมภาษณ์ การทดสอบความรู้ หรือด้านทักษะทางการออกกำลังกาย ฝึกอบรมและการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกายด้านการกีฬาสำหรับผู้สูงอายุให้กับบุคลากร จัดบุคลากรให้ปฏิบัติภาระหน้าที่ตามความสามารถ สำหรับการดำเนินกิจกรรมเมื่อมีบุคลากรไม่เพียงพอจะขอความร่วมมือบุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรและเพิ่มพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้ความรู้ทางการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายจัดให้มีอาสาสมัครและแกนนำผู้สูงอายุให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป

ด้านงบประมาณ ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

การจัดสรรเงินงบประมาณปีดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และมีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบเพื่อการจัดกิจกรรมและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ จัดทำงบการจัดซื้อจัดจ้างสำหรับค่าตอบแทนวิทยากร งบการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์และสถานที่สำหรับกิจกรรมออกกำลังกาย จัดสรรประสานงานในงบประมาณการอุดหนุนหรือสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนดอย่างถูกต้องและโปร่งใส

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการดำเนินงาน ดังนี้

จัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยดำเนินการภายในงบประมาณที่ตั้งไว้และควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดระบบการใช้งานและจัดการอบรมวิธีการใช้ การบำรุงรักษาให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการเพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น

ด้านการจัดการ

การกำหนดแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและประมินผลด้านการบริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้องโดยจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน สร้างเครือข่ายประสานงานกับองค์กรภายนอกเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและที่จะมาสนับสนุนให้กิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น คัดป้ายประกาศ ประกาศเสียงตามสายในชุมชน เป็นการให้ความรู้และแจ้งข่าวสารต่าง ๆ จากอบต. ผู้ชุมชน

กระบวนการ

ด้านการวางแผน

มีการวางแผนการบริหารงานดำเนินตามแผนพัฒนาและข้อมูลสุขภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ แผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดทิศทางกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุจัดทำแผนการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุระยะสั้น และระยะยาว รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน อาสาสมัคร โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร วางแผนด้านงบประมาณ และการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. ในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและงบการอุดหนุนกิจกรรมจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายผู้สูงอายุให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สร้างระบบการทำงาน โดยสร้างเครือข่ายขยายต่อชุมชนอื่น ๆ จัดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม

ด้านการจัดองค์กร

กำหนดโครงสร้าง แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกิจกรรมจำแนกประเภทของงาน โดยแบ่งงานตามลำดับความสำคัญของงานให้ตรงตามสายงานและตรงตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรมที่อบต. จัดขึ้น กำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดดำเนินงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. จัดให้ชุมชนและกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่หน่วยงานตั้งอยู่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.เปิดโอกาสให้บริษัท ห้างร้าน/ เอกชนเข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกาย หรือบริจาคเงิน สิ่งของ หรืออุปกรณ์กีฬา เอื้อเพื่อสถานที่ในชุมชนให้ใช้ในการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย

ด้านการนำองค์กร

ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีมีการวางแผนการดำเนินขับเคลื่อนงานและตรงตามเป้าหมาย สอนแนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและความสามารถในการทำงาน ให้ความสนใจกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงานพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ ชื่นชมยกย่องให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีและความสามัคคี ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ จัดการประชุมสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมให้ประชาชนเข้าถึงการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกาย

ด้านการควบคุม

จัดระบบการควบคุมการทำงาน จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหาร อบต. ใช้การประชุมให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหา จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของ อบต. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน มีการประเมินผลจากหน่วยงานภายในและภายนอกร่วม ประเมินโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานต่อไป

ด้านผลลัพธ์

จากระบวนการต่าง ๆ นั้น จึงทำให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมและสนับสนุนในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย ฉบับปรับปรุง (รอบที่ 2) จากแบบสอบถามความคิดเห็น

ตามทฤษฎีระบบดังนี้ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้าในเรื่องทรัพยากรที่ใช้ในการบริหาร ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการจัดการ และกระบวนการบริหารจัดการประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ 4) การควบคุม และผลลัพธ์ จากนั้นพัฒนารูปแบบโดยการใช้เทคนิคเดลฟายฉบับปรับปรุง มาจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน จำนวน 2 รอบ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) เป็นการ

วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสาระสำคัญ ดังที่ปรากฏในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ ของรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของ
ผู้สูงอายุในชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ตามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ทรัพยากรในการบริหารจัดการ (4M)		
1. ด้านบุคลากร (Man)		
1. คัดเลือกบุคลากรจากความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษา ทางด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพหรือสาขาที่ เกี่ยวข้องหรือประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย	5.00	0.00
2. คัดเลือกบุคลากรจากการสอบการสัมภาษณ์ การทดสอบความรู้ด้านทักษะ ทางการออกกำลังกาย	5.00	0.00
3. ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการ ออกกำลังกายด้านการกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ	5.00	0.00
4. จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุให้กับบุคลากร	5.00	0.50
5. จัดบุคลากรปฏิบัติภาระหน้าที่ตามระเบียบและตามความสามารถของ บุคลากร	5.00	0.00
6. อบต. ขอความร่วมมือบุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกกำลังกาย หรือการจัดกิจกรรม ให้มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย	5.00	0.00
7. อบต. ขอความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของผู้นำด้านการส่งเสริมการ ออกกำลังกายจากหน่วยงานสาธารณสุข	5.00	1.00
8. อบต. ขอความร่วมมือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการ ออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการ ส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน	5.00	0.50

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
9. จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป	5.00	0.50
2. ด้านงบประมาณ (Money)		
1. มีการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	5.00	0.00
2. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ	5.00	0.50
3. มีการจัดงบประมาณให้สอดคล้องตามแผนที่เื้อต่อการจัดกิจกรรม	5.00	1.00
4. มีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ	5.00	0.00
5. มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	5.00	0.00
6. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์และสถานที่สำหรับ กิจกรรมออกกำลังกาย	5.00	0.50
7. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถระดมทุนในการช่วยเหลือตนเองได้	3.00	2.00
8. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วยสนับสนุน งบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัด กิจกรรมในชุมชน	5.00	0.00
9. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัด กิจกรรมในชุมชน	5.00	0.00
10. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ห้าง/ร้านในการสนับสนุนการจัด กิจกรรมในชุมชน	5.00	0.00
11. อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ (เพื่อกิจกรรม การส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ) เช่น เงินสนับสนุนจากสสส. เงิน สนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ	5.00	1.00
12. จัดบัญชีการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ชัดเจนและโปร่งใส ตรวจสอบได้	5.00	0.00
13. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด อย่างถูกต้องและโปร่งใส	5.00	0.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
3. อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material)		
1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5.00	0.00
2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสียหายและมี อายุการใช้งานได้นานขึ้น	5.00	0.50
3. จัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยดำเนินการภายใต้ งบประมาณที่ตั้งไว้	5.00	0.00
4. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีและมี ประสิทธิภาพ	5.00	0.50
5. มีการจัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมใช้บริการ	5.00	1.00
6. จัดอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการ	5.00	0.00
4. ด้านการจัดการ (Management)		
1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ	5.00	1.00
2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม	5.00	0.00
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	5.00	0.00
4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการ ออกกำลังกายในชุมชน	5.00	0.00
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ติดป้ายประกาศ ประกาศเสียง ตามสายในชุมชน	5.00	0.00
6. จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบกิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรม แจกให้กับประชาชน	5.00	0.00
7. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย	5.00	0.50

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
8. มีการจัดการประสานงานในองค์กรภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณอุปกรณ์และสถานที่	5.00	1.00
9. มีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการบริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้อง	5.00	0.50
กระบวนการ (Process) การบริหารจัดการ (POLC)		
1. ด้านการวางแผน (Planning)		
1. วางแผนการบริหารงานภายใต้การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของอบต.	5.00	0.00
2. มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของอบต.	5.00	1.00
3. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ	5.00	0.00
4. มีการใช้แผนพัฒนาและข้อมูลสุขภาพในการกำหนดทิศทางกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	5.00	0.00
5. จัดทำแผนด้านการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุระยะยาว มีแผน 1 ปี แผน 3 ปี และ แผน 5 ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ	5.00	0.00
6. วางแผนกิจกรรมตามกรอบปฏิทินกิจกรรม โดยประชุมวางแผนงานกับผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง	5.00	0.00
7. จัดทำแผนงบประมาณรายปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล	5.00	0.00
8. คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชนชมรม	5.00	0.00
9. วางแผนปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาวโดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงาน	5.00	0.00
10. วางแผนให้ปลัดอบต. เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ มาทำงานร่วมกัน ให้สามารถดำเนินตามนโยบายและการบริหารงาน	5.00	0.00
11. วางแผนด้านงบประมาณ ปรับระบบการเงิน มีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่การเงินเพิ่มเติม	5.00	0.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
12. วางแผนด้านการใช้งบประมาณโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการ ดำเนินการของอบต. ในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและงบการ อุดหนุนกิจกรรม	5.00	0.50
13. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่าง เหมาะสม	5.00	0.00
14. วางแผนจัดทำแผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน	5.00	0.00
15. วางแผนกำเนินการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	5.00	1.00
16. วางแผนขับเคลื่อนพัฒนาระบบ สร้างระบบการทำงาน โดยสร้างเครือข่าย ขยายต่อชุมชนอื่น ๆ	5.00	1.00
17. วางแผนกิจกรรมตามกรอบปฏิทินกิจกรรม โดยประชุมวางแผนงานกับ ผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง	5.00	1.00
18. วางแผนการจัดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม	5.00	1.00
2. ด้านการจัดองค์กร (Organizing)		
1. กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และ กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในกิจกรรม	5.00	0.00
2. จัดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต.และ บุคลากรในสำนักกอบต. และส่วนสภาอบต.	5.00	0.00
3. มีการจำแนกประเภทของงาน แบ่งงานตามลำดับความสำคัญของงานให้ ผู้ปฏิบัติงานรับทราบและเข้าใจ	5.00	0.00
4. มอบหมายให้หัวหน้างานฝ่ายสาธารณสุขเป็นหัวหน้างานฝ่ายการส่งเสริม สุขภาพและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	5.00	0.00
5. มอบหมายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบงานให้ตรงตามสายงานและ ตรงตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	5.00	1.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
6. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อ กิจกรรมที่อบต. จัดขึ้น	5.00	0.00
คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย		
7. กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	5.00	1.00
8. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ	5.00	0.00
9. กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน	5.00	0.00
10. กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของ ผู้สูงอายุให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่	5.00	0.50
11. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ โดยวิธีค้นหา และชักเชิญชวนจากสมาชิกอบต. ภรรยาผู้นำชุมชน บุคคลสำคัญในหมู่บ้าน ครูที่เลี้ยงศูนย์เด็กเล็ก แกนนำครูฝึกออกกำลังกาย เพื่อในการดำเนินงาน	5.00	0.00
12. จัดอสม. ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.	5.00	0.00
13. จัดการให้ชุมชนและกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่หน่วยงานตั้งอยู่มีบทบาทในการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.	5.00	0.00
14. เปิดโอกาสให้บริษัท/ ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรม การส่งเสริมการออกกำลังกายโดยสนับสนุนเป็นเงิน สิ่งของ หรืออุปกรณ์กีฬา	5.00	1.00
15. จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อที่จัดกิจกรรม	5.00	1.00
3. ด้านการนำองค์กร (Leading)		
1. เป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเอง	5.00	0.50
2. ร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและที่ จับเคลื่อนงานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย	5.00	1.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
3. ปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหัวหน้างานกับลูกน้อง ให้ความสนิทสนมและ เป็นกันเอง	5.00	0.00
4. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีและความสามัคคี เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การจัดระเบียบ 5ส.	5.00	0.00
5. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำมาดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส หรือให้ รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น	5.00	0.00
6. สอนแนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจนสามารถปฏิบัติงานได้	5.00	0.00
7. เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและ ความสามารถในการทำงาน	5.00	0.00
8. ให้ความสนใจกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน พัฒนาความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ	5.00	0.50
9. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพ ประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ	5.00	0.00
10. จัดให้มีการสอบบรรจุอาสาสมัครการส่งเสริมสุขภาพ	5.00	0.00
11. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน	5.00	0.00
12. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน	5.00	0.50
13. จัดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการ ออกกำลังกายผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ การแจ้งจากเจ้าหน้าที่ ออกอากาศ เสียงตามสายหรือสถานีวิทยุท้องถิ่น	5.00	0.00
14. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการ ส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	5.00	0.00
15. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่	5.00	0.00
16. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานเกิดขึ้นช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	3.00	2.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
4. การควบคุม (Controlling)		
1. มีระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผล ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	5.00	1.00
2. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอปต. ใช้การประชุม ติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหา ดำเนินงานให้เสร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้	5.00	1.00
3. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของอปต. เป็นประจำทุกปี	5.00	1.00
4. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการทำงาน	5.00	0.00
5. มีการสรุป รายงานผล และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข	5.00	0.00
6. มีการพิจารณาผลการดำเนินงาน โครงการของอปต. และงบที่สนับสนุนจาก กองทุนต่าง ๆ และรายงานผลการดำเนินงานทุกปี	5.00	1.00
7. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน	5.00	0.00
8. มีการประเมินผลในหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิดหา ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน	5.00	1.00
9. มีการประเมินผลจากหน่วยงานนอกประเมิน โครงการแลกเปลี่ยน ความคิดหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน	5.00	1.00
10. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	5.00	0.00
11. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ	5.00	1.00
12. มีการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ของอปต. ที่เกิดขึ้นมาเป็นบทเรียน และมี กระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา	5.00	0.00
ผลลัพธ์ (Outputs)		
1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ	5.00	0.00
2. ทุกภาคส่วนในอปต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุ	5.00	0.00

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับ ความคิดเห็น	
	Mdn.	I.R.
3. มีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น	5.00	0.00
4. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง	5.00	5.00
5. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น	5.00	5.00
6. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น	5.00	5.00

จากตารางที่ 4-3 แสดงให้เห็นว่า ในรอบที่ 2 ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้น แสดงให้เห็นว่าประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย สรุปได้ ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า

ด้านบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 7 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านงบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 จำนวน 12 ข้อ และระดับปานกลาง โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.00 จำนวน 1 ข้อ คือ ประเด็นเรื่องการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถระดมทุนในการช่วยเหลือตนเองได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 11 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 เกือบทุกข้อยกเว้นประเด็นเรื่องการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถระดมทุนในการช่วยเหลือตนเองได้ แสดงว่าข้อความนี้ไม่สามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ ส่วนประเด็นที่เหลือสามารถกำหนดเป็นรูปแบบได้ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัย

ระหว่างควอไทล์ (I.R) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 4 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 1.00 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการจัดการ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 7 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 1.00 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านกระบวนการ

ด้านการวางแผน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 13 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 0.50 จำนวน 3 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 1.00 จำนวน 2 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการจัดองค์กร ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 13 ข้อ ค่า I.R เท่ากับ 0.50 จำนวน 2 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการนำ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 จำนวน 15 ข้อ และระดับปานกลาง โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.00 จำนวน 1 ข้อ คือ ประเด็นเรื่องเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องแก้ไข ปัญหา และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 11 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 2 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 1.00 จำนวน 2 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 เกือบทุกข้อ ยกเว้นประเด็นเรื่องเมื่อเกิดปัญหาในการทำงานเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบต้องแก้ไข ปัญหา แสดงว่าข้อความนี้ไม่สามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ ส่วนประเด็นที่เหลือสามารถกำหนดเป็น

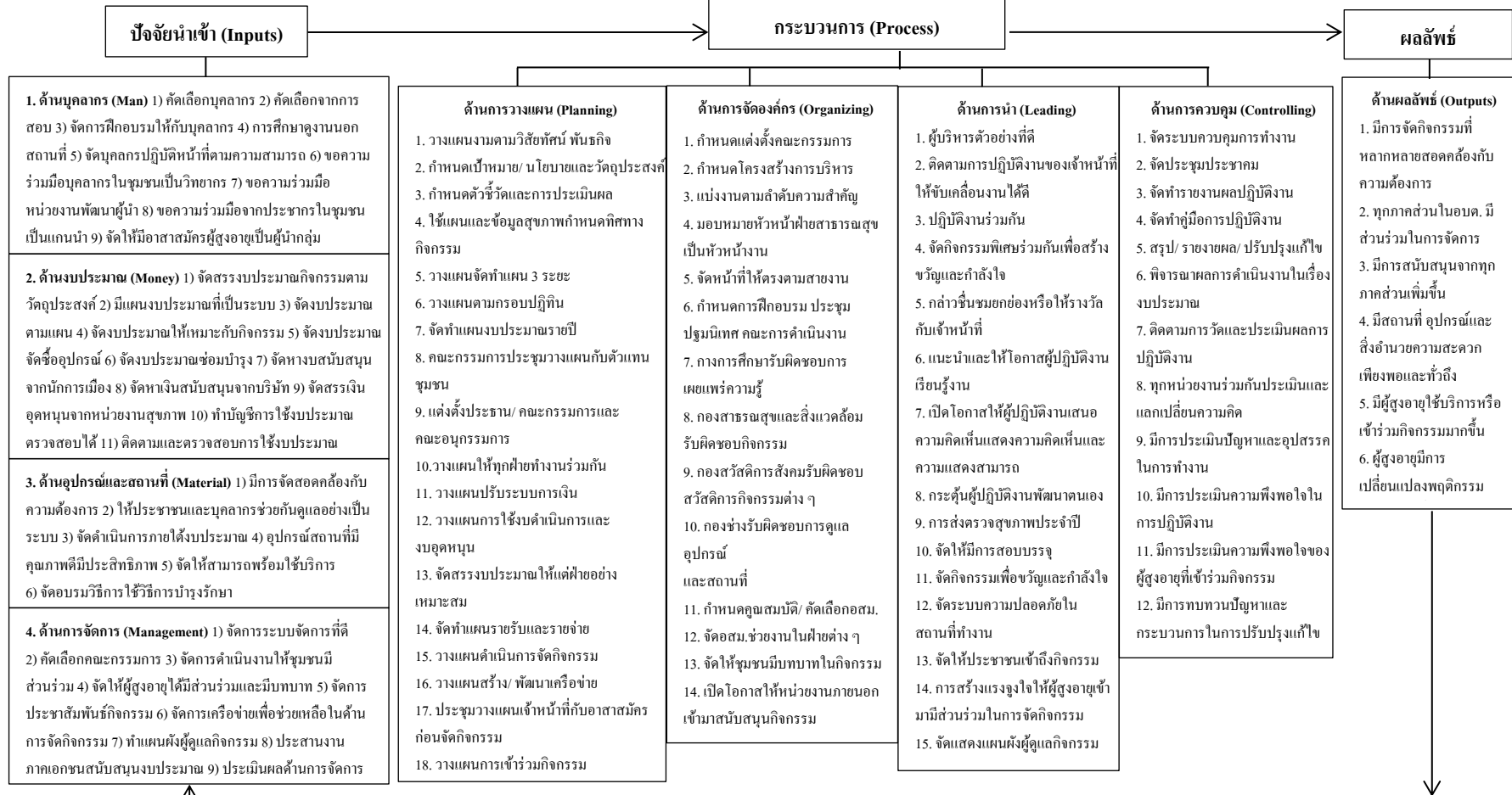
รูปแบบได้ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความ น้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านการควบคุม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 11 ข้อ ค่า I.R. เท่ากับ 0.50 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

ด้านผลลัพธ์ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) ของข้อความเท่ากับ 0.00 จำนวน 6 ข้อ ซึ่งทุกข้อมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 แสดงว่าข้อความนั้นสามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบได้ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าน้อยกว่า 1.50 ทุกข้อ แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 17 ท่าน ที่มีต่อสาระสำคัญ มาสร้างรูปแบบการจัดการรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ดังภาพที่ 4-1

รูปแบบการจัดการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ภาพที่ 4-1 (ร่าง) รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลประเทศไทยในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมีความเห็นว่าในประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการ โดยสังเขปแก่ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการออกกำลังกาย

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการออกกำลังกาย

1.5 แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น

1.6 การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

1.7 กระบวนการทฤษฎีระบบ

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

2.3 เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย เป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟายฉบับปรับปรุง (Modified Delphi technique) มีวิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการประเมินความต้องการจำเป็น

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ได้รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย จำนวน 102 ข้อ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านงบประมาณ จำนวน 12 ข้อ
3. ด้าน อุปกรณ์ และสถานที่ จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการจัดการ จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการวางแผน จำนวน 18 ข้อ
6. ด้านการจัดองค์กร จำนวน 15 ข้อ
7. ด้านการนำ จำนวน 15 ข้อ
8. ด้านการควบคุม จำนวน 12 ข้อ
9. ด้านผลลัพธ์ จำนวน 6 ข้อ

ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ได้ข้อเสนอแนะโดยเรียงลำดับความสำคัญของรายชื่อใหม่ตามการดำเนินงานและสรุปประเด็นการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ดังนี้

ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 9 ข้อ แก้ไขเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. คัดเลือกบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยการสอบ การสัมภาษณ์ และการทดสอบทักษะ
2. ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ
3. จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้กับบุคลากร
4. อบรม. ขอความร่วมมือ บุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย และอบรม. ขอความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของผู้นำด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายจากหน่วยงานสาธารณสุข
5. อบรม. ขอความร่วมมือประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน

6. จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป

ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 12 ข้อ แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ
  2. มีการจัดสรรเงินงบประมาณดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ
  3. มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
  4. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย
  5. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วยสนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน
  6. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชน
  7. อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ เช่น เงินสนับสนุนจาก สสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ
  8. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด อย่างถูกต้อง
- ด้านอุปกรณ์สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material)** 6 ข้อ แก้ไขเป็น 4 ข้อ ดังนี้
1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ ให้พร้อมใช้บริการ
  3. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยในการใช้บริการ
  4. จัดอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษา และจัดระบบการใช้งานให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น

ด้านการจัดการ (Management) 9 ข้อ แก้ไขเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ
2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกาย
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ดิถปัตย์ประกาศ ประกาศเสียงตาม
6. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย

ด้านการวางแผน (Planning) 18 ข้อ แก้ไขเป็น 9 ข้อ ดังนี้

1. วางแผนภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
2. วางแผนกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผล
3. วางแผนจัดทำแผนส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพ
4. วางแผนปฏิบัติงานแต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาว โดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงาน
5. จัดทำแผนงบประมาณรายปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรมและอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง
6. วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และพิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุตรงตามกรอบปฏิทินกิจกรรม
7. วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. และงบการอุดหนุนกิจกรรมโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ
8. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม และจัดทำแผนรายรับรายจ่ายในการดำเนินงาน แผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้

9. วางแผนกำหนดด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการจัดองค์กร (Organizing) จำนวน 15 ข้อ แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ
2. กำหนดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักอบต. และสภาอบต.
3. กำหนดหน้าที่ตามฝ่ายงาน
  - 3.1 กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

3.2 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้สวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

3.3 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการ
ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน

3.4 กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
ให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่ที่ประชาชนร้องขอ

4. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรมที่อบต.
จัดขึ้น

5. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ

6. จัดอสม.ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.

7. จัดการให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. และเปิด
โอกาสให้บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรม

8. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่

ด้านการนำ (Leading) จำนวน 15 ข้อ แก่ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. ผู้บริหารตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเอง

2. ผู้บริหารปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและที่ขับเคลื่อน
งานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย ให้ความสนิทสนมและเป็นกันเอง

3. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดี ความสามัคคีและขวัญกำลังใจ
ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การจัดระเบียบ จัดงานเลี้ยงฉลองเทศกาล
วันพิเศษ

4. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำความดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกา หรือให้รางวัลกับ
บุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น

5. แนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิด
เห็น แสดงความคิดเห็นและความแสดงความสามารถในการทำงาน

6. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของ
หน่วยงานรัฐที่จัดบริการ

7. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน

8. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการ
ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 12 ข้อ แก่ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน
2. จัดระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอบต. ใช้การประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. จัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานรายการผลการทำงานทุกปีและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข
5. มีการประชุมทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน

6. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
7. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ
8. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

ด้านผลลัพธ์ (Outputs) จำนวน 6 ข้อ แก้ไขเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ
2. ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุมีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น

3. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง
4. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
5. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น

สรุปข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม เรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ จาก 102 ข้อ แก้ไขเป็น 62 ข้อ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 9 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 6 ข้อ
2. ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 11 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 6 ข้อ
3. ด้าน อุปกรณ์ และสถานที่ (Material) จำนวน 6 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 4 ข้อ
4. ด้านการจัดการ (Management) จำนวน 9 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 6 ข้อ
5. ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 18 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 9 ข้อ
6. ด้านการจัดองค์กร (Organizing) จำนวน 15 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 7 ข้อ
7. ด้านการนำ (Leading) จำนวน 15 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ

8. ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 12 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ
9. ด้านผลลัพธ์ (Outputs) จำนวน 6 ปรับแก้ไขเป็น 5 ข้อ

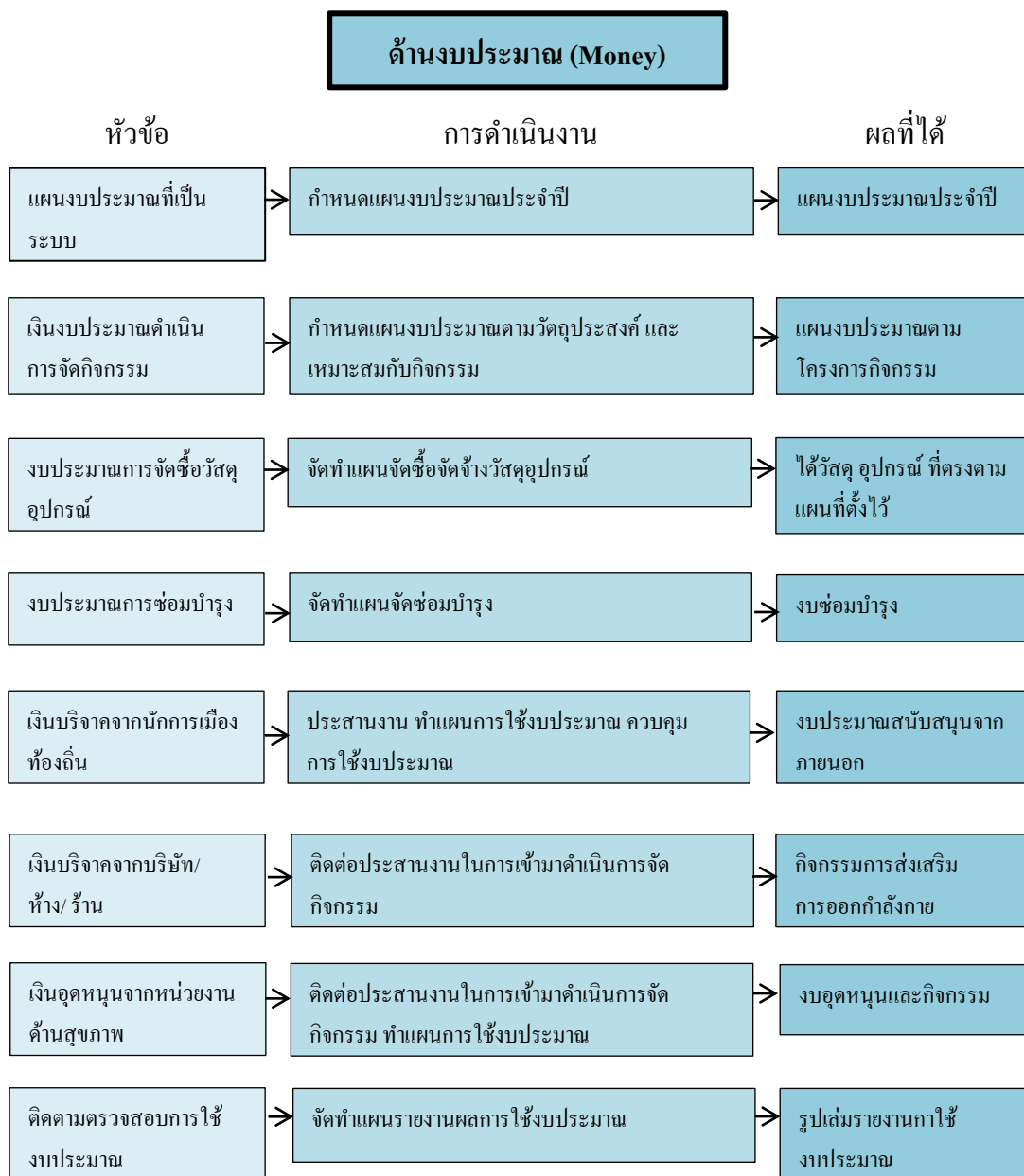

ภาพที่ 4-2 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านบุคลากรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านบุคลากร (Man) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. คัดเลือกบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกาย มีวุฒิทางการศึกษาด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพ โดยการสอบ การสัมภาษณ์ และการทดสอบทักษะด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬา

2. ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ ให้กับบุคลากร
3. จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ให้กับบุคลากร
4. อบต. ขอความร่วมมือจากบุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุในชุมชนด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย ได้แก่ นักศึกษา ครูพลศึกษา โรงเรียนที่อบต. ควบคุม อาจารย์และปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น
5. อบต. ขอความร่วมมือประชาชนในชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน
6. จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป

ภาพที่ 4-3 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการงบประมาณที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านงบประมาณ (Money) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ ตามแผนงบประมาณประจำปี
2. มีการจัดสรรงบประมาณดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ
3. มีการจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
4. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย
5. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นที่ดูแลพัฒนาพื้นที่ ที่อบต. ตั้งอยู่ ช่วยผลักดันงบประมาณและช่วยสนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน
6. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและสร้างภาพลักษณ์ความรับผิดชอบต่อสังคม
7. อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ (เพื่อกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ) เช่น เงินสนับสนุนจากสสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ
8. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด

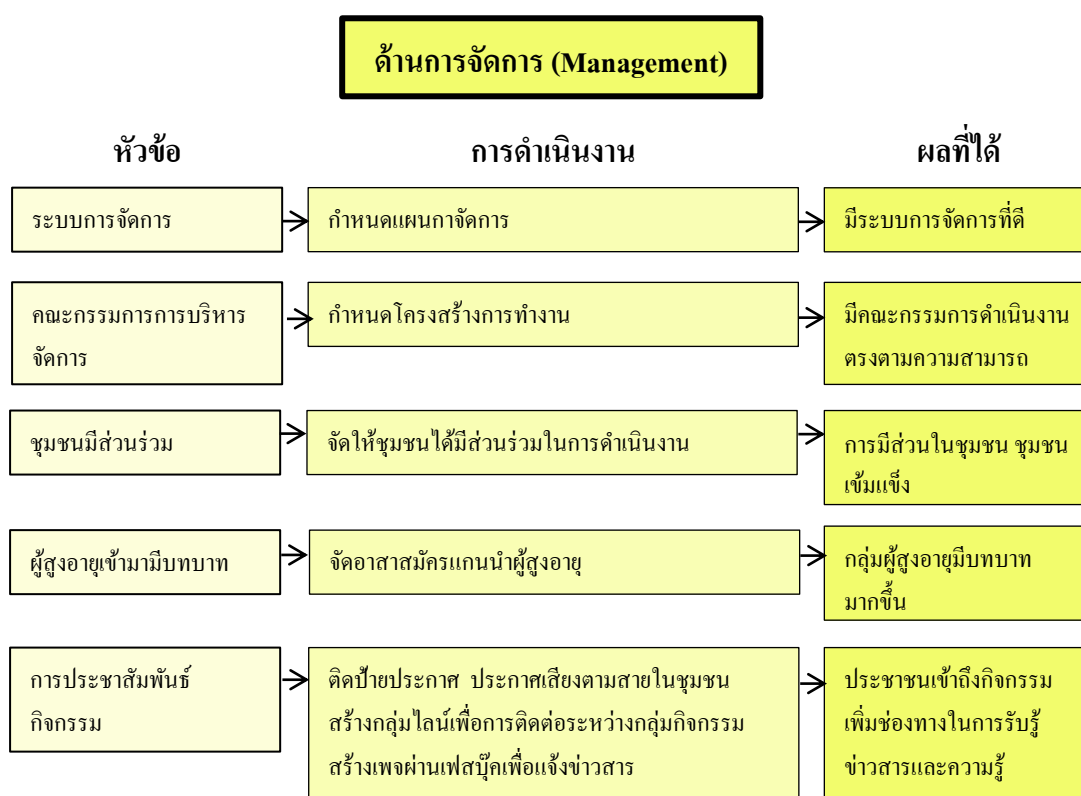

ภาพที่ 4-4 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น
3. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยในการใช้บริการ

4. จัดอบรมวิธีการใช้วิธีการบำรุงรักษา และจัดระบบการใช้งานให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น

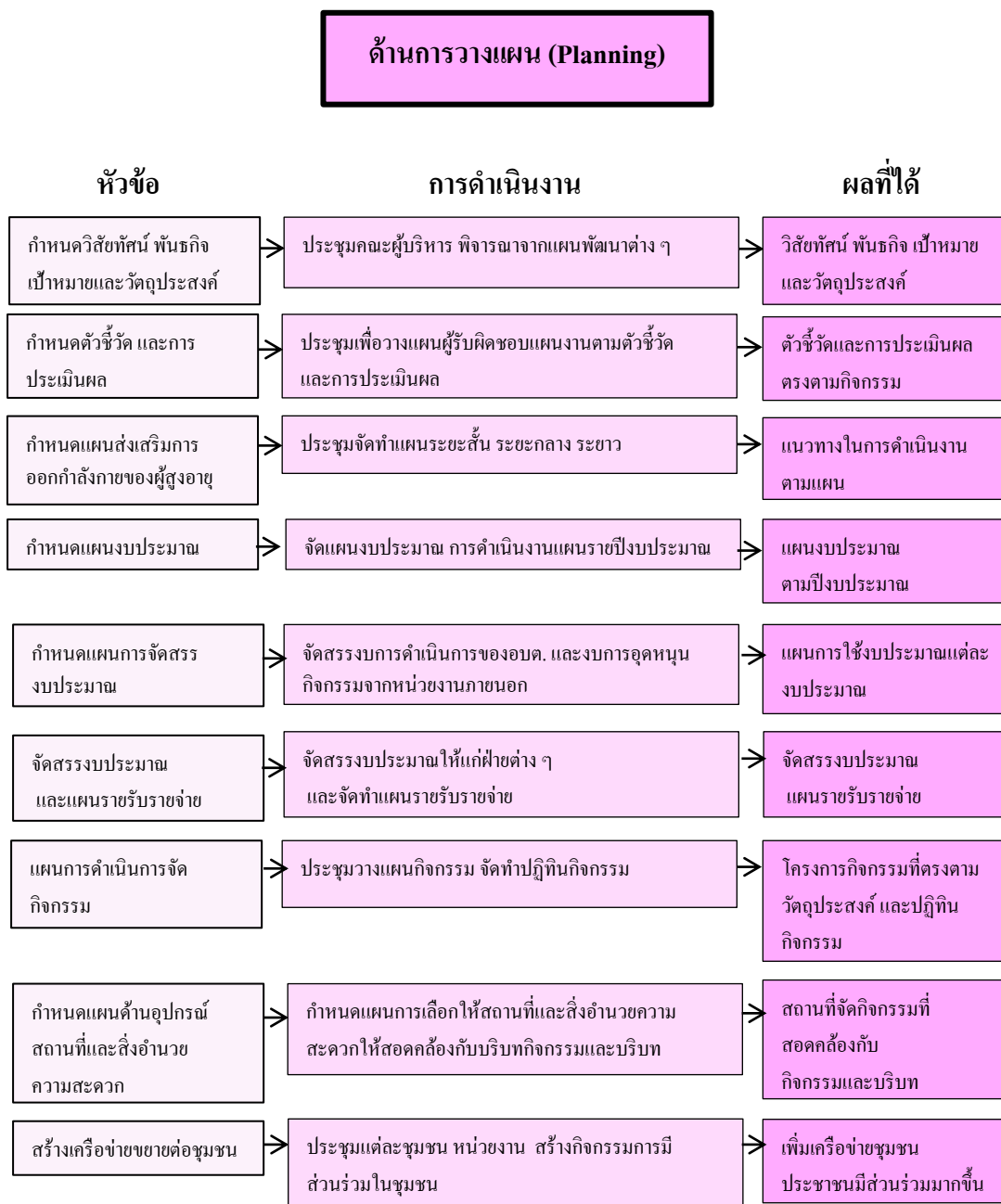

ภาพที่ 4-5 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการจัดการที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการจัดการ (Management) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม และตรงตามความสามารถ
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรม

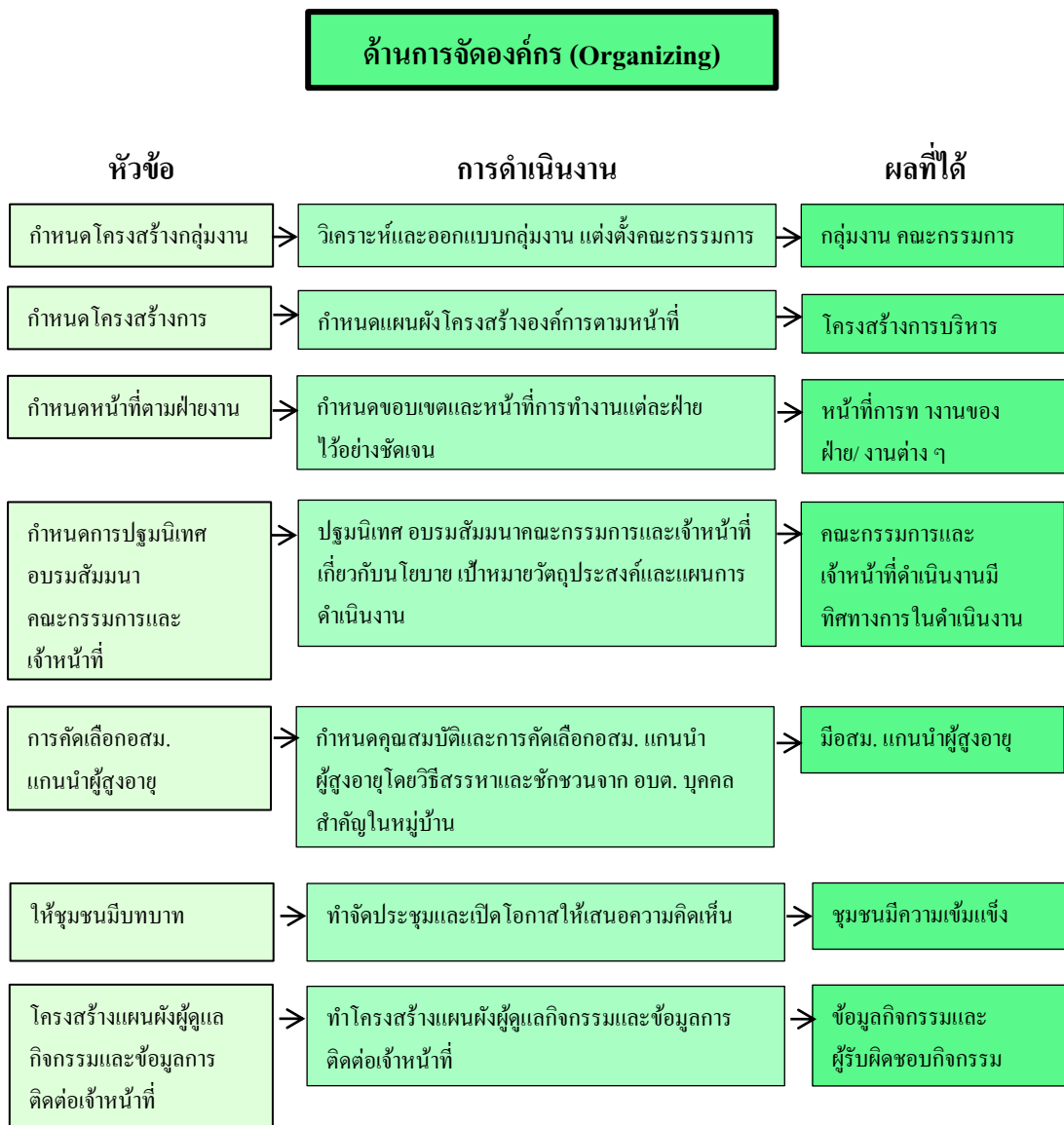
4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ดิฉันป้ายประกาศ ประกาศเสียงตามสายในชุมชน สร้างกลุ่มไลน์เพื่อการติดต่อระหว่างกลุ่มกิจกรรม สร้างเพจผ่านเฟซบุ๊กเพื่อแจ้งข่าวสารและเป็นอีกแนวทางการเผยแพร่ความรู้ด้านการออกกำลังกาย
6. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ภาพที่ 4-6 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการวางแผนที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการวางแผน (Planning) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. วางแผนภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
2. วางแผนกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผล มีการประชุมเพื่อวางแผนผู้รับผิดชอบแผนงานตามตัวชี้วัด
3. วางแผนจัดทำแผนส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
4. วางแผนปฏิบัติงานแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงาน
5. จัดทำแผนงบประมาณรายปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม และจัดทำแผนรายรับรายจ่าย
6. วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และพิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ
7. วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของ อบต. และงบการอุดหนุนกิจกรรม โครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ
8. คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรมและอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง
9. วางแผนกำหนดแผนด้านอุปกรณ์และสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องเสียง เครื่องทำน้ำเย็น เเวที ลานกิจกรรม อาคารอเนกประสงค์ ห้องประชุม เป็นต้น

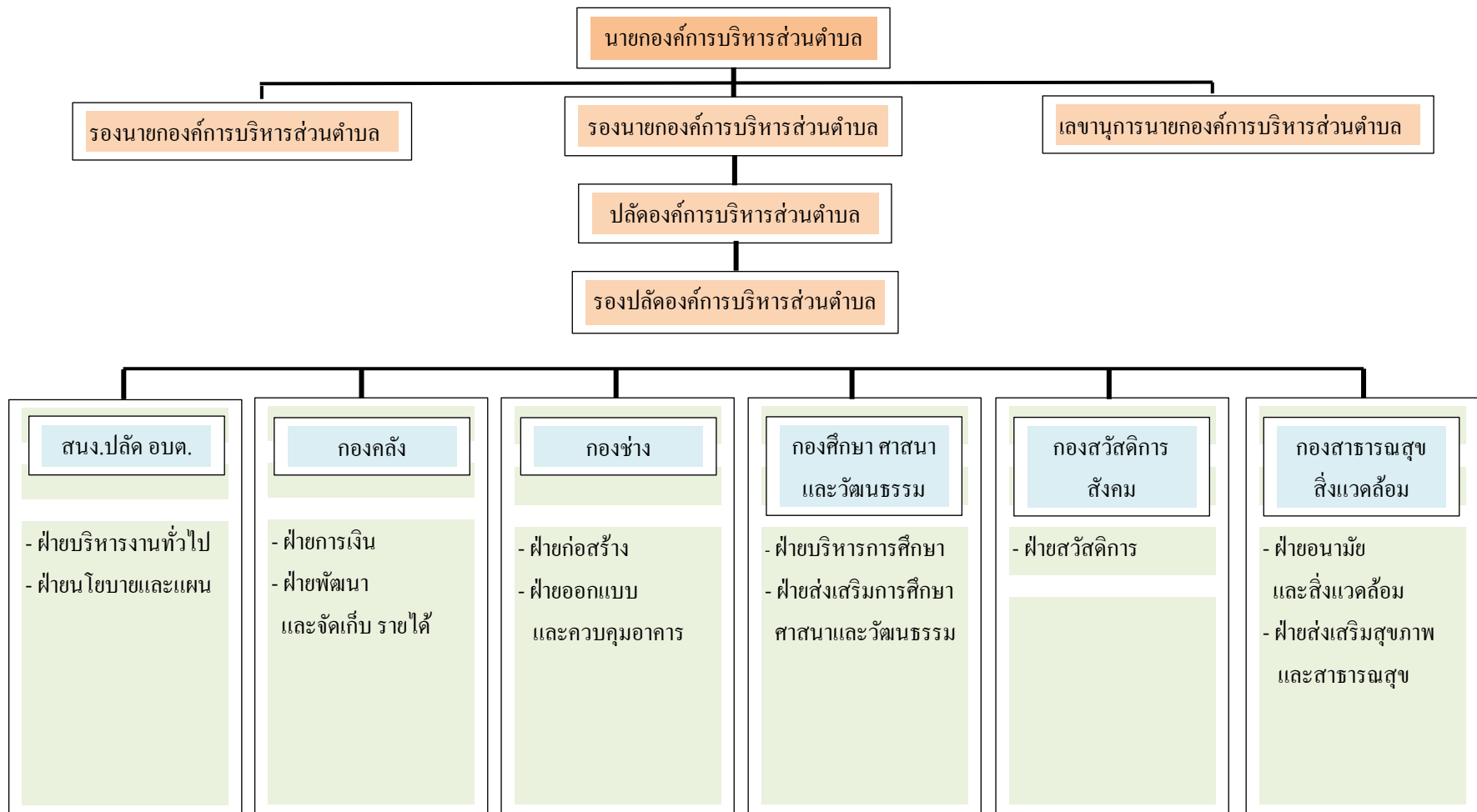

ภาพที่ 4-7 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการจัดองค์กรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการจัดองค์กร (Organizing) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างกลุ่มงาน แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
  2. กำหนดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักกอบต. และสภาอบต. โดยสภาอบต. อยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหาร ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีปลัดและรองปลัดอบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์การแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของอบต. และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
  3. กำหนดหน้าที่ตามฝ่ายงาน
    - 3.1 สำนักปลัดอบต. มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณทั่วไป งานบริหารบุคคล งานอำนวยความสะดวกและการประสานงาน งานฝ่ายแผนนโยบาย งานวิชาการ และงานประชาสัมพันธ์
    - 3.2 กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี งานงบประมาณ งานทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุ งานพัสดุ
    - 3.3 กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
    - 3.4 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ
    - 3.5 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
    - 3.6 กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่ที่ประชาชนร้องขอ

ภาพที่ 4-8 โครงสร้างการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรมที่อบต. จัดขึ้น
5. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ โดยวิธีสรรหาและชักชวน จากสมาชิกอบต. บุคคลสำคัญในหมู่บ้าน และจัดให้อสม.ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.
6. จัดการให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. และเปิด โอกาสให้บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามานับสนุนการจัดกิจกรรม
7. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อสะดวกใน การทำงานและการติดตามงานกิจกรรม

ภาพที่ 4-9 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการนำองค์กรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการนำองค์กร (Leading) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

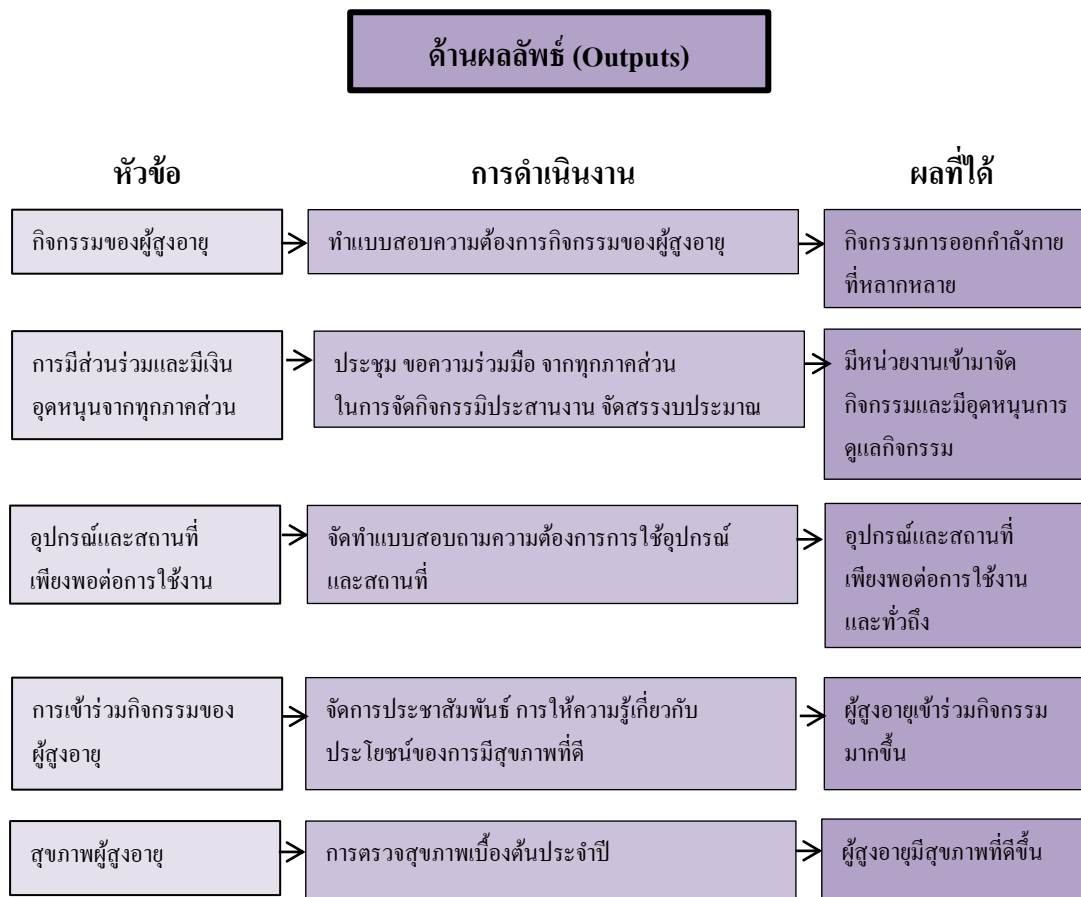
1. ผู้บริหารตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและการส่งเสริม รักษาสุขภาพของตนเอง เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นและปฏิบัติตาม
2. ผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อขับเคลื่อนงานได้ดี และตรงตามเป้าหมาย
3. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีความสามัคคีและขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การจัดระเบียบ จัดงานเลี้ยงฉลองเทศกาล วันพิเศษ
4. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำมาความดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส หรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น
5. แนะนำการปฏิบัติงานและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและแสดงความสามารถในการทำงาน กระตุ้นเตือนให้เจ้าหน้าที่มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
6. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ
7. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานให้มีความสุข สนับสนุนและเป็นกันเอง เพื่อให้สามารทำงานได้อย่างมีความสุข
8. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

ภาพที่ 4-10 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านการควบคุมที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านการควบคุม (Controlling) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน และมีการประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมเป็นระยะ
2. จัดระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอบต. ใช้การประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. จัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการทำงานทุกปีและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข
5. มีการประชุมทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน
6. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
7. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ
8. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางทางในการดำเนินกิจกรรม

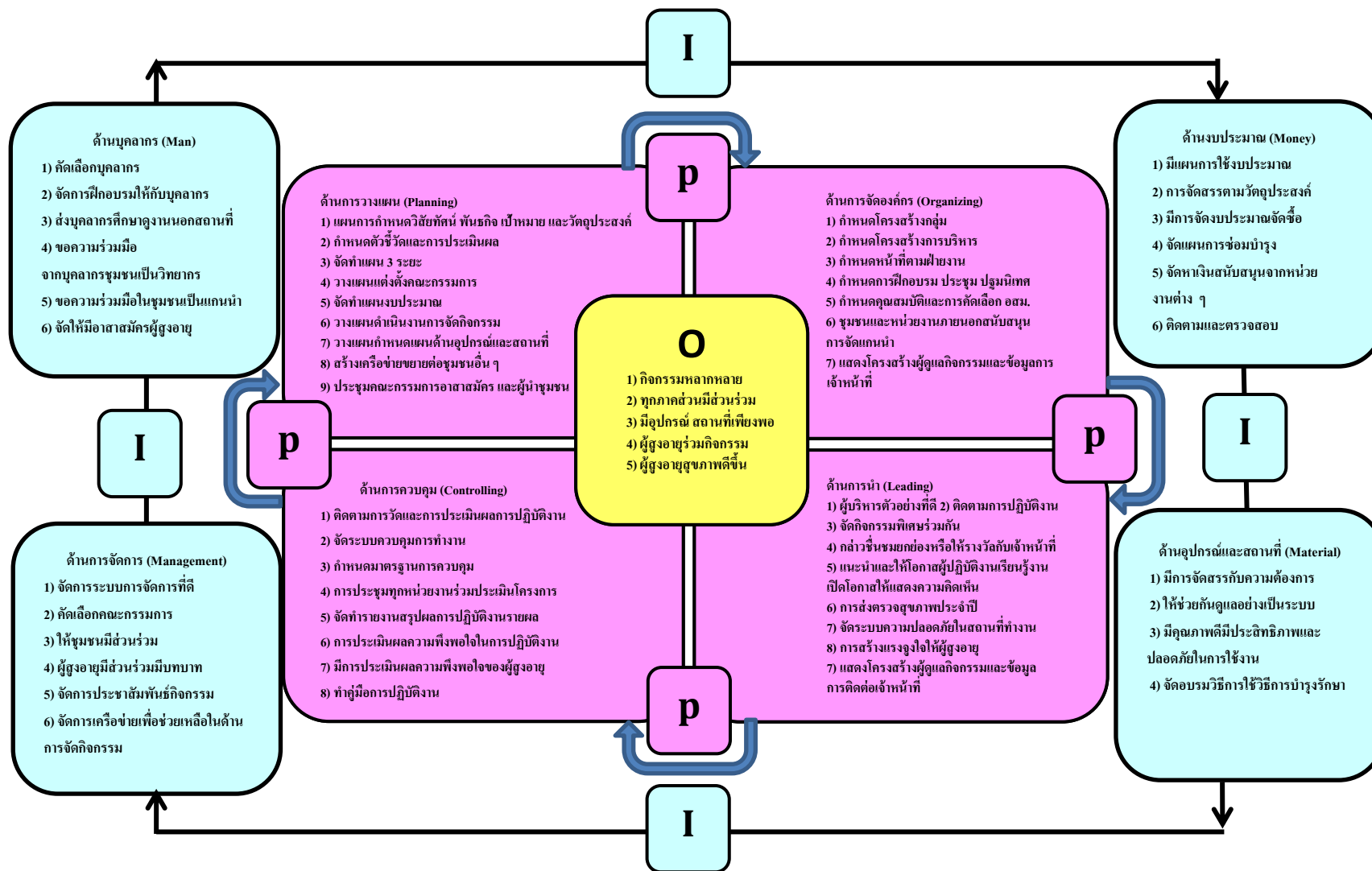
ภาพที่ 4-11 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านผลลัพธ์ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

ด้านผลลัพธ์ (Outputs) ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ
2. ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ และมีการสนับสนุนเงินงบประมาณจากทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น
3. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง
4. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
5. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น

จากข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มข้างต้นสามารถสรุปรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปของรูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 4-12 รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย เป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟายฉบับปรับปรุง (Modified Delphi technique) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของรูปแบบ เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย พบว่า มีความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่ปรากฏจริงทุกด้านและเรียงลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย พบว่า มีความต้องการในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการ และด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ซึ่งด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่ปรากฏจริงทุกด้านและเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ มีการจัดสรรด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายและสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเพียงพอและมีการจัดตั้งคณะกรรมการตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชนในการตรวจสอบงบประมาณ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่ปรากฏจริงทุกด้านและเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ มีการพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้ทันสมัย มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอและมีบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้และทักษะในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ยสภาพความคาดหวังสูงกว่าสภาพที่ปรากฏจริงทุกด้านและเรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ มีบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้และทักษะในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ มีการพัฒนาส่งเสริมอาสาสมัครของกลุ่มผู้สูงอายุไปอบรมเพื่อสร้างเป็นแกนนำของผู้สูงอายุ และมีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ด้าน

วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีการตรวจสอบและซ่อมแซมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้มีสภาพการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้ทันสมัย และมีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายจากองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างเพียงพอ

2. รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทยที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs)

ด้านทรัพยากรการจัดการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร (Man) 2) ด้านงบประมาณ (Money) 3) ด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material) 4) ด้านการจัดการ (Management)

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ

ด้านการบริหารจัดการ (POLC) 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การนำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling)

3. องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (Output)

โดยสรุปรูปแบบ ดังนี้

ด้านบุคลากร (Man) มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. คัดเลือกบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

1.1 การสอบคัดเลือกโดยการสอบทดสอบความรู้ความสามารถและวุฒิการศึกษาด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

1.2 การสอบคัดเลือกโดยการสอบสัมภาษณ์

1.3 การสอบคัดเลือกโดยการสอบทักษะกีฬา

1.4 ทดสอบสมรรถภาพทางกาย

2. ฝึกอบรมให้กับบุคลากรด้านความรู้ความสามารถในด้านการออกกำลังกาย ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการกีฬาสำหรับผู้สูงอายุ

2.1 อบรมทางด้านวิชาการ

2.2 อบรมทางด้านปฏิบัติ

3. ส่งบุคลากรไปศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุนอกสถานที่

4. อบต. ขอความร่วมมือจากบุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางการส่งเสริมการออกกำลังกาย และพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนและผู้สูงอายุในชุมชนด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย

- 4.1 ครูพลศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของอบต.
- 4.2 อาจารย์จากมหาวิทยาลัยที่อยู่ในบริเวณจังหวัดที่อบต. ตั้งอยู่
- 4.3 ประชาชนหมู่บ้านที่มีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย
- 4.4 นักวิทยาศาสตร์การกีฬาจากหน่วยงานต่าง ๆ
- 4.5 นักวิชาการด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย
- 4.6 ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย

5. อบต. ขอความร่วมมือประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน

- 5.1 อาสาสมัครเข้ามาเป็นแกนนำ
- 5.2 การคัดเลือกจากกลุ่มผู้สูงอายุ

6. จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป

- 6.1 คัดเลือกอาสาสมัครผู้นำกลุ่ม
- 6.2 จัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถ
- 6.3 อาสาสมัครเผยแพร่ความรู้ให้กับสมาชิกกลุ่ม

ด้านงบประมาณ (Money) มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ จัดทำแผนงบประมาณประจำปีที่จัดสรรให้มาดำเนินการจัดกิจกรรม

2. มีการจัดสรรเงินงบประมาณดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรม

3. มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย

- 3.1 สำรวจความต้องการด้านวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
- 3.2 จัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกายรายปี

4. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย

- 4.1 จัดทำแผนงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก

5. อบต. มีการจัดหางบประมาณจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วยสนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน
6. อบต. มีการจัดหางบประมาณจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชน
7. อบต. มีการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ (เพื่อกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ เช่น เงินสนับสนุนจากสสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ
8. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด
  - ด้านอุปกรณ์และสถานที่ (Material)** มีจำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้
    1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
      - 1.1 สำรวจความต้องการเกี่ยวกับอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกาย
      - 1.2 ความร่วมมือจากวัด โรงเรียน สโมสรกีฬาที่อยู่ในบริเวณอบต.
    2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น
      - 2.1 จัดตั้งระบบในการดูแล จัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกก่อนและหลังการใช้งาน โดยผู้ใช้บริการและเจ้าหน้าที่
      - 2.2 แจ้งวัน เวลา และสถานที่การใช้งานอย่างชัดเจน
    3. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีและมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยในการใช้บริการ
      - 3.1 มีการตรวจสอบคุณภาพของอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่เสมอ
    4. จัดอบรมวิธีการใช้ และวิธีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการ เพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น
      - 4.1 จัดอบรมวิธีการใช้ และวิธีการบำรุงรักษาให้กับเจ้าหน้าที่และผู้สูงอายุ
  - ด้านการจัดการ (Management)** มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้
    1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน
      - 1.1 จำแนกประเภทของงาน
      - 1.2 แบ่งจำนวนงานให้แต่ละฝ่ายงาน
      - 1.3 จัดลำดับความสำคัญของงาน

2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
  - 3.1 เชิญหัวหน้าชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วมประชุมในการจัดกิจกรรม
  - 3.2 เชิญผู้บริหารสถานศึกษา เข้าร่วมประชุมในการจัดกิจกรรม
  - 3.3 เชิญหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เข้าร่วมประชุมในการจัดกิจกรรม
4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน
  - 4.1 เชิญหัวหน้ากลุ่ม ตัวแทนกลุ่ม คณะกรรมการ และอสม. เข้าร่วมประชุมในการบริหารจัดการกิจกรรม
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม
  - 5.1 ติดป้ายประกาศ
  - 5.2 ประกาศเสียงตามสายในชุมชน
  - 5.3 ตั้งกลุ่มไลน์เพื่อการติดต่อระหว่างกลุ่มกิจกรรม
  - 5.4 ตั้งเพจผ่านเฟสบุ๊กเพื่อแจ้งข่าวสารและเป็นอีกแนวทางการเผยแพร่ความรู้ด้านการออกกำลังกาย
6. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ด้านการวางแผน (Planning) มีจำนวน 9 องค์ประกอบ ดังนี้

  1. วางแผนภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
    - 1.1 วิสัยทัศน์ ในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
    - 1.2 พันธกิจ รูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ภารกิจการดำเนินงานให้ประชาชนผู้สูงอายุในชุมชนมีกิจกรรม
    - 1.3 เป้าหมายเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง
    - 1.4 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
  2. วางแผนกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผล
    - 2.1 การประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดแผนงานด้านตัวชี้วัด และการประเมินผล
  3. วางแผนจัดทำแผนส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพ

4. วางแผนปฏิบัติงานแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการ ดังนี้

- 4.1 นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวก และการสนับสนุน
- 4.2 นักพัฒนาการประจำตำบล รับผิดชอบในการจัดโครงการ และประสานงาน
- 4.3 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลรับผิดชอบด้านวิชาการ และการตรวจสอบสุขภาพ
- 4.4 สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รับผิดชอบในการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น
- 4.5 หัวหน้าชุมชน รับผิดชอบประสานงานกระจายข่าวสารกิจกรรม
- 4.6 ตัวแทนอาสาสมัคร รับผิดชอบประสานงานช่วยงานดำเนินกิจกรรม
- 4.7 คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนิสิตนักศึกษา รับผิดชอบด้านวิชาการ

วิทยากร ผู้นำกิจกรรม และทดสอบสมรรถภาพทางกาย

มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

- 4.8 องค์การบริหารงานส่วนตำบล
- 4.9 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล
- 4.10 สถานศึกษาบริเวณใกล้เคียงชุมชน
- 4.11 กลุ่มผู้สูงอายุ/ ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน

5. จัดทำแผนงบประมาณรายปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรมและอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรม ทุกครั้ง

6. วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และพิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

6.1 ประชุมประเมินผลสภาพแวดล้อมและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อเป็น แนวทางการจัดกิจกรรม

6.2 ประชุมพิจารณากิจกรรมที่มีความเหมาะสมของผู้สูงอายุ

6.3 ทำปฏิทินกิจกรรม

7. วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. และงบการอุดหนุนกิจกรรมโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ

8. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม

8.1 จัดทำแผนรายรับรายจ่ายในการดำเนินงาน

8.2 แผนจัดสรรงบประมาณแก่ฝ่ายต่าง ๆ

8.3 แผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้

9. วางแผนกำหนดแผนด้านอุปกรณ์และสถานที่

9.1 จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดสถานที่ในการจัดกิจกรรม

10. วางแผนขับเคลื่อนพัฒนาระบบการทำงาน โดยสร้างเครือข่ายขยายต่อชุมชนอื่น ๆ

10.1 ประชุมคณะกรรมการ อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

10.2 จัดกิจกรรมสุขภาพระหว่างหมู่บ้าน

ด้านการจัดองค์กร (Organizing) มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ โดยวิเคราะห์และออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ

2. กำหนดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักกอบต. และสภาอบต. อยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหาร ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวัน โดยมีปลัดและรองปลัดกอบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของอบต. และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3. กำหนดหน้าที่ตามฝ่ายงาน

3.1 สำนักปลัดกอบต. มีหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณทั่วไป งานบริหารบุคคล งานอำนวยการและการประสานงาน งานฝ่ายแผนนโยบาย งานวิชาการ และงานประชาสัมพันธ์

3.2 กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน ตรวจจับภาษี งานงบการเงิน งานทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุ งานพัสดุ

3.3 กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน

3.4 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ

3.5 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน

3.6 กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่ที่ประชาชนร้องขอ

4. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรมที่ อบรม
จัดขึ้น

4.1 ปฐมนิเทศคณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรม

4.2 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรม

5. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุและจัดให้อสม.ช่วยงานใน
ฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.

5.1 คัดเลือกจากความรู้ ความสามารถ ความพร้อมด้านการทำงาน

5.2 ชักชวนสอบถามความสมัครใจในการเป็นอสม. แกนนำผู้สูงอายุ

5.3 มอบหมายให้อสม. ช่วยงานในฝ่ายงานต่าง ๆ

6. จัดการให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. และเปิด
โอกาสให้ บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรม

7. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่

7.1 ประธานกรรมการดำเนินงาน

7.2 รองประธานกรรมการดำเนินงาน

7.3 เลขานุการกรรมการดำเนินงาน

7.4 คณะกรรมการกรรมการดำเนินงาน

7.5 ผู้นำหมู่บ้าน

7.6 อาสาสมัครชุมชน

7.7 ตัวแทนผู้สูงอายุ

ด้านการนำ (Leading) มีจำนวน 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้บริหารตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเอง

2. ผู้บริหารปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและที่ขับเคลื่อน
งานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย ให้ความสำคัญสนทนและเป็นกันเอง

3. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีความสามัคคีและขวัญกำลังใจ

ผู้ปฏิบัติงาน

3.1 จัดกิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน

3.2 จัดกิจกรรมกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคี

3.3 จัดกิจกรรมการจัดระเบียบ 5 ส

3.4 จัดงานเลี้ยงฉลองเทศกาลวันพิเศษ เช่น วันปีใหม่ เทศกาลต่าง ๆ วันเกิด

4. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำงานดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส หรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น
  5. แนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นและความแสดงความสามารถในการทำงาน
  6. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ
  7. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน
  8. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ
    - 8.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์จากการออกกำลังกาย การมีสุขภาพที่ดี
    - 8.2 จัดบริการตรวจสุขภาพ ตรวจร่างกายขั้นพื้นฐาน
    - 8.3 จัดให้มีสถานดูแลผู้สูงอายุตามองค์การบริหารส่วนตำบลละ 1 แห่ง
- ด้านการควบคุม (Controlling) มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่**
1. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน
    - 1.1 กำหนดการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐาน
    - 1.2 กำหนดการประเมินผลการดำเนินการตามการประเมินบริบท
    - 1.3 กำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข
  2. จัดระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
    - 2.1 กำหนดมาตรฐานการควบคุม การควบคุมความเสี่ยง มาตรฐานการบริการ
    - 2.2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการประเมินในแต่ละกิจกรรม
  3. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหาร อบต. ใช้การประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
  4. มีการประชุมทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน
    - 4.1 มีการจัดประชุมสม่ำเสมอเพื่อชี้แจง ปรับปรุง แก้ไขปัญหาในงาน รวมทั้งการปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง

5. จัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานรายการผลการดำเนินงานทุกปีและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

6. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

7. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ

8. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อควบคุมการทำงานทุกขั้นตอน และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

ด้านผลลัพธ์ (Outputs) มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ

2. ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุมีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น

3. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง

4. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

5. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ดังนี้

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ด้วยการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกันว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้รูปแบบมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลจากการวิจัย

รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีระบบทั้งหมด 3 องค์ประกอบ 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย ด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material) การจัดการ (Management) 2) กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) 3) สิ่งนำออก (Outputs) ที่ Daft (1951) ได้อธิบายว่า พื้นฐานของทฤษฎีระบบขององค์กร ต้องประกอบไปด้วย 1) สิ่งนำเข้า (Inputs) ได้แก่ ทรัพยากรด้านวัตถุ ด้านบุคคล ด้านการเงิน หรือด้านข้อมูลข่าวสาร 2) กระบวนการทำให้

เปลี่ยนแปลง (Transformation Process) เป็นการนำเอาการจัดการ ความรู้หรือเทคโนโลยีการผลิตมาเปลี่ยนสิ่งนำเข้าให้ป็นสิ่งนำออก 3) สิ่งนำออก (Outputs) หมายถึง สินค้าหรือบริการขององค์กร ซึ่งเป็นการบริหารเชิงระบบที่มีองค์ประกอบครอบคลุมและสอดคล้องกันไปสู่กระบวนการที่ดีในการบริหารจัดการที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ สอดคล้อง Semprevivo (1976, p. 1) อธิบายว่า ระบบ คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวได้ว่า ระบบคือ การปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลายในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงาน

ด้านบุคลากร (Man)

การสรรหาคณะกรเข้าทำงานใช้วิธีการคัดสรรจากผู้ที่มิวุฒิกการศึกษาทางด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพหรือสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือจากประสบการณ์การทำงาน โดยการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานใช้วิธีการสอบสัมภาษณ์ สอบทักษะกีฬา และทดสอบสมรรถภาพทางกาย เพื่อให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไปพัฒนางานทางด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาบุคลากรส่งบุคลากรไปฝึกอบรมด้านการกีฬาและการออกกำลังกาย ที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดการอบรมขึ้น สอดคล้องกับ Hall et al. (2003 อ้างถึงใน อรุณี จิระพลังทรัพย์, 2558, หน้า 230) สรุปว่า ความสามารถของทรัพยากรด้านบุคลากร ทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเป็นจุดแข็งขององค์กร การให้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครอยู่ปฏิบัติงานกับองค์กร แม้จะมีจำนวนไม่เพียงพอ และมีภาระงานจำนวนมาก จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร เช่น การอบรมให้ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน จัดการศึกษาคุณงานนอกสถานที่ รวมถึงการขอความร่วมมือจากบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเข้ามาอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยจัดให้มีอาสาสมัครเป็นผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุและเป็นแกนนำทางด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย

ด้านงบประมาณ (Money)

เงินงบประมาณประจำปีที่จัดสรรให้มาดำเนินการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางแผนอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ จัดสรรงบประมาณตามเงินงบประมาณ โดยแบ่งเป็นส่วน ๆ ได้แก่ เงินงบประมาณสำหรับซ่อมแซม บำรุงรักษา อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับประกอบกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย งบจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาที่ได้มาตรฐาน องค์การบริหาร

ส่วนตำบลได้รับเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งอยู่ ในรูปแบบการช่วยสนับสนุนผลักดันงบประมาณพิเศษ การซ่อมบำรุงสถานที่หรือลานกิจกรรมในชุมชน และยังได้รับเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้างร้าน/ เอกชนในรูปแบบการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายและการสร้างภาพลักษณ์ความรับผิดชอบต่อสังคม มีการช่วยเหลือจากหน่วยงานสุขภาพ จากเงินสนับสนุนจากสสส. ส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับวรรณพร ทองตะโก (2551) กล่าวว่า งบประมาณและการเงินนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการดำเนินงานทุกอย่างและนอกจากการได้รับงบประมาณจากทางองค์กรแล้วจึงควรจัดหางบประมาณจากภาคเอกชนหรือทางอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้การดำเนินการด้านกิจกรรม

ด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Material)

อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดสรรจัดระบบแบ่งเวลาการประกอบกิจกรรมเป็นรอบ ๆ เพื่อให้สมาชิกหรือผู้ใช้บริการ ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายกันทุกคน มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการประเมินความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับสิทธิชัย ธรรมเสนห์ (2555, หน้า 95-96) ที่กล่าวว่า โครงการที่จะให้บริการผู้สูงอายุในเชิงธุรกิจนั้น สถานที่ต้องคำนึงถึงโครงสร้างอาคารที่เหมาะสม มีความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ บรรยากาศที่ดีสร้างความรู้สึกที่อบอุ่นแบบครอบครัว เกิดความรู้สึกที่ผ่อนคลาย ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ เกิดความอบอุ่นและสบายใจและสอดคล้องกับกลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา (2556, หน้า 135) ที่กล่าวว่า สถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการกีฬาเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีสถานที่กว้างขวางเพียงพอสำหรับบริการ มีพื้นที่สีเขียวอากาศถ่ายเท และมีบริการห้องน้ำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีเจ้าหน้าที่กองช่างที่มีความรู้ความสามารถดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อย่างถูกต้องและจัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งาน ได้นานขึ้นจัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีและมีประสิทธิภาพ มีการจัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมให้บริการ และมีความปลอดภัยในการใช้บริการ

ด้านการจัดการ (Management)

มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการและคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน จัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ดิเดป้าย

ประกาศ ประกาศเสียงตามสายในชุมชน ติดประกาศข้อมูลโครงสร้างองค์กรหรือหน่วยงาน ประกอบด้วย หัวหน้าและผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และแจ้งข่าวสารกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย ที่เป็นประโยชน์ ข้อมูลที่น่าสนใจและทันสมัยที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ใช้วิธีพูดคุยกับ สมาชิกเวลามาใช้บริการแจ้งข่าวสารและกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย และขอให้ช่วย เชิญชวนคนอื่น ๆ มาใช้บริการ จัดประชุมแจ้งข่าวการจัดกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายผ่าน ตัวแทนชุมชน จัดทำสื่อสังคมออนไลน์ เช่น สร้างเฟสบุ๊กของหน่วยงานสำหรับแจ้งข่าวกิจกรรม กีฬาและการออกกำลังกาย และข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าสนใจให้เป็นประจำ และใช้ติดต่อกับสมาชิกหรือผู้ที่ สนใจเข้ามาใช้บริการ สร้างกลุ่มไลน์ของกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อแจ้งข่าวและติดต่อกับสมาชิก มีการจัดการประสานงานในห้องกิจกรรมภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกและตรวจสอบและประเมินผลด้านการบริหารจัดการที่ โปร่งใส

การวางแผน (Planning)

รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย มีการกำหนดวางแผนปฏิบัติงาน โดยการ แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธาน ซึ่งการดำเนินงานจะเป็น ในลักษณะของรูปแบบคณะกรรมการ มีแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน รับผิดชอบงาน มีการ กำหนดแผนงานร่วมกัน สอดคล้องกับสมคิด บางโม (2558, หน้า 86) ที่กล่าวว่า การเตรียมการ วางแผน ก่อนอื่นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน จำเป็นต้องกำหนดผู้รับผู้รับผิดชอบหลักก่อน เพื่อให้ผู้ร่วมดำเนินงานทราบว่าใครเป็นศูนย์กลาง ในการทำงาน โดยคณะกรรมการดำเนินงานพิจารณาเลือกจากบุคลากรที่มีความพร้อมตามความ เหมาะสม เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มหาวิทยาลัย หรือสถานศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการขับเคลื่อนพัฒนาระบบการทำงานโดยการมี ส่วนร่วมกับหน่วยงาน และชุมชนอื่น ๆ มีการวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรม และอาสาสมัคร เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Kinicki and William (2011, p. 147) ที่กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายต้องกำหนดให้สอดคล้องกับพันธกิจหลัก โดยต้องกำหนด เป้าหมายให้ชัดเจนไม่คลุมเครือ สามารถวัดได้ โดยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้งให้ทุกฝ่าย ทราบการกำหนดแผนการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการและกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน โดยมีการ สืบหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายพิจารณาเลือกกิจกรรม โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดแผนการดำเนินงานจะต้องอาศัยปัจจัยของการ

บริหาร ซึ่งใช้ทรัพยากรในการบริหารเข้ามาช่วยในการกำหนดแผนงาน คือ มีการวางแผนด้านบุคลากร ในการทำงาน วางแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนต่าง ๆ และจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม วางแผนด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่การจัดกิจกรรม รวมทั้งการจัดการทุกด้านให้เชื่อมโยงและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องธารินทร์ ก้านเหลือง (2561, หน้า 136) กล่าวว่า ในการกำหนดแผนการดำเนินงานจะต้องอาศัยปัจจัยหลักของการบริหาร 4M เข้ามาช่วยกำหนดแผนงาน อันประกอบไปด้วย 1) Man คือ ทรัพยากรบุคคล 2) Money คือ งบประมาณหรือทุน 3) Material คือ เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ และทรัพยากรอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อหนึ่งและสอง 4) Management คือการจัดการ ซึ่งในทุกปัจจัยมีความสำคัญในระดับที่เท่า ๆ กัน โดยถ้าขาดปัจจัยในข้อใดข้อหนึ่งแผนงานอาจจะไม่สามารถดำเนินการท างานไปให้ถึงในระดับที่ตั้งเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้

การจัดองค์กร (Organizing)

การจัดโครงสร้างการบริหารงาน โดยมีประจํากรรมการและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในงานต่าง ๆ ซึ่งโครงสร้างการบริหาร องค์กรบริหารส่วนตำบลจะแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักกอบต. และสภาอบต. โดยสภาอบต. อยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหารของ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวัน โดยมีปลัดและรองปลัดอบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของอบต. และนายกองค้การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของ องค์กรบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการบริหารองค์กรบริหารส่วนตำบล กำหนดหน้าที่ตามฝ่าย งาน เช่น กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายของ ผู้สูงอายุ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการออกกำลังกายของ ผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับวันชัย มีชาติ (2557, หน้า 168-169) ที่กล่าวว่า การแบ่งองค์ประกอบขององค์กร จะมีการแบ่งออกเป็นสายงานหลักได้แก่กลุ่มปฏิบัติหน้าที่หรือ ภารกิจหลักขององค์กร มีหน้าที่ในการสร้างผลผลิตขององค์กรและสายงานสนับสนุนที่เป็นกลุ่ม ทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่หลักขององค์กร มีการจัดการให้ชุมชน และอาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการทำงาน จัดฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงาน และแสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อสะดวกในการทำงาน และการติดตามงานกิจกรรม

การนำ (Leading)

ผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรวมถึงการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเองเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นและปฏิบัติตาม การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุข มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่ง พิชัยณรงค์ กงแก้ว (2557, หน้า 253) กล่าวว่า การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำ และการสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์การเพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ให้การดูแลห่วงใย จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีที่หน่วยงานของรัฐ จัดบริการ จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกัน กล่าวชื่นชมยกย่องการทำงาน หรือให้รางวัลกับผู้ปฏิบัติงานที่มีความดีความชอบ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้โอกาสในการทำงาน แนะนำสอนงาน ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจนสามารถปฏิบัติการได้ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นและแสดงความสามารถในการทำงาน และมีการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการควบคุม (Controlling)

การดำเนินกิจกรรมต้องมีการควบคุมเพื่อเป็นติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้และมีการประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมเป็นระยะ จัดระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดประชุมกับทุกภาคส่วน การมีความร่วมมือในการดำเนินงาน กรมบัญชีกลาง (2544, หน้า 3) ได้ไว้กล่าวว่าระบบการควบคุมภายในเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งในแผนการควบคุมที่ดีและเกิดประสิทธิภาพ ต้องได้รับความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยทุกกลุ่มที่มาจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นรัฐ เอกชน ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะช่วยทำให้ทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง จัดทำรายงานผลการดำเนินการมีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับเพื่อนำผลรายงานการดำเนินงานมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางทางในการดำเนินกิจกรรม

ด้านผลลัพธ์ (Outputs)

ผลลัพธ์ของรูปแบบการจัดการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย เป็นกระบวนการที่เป็นการสื่อสารให้เห็นหรือ

รับทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากทุก ๆ กระบวนการ สอดคล้องกับพิชัยณรงค์ กงแก้ว (2557, หน้า 2554) กล่าวว่า ข้อมูลย้อนกลับหรือผลลัพธ์ เป็นข้อมูลที่ส่งผลให้การพัฒนาการสร้างความตระหนักรู้ในการเล่นกีฬา และการออกกำลังกายให้ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นข้อมูลย้อนกลับเป็นการเผยแพร่ความรู้ของหลักในการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุและมีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติ การจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน สามสารณนำไปจัดดำเนินการใช้กับองค์กรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานศึกษา ซึ่งผู้สูงอายุในชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน จะช่วยลดปัญหาด้านสุขภาพ และค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยเหลือตนเองได้ สุขภาพร่างกายแข็งแรง ลดการภาระของบุตรหลาน ทำให้ชุมชนต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยรูปแบบนี้ได้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ รูปแบบการจัดการทรัพยากรในการจัดการ หลักการบริหารจัดการ ซึ่งดำเนินการตามรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์กรบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ควรดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน ควรมีการกำหนดการวางแผนงานร่วมกัน โดยให้หน่วยงานในพื้นที่เป็นหลักให้มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานและผู้บริหาร โครงการ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น เมื่อได้หน่วยงานและคณะทำงานเรียบร้อยแล้วทำการวางแผนสรรหาคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อกำหนดมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ คือ การจัดประชุมคณะกรรมการ จากนั้นร่วมกันกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนต่อไปเป็นการกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการ วางแผนกำหนดการ ระยะเวลาดำเนินการ ตารางการจัดปฏิทินการดำเนินงาน กำหนดการกิจกรรมและกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ในขั้นตอนต่อไป คือ การกำหนด แผนด้าน

บุคลากร วิทยากร อาสาสมัคร พิจารณาจากกิจกรรมและดำเนินการ วางแผนกำลังคน การวางแผน ด้านงบประมาณ โดยพิจารณาการจัดหางบประมาณ แหล่งเงินทุน งบประมาณค่าใช้จ่าย จากนั้น ดำเนินการวางแผนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่ จัด และขั้นสุดท้ายของการวางแผน คือ การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสำเร็จของแผนและ กิจกรรม

2. การจัดองค์กร มีการดำเนินการ คือ จัดประชุมกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายร่วมกัน แบ่งภาระงานตามภารกิจในแต่ละฝ่าย จัด โครงสร้างของบุคลากร และสรรหาบุคลากรที่ร่วม ดำเนินงานโดยกำหนดคุณสมบัติให้ เหมาะสมกับพันธกิจและหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ วิทยากร ผู้นำกิจกรรม อาสาสมัคร การจัดกลุ่มงาน และจัดระบบงานในแต่ละฝ่ายโดยวิเคราะห์และ ออกแบบงานที่ต้องดำเนินการ จากนั้นกำหนดหน้าที่ขอบเขตของงานแต่ละฝ่าย และชี้แจง วัตถุประสงค์เป้าหมาย แผนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและเข้าใจไปทิศทางเดียวกัน

3. การนำ ผู้บริหารควรมีติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรวมถึงการ ส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเองเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นและปฏิบัติตาม การสร้างบรรยากาศใน การทำงานที่ดี จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน เพื่อให้สามารถทำงาน ได้อย่างมีความสุข มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีที่หน่วยงานของรัฐ จัดบริการ จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกัน กล่าวชื่นชมยกย่องการทำงาน หรือให้รางวัลกับผู้ปฏิบัติงานที่มี ความดีความชอบ ให้โอกาสในการทำงาน แนะนำสอนงาน ให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจน สามารถปฏิบัติได้ เปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นและแสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน

4. การควบคุม เพื่อให้การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการกำหนดแผนในการควบคุม ดังนี้ จัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อการเตรียมงานสู่การปฏิบัติจริง และควรมีการติดตามงานเป็น ระยะ เช่น รายงานผลการปฏิบัติ สภาพปัญหาระหว่างการดำเนินงาน การประเมินในแต่ละกิจกรรม กำหนดการประเมินผล เมื่อพบข้อผิดพลาด เร่งดำเนินการแก้ไข และจัดบันทึกเป็นข้อเสนอแนะเมื่อ เสร็จสิ้นการกิจกรรม มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน ผลการดำเนินการและนำผลที่ได้มาใช้เพื่อเป็น ข้อมูลในการวางแผน ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการนำรูปแบบการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของ ผู้สูงอายุไปทดลองใช้จริง

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275>
- กรมบัญชีกลาง. (2544). *แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐ*. กรุงเทพฯ:
กรมบัญชีกลาง.
- กรมอนามัย. (2543). *คู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข*. นนทบุรี:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย. (2548). *โรคอ้วนลงพุง*. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรวิทย์ ช่วยดู. (2549). *สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง พ.ศ. 2549*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555-2559)*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กฤษณะ บุญประสิทธิ์. (2559). *การพัฒนากลยุทธ์เพื่อส่งเสริมนักกีฬาผู้สูงอายุสู่ความเป็นเลิศ*.
คุณิณีพนธ์ปรัชญาคุณิณีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา,
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กลุ่มวิจัยและพัฒนา สำนักการกีฬา กรมพลศึกษา. (2556). *รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดกีฬา เพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กานดา มิติลา และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์. (ม.ป.ป.). *แนวทางการปรับปรุงสถานที่ออกกำลังกาย CBG เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใช้บริการ*. ชลบุรี: วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2538). *รายงานผลการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกาย เล่นกีฬา และดูกีฬาของประชากรในประเทศไทย พ.ศ. 2538/ การกีฬาแห่งประเทศไทย*.
กรุงเทพฯ: การกีฬาแห่งประเทศไทย.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2545). *แนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในภาครัฐ*. กรุงเทพฯ:
กรมบัญชีกลาง.
- กุลเชษฐ์ สุทธิพนรัตน์. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการลูกค้าเชิงสัมพันธ์ภาพของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจคุณิณีบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, วิทยาลัย
บัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2556). *สุขภาพสูงวัยดูแลได้ด้วยตัวเอง*. กรุงเทพฯ: โกลด์เพาเวอร์พริ้นติ้ง.
- เกษม ตันติผลาชีวะ และกุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). *การพยาบาลผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เจริญกิจ.
- เขตสุขภาพที่ 1. (2562). *ตัวชี้วัดกระทรวงสาธารณสุข KPI*. เข้าถึงได้จาก <http://www.rh1.go.th/web/index.php>
- คินิกี้ เอ และวิลแลม บี. (2552). *องค์การและการจัดการ Management 3/e* (เบญจมาภรณ์ อิศรเดช, แปล) กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2535). *เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi futures research) เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แจก ณะศิริ. (2540). *อยู่อย่างไรให้เกินร้อยปี*. กรุงเทพฯ: เมดิคัล มีเดีย.
- ชนินทร์ ชุนหพันธ์รักษ์. (2550). *แนวคิดการจัดการสมัยใหม่ในการจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาย โปธิสิตา. (2552). *เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินา รอดประทับ. (2550). *แรงจูงใจในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในสวนสาธารณะจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2549*. ปรินต์งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวงส์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). *การพัฒนาแบบจำลองสมบูรณ์ ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุจฤดี คงสุวรรณ. (2555). *พัฒนาการสังคมไทย*. เข้าถึงได้จาก https://www.baanjomyut.com/library_2/development_of_society/index.html
- ทวีทรัพย์ เขยผักแว่น. (2555). *รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิสนา แยมมณี. (2548). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ทิสนา แยมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ไททัศน์ มาลา. (2554). สภาพองค์กรชุมชน: บนเส้นทางที่ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบในการเมืองของรัฐและท้องถิ่นไทย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์. ใน *รวมบทความวิชาการและงานวิจัยการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2553*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *องค์การและการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธาริน สุขอนันต์, สุภาวัลย์ จาริยะศิลป์, ทศนันท์ ทูมมานนท์, และปิยรัตน์ จิตรภักดี. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 41(3), 240-249.
- ธารินทร์ ก้านเหลือง. (2561). *รูปแบบการจัดการตามแนวพระราชรัฐเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางกายสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน*. คุยฉินิพนธ์ปรัชญาคุยฉินิพนธ์, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธิดารัตน์ สัมเป็ยหวาน. (2547). *สภาพและความต้องการการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2546*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธิดารัตน์ ราศิริ และอาจินต์ สงทัพ. (2561). แนวทางการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อก้าวสู่ “ศตวรรษที่ 21”. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(1), 315.
- นันทิมา ศรีสุวรรณ. (2550). *ความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บรรลุ ศรีพานิช. (2549). *คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.watpon.com/boonchom/development.pdf>
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- บุญมี พันธุ์ไทย. (2557). *เทคนิคการวิจัยเคลฟาย*. เข้าถึงได้จาก http://rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=686

- ประกิต หงษ์แสนยาธรรม. (2552). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสมาคมกีฬา*. ดุษฎีนิพนธ์
ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา,
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประดิษฐ์พงษ์ อภิรัชติกุล. (2549). *กระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้สูงอายุ
ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ
วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พรพรรณ ทรัพย์ไพบูลย์กิจ. (2543). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนแก้ไข
ปัญหาสุขภาพอนามัย บ้านทามะโก้ หมู่ 8 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552. (2552,
6 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 126 ตอน 84 ก หน้า 1-32.
- พชนี พุ่มมาก. (2548). *สภาพและความต้องการการออกก ลังกายของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ
เขต เทศบาลเมือง จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2548*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชัยณรงค์ กงแก้ว. (2557). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการกีฬา และการออกก ลังกาย โดยองค์การ
บริหารส่วนตำบล สำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พูลสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนา รูปแบบการจ้ดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง
สาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ กันสิงห์. (2552). *รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาเพื่อมวลชนในมหาวิทยาลัย*.
ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา,
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2552). *การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มนัส ยอดคำ. (2548). *สุขภาพกับการออกก ลังกาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. (2556). เทคนิคเคลฟาย. ใน *เอกสารสรุปองค์ความรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีหรือจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีการศึกษา 2556* (หน้า 1-3). นครปฐม: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *คู่มือการส่งเสริมกิจกรรมทางกายและการสร้างเสริมสมรรถภาพผู้สูงอายุ (ฉบับเจ้าหน้าที่และผู้ดูแล)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- มานพ ต้นสุภายน และชญัญ ฉัตรกมลารกิจ. (2553). *ประเมินมาตรฐานส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมในชุมชน เทศบาลตำบลหนองตองพัฒนา อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- มานพ ปานสาคร. (2549). *สภาพและความต้องการของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายในเขตเทศบาล จังหวัดนครนายก ปี พ.ศ. 2549*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มินตรา สารระักษ์. (2558). การส่งเสริมกิจกรรมทางกายในวัยสูงอายุ. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 17(1), 24.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). *สถาบันผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ฟรินเทอริ.
- เมษา นวลศรี. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา บัวเข้ม. (2549). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานกิจการนันทนาการในจังหวัดภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.
- เขวาคี วิบูลย์ศรี. (2544). *การประเมิน โครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). *การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วงเดือน เิงหอม. (2554). *ปัจจัยที่กำหนดความต้องการชำระภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักบก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. ค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วรรณพร ทองตะโก. (2551). *การศึกษากิจการกรมกึ่งฟ้าของสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ภูมิสวัสดิ์. (2549). *การสำรวจการศึกษาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุทั้ง 4 ภาค ของไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- วันชัย มีชาติ. (2557). *การบริหารองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารีย์ สายันหะ. (2546). *พฤติกรรมการสร้างสุขภาพด้านการออกกำลังกายของประชาชนวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง กิ่งอำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2548). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2552). *การศึกษาโครงการปรับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพรรณ ประจวบเหมาะ, นภาพร ชโยวรรณ, มาลินี วงษ์สิทธิ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ, บุศริน บางแก้ว, และชเนตตี มิลินทางกูร. (2552). *รายงานการศึกษาโครงการสร้างระบบการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พิสุทธิ์.
- วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว. (2554). *เอกสารการสอน: องค์การและการจัดการ*. สงขลา: เจริญทองการพิมพ์.
- วีรศักดิ์ เมืองไพศาล. (2553). *สุขภาพที่สนใจในวัยสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- ศรีทับทิม รัตนโกศลพานิชพันธ์. (2555). *การจัดการตลาด*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- ศิริมา เขมะเพชร. (2559). การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 8(2), 201.
- ศิริรัตน์ ปานอุทัย และลินจง โปธิบาล. (2562). *รายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักขิตานนท์, และศุภกร เสรีรัตน์. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, สุดา สุวรรณภิญโญ, ชวลิต ประชาวานนท์ และสมศักดิ์ วานิชยาภรณ์. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.
- ศูนย์อนามัยที่ 2 กรมอนามัย. (ม.ป.ป.). *การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ*. สระบุรี: ศูนย์อนามัยที่ 2.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2550). *สุขภาพคนไทย*. นครปฐม: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สนทยา สีละมาด. (2557). *กิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2558). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2548). *แนวทางการส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย/ การออกกำลังกายสำหรับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)*. กรุงเทพฯ: กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- ส่วนพัฒนางานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี. (2554). *ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2555). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรจน์ สิงห์ชม. (2557). *กลยุทธ์การบริหารงานที่ทำตามแนวคิดการพัฒนาและการบริหารและการจัดการภาครัฐ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2558). *รายงานประจำปี 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน. (2552). *สรุปและรายงานผลการดำเนินงานโครงการจัดการกีฬาโดยชุมชน จังหวัดลำพูน ประจำปี 2552*. ลำพูน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid 395>
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2554). โมเดลและการสร้างโมเดล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 9(2), 50-69.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2552). *ความต้องการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของผู้สูงอายุ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *สำมะโนประชากร พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). *การทำงานของผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา. (2553). *การประเมินผลโครงการนันทนาการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต ประจำปีงบประมาณ 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย. (2557). *แนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุหลักสูตร 420 ชั่วโมง*. นนทบุรี: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สิทธิชัย ธรรมเสนห์. (2555). รูปแบบการจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 6(1), 88-99.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2555). *เทคนิคการวางแผนและประเมินผลโครงการ*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้าพรินต์ติ้ง.
- สุคติดา ยอดเมือง. (2548). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในการออกกำลังกาย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สุเทพ เชาวลิต. (2546). CEO: ผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลงมืออาชีพ. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 1(1), 33-37.
- สุพจน์ ทราญแก้ว. (2545). *การจัดการรัฐแนวใหม่*. พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนา.
- สุวดี ทวีบุตร. (2540). *การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเคลฟายแบบปรับปรุง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2550). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: วี.พี.рінท์ (1991).
- เสนาะ ตีเยาว์. (2546). *หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). *ความขัดแย้งการบริการเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส.
- เสรี ชัดแฉ่ม. (2538). *โมเดลและการสร้างโมเดล*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 9(2), 50-69.
- แสนศักดิ์ โชคประเสริฐนาม. (2551). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานออกกำลังกายโรงพยาบาลเอกชน*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โสภณ แห่งเพ็ชร. (2550). *รายงานการศึกษาประชากรผู้สูงอายุภาคเหนือ*. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ.
- องค์การอนามัยโลก. (2554). *ผู้สูงอายุ*. เข้าถึงได้จาก [http:// www.ipsr.mahidol.ac.th](http://www.ipsr.mahidol.ac.th)
- อนงค์ บุญอุบลย์รัตน์. (2542). *กีฬาเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- อนิวัช แก้วจางงค์. (2550). *หลักการจัดการ*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อภิวัฒน์ เสือปาน. (2551). *ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาพลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อรวรรณ พิชิตไชยพิทักษ์. (2560). ผู้สูงอายุออกกำลังกายอย่างไรจึงจะเหมาะสม. เข้าถึงได้จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/home/article>
- อรุณี จิระพลังทรัพย์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการกีฬาเชิงนันทนาการ. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ชำรงลักษณะ. (2551). องค์การ: ทฤษฎี โครงสร้างและการออกแบบ. กรุงเทพฯ: โครงการ
ตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัย แสนภักดี. (2558). รูปแบบของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกีฬาเพื่อความ
เป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. คุษฎีนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดล. วารสารวิชาการ, 1(2), 22-26.
- Afthinos, Y., Theodorakis, N. D., & Nassis, P. (2005). Customers, expectation of service in
Greek fitness centers. *Management Service Quality*, 15, 246.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban society: A systematic introduction*. Itasca, IL:
F.E. Peacock.
- Bertalanffy, L. V. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*.
New York: George Braziller.
- Bertrand, J. T., Brown, J. E., & Ward, V. M. (1992). Technique for analyzing focus group data.
Journal of Evaluation Review, 16(2), 198-209.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Engle Cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Bridges, F. J., & Roquemore, L. L. (2004). *Management for athletic/ sport administration:
Theory and practice* (4th ed.). Decatur, GA: ESM Books.
- Brown, W. B., & Moberg, D. J. (1980). *Organizational theory and management: A macro
approach*. New York: John Wiley & Sons.
- Burrow, J., & Kleindl, B. (2013). *Business management* (13th ed.). Mason, OH: South Western.
- Carroll, S. J., & Gillen, D. J. (1987). Are the classical management functions useful in describing
managerial work. *Academy of Management Review*, 12(1), 38-51.
- Certo, S. C. (2000). *Modern management* (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

- Daft, R. L. (1951). *New Era of management* (9th ed.). Mason, OH: Thomson South-Western.
- Dessler, G. (1998). *Management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Dubrin, A. J., & Ireland, R. D. (1993). *Management and organization* (2nd ed.). Ohio: South Western.
- Ferdous, T., & Razzak, B. M. (2012). Importance of training needs assessment in the banking sector of Bangladesh: A case study on national bank limited (NBL). *International Journal of Business and Management*, 7(10), 63-73.
- Field, K., Holden, P., & Lawlor, H. (2000). *Effective subject leadership*. London: Routledge.
- Gilmore, G. D., & Cambell, M. D. (1996). *Needs assessment strategies for health education and promotion*. WI: Brown & Benchmark.
- Gomez-Mejia, L. R., Balkin, D. B., & Cardy, R. L. (2005). *Management: People, performance, change*. Boston: McGraw-Hill.
- Griffin, R. W. (1999). *Management* (6th ed.). San Jose, CA: Houghton Mifflin.
- Hodgetts, R. M. (1999). *Modern human relations at work* (7th ed.). New York: Dryden Press, Harcourt Brace College.
- Kaser, K., & Brooks, J. R. (2005). *Sports and entertainment management*. Mason, Ohio: South-Western.
- Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1985). *Organizing and management: A system and contingency approach* (4th ed.). New York: Mc Graw-Hill.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamum Press.
- Kimberly, J. R. (1979). Issues in the creation of organizations: Initiation innovation and institutionalization. *Academy of management Journal*, 22, 437-457.
- Kinicki, A., & William, B. K. (2011). *Management: A practical introduction* (5th ed.). New York: McGraw-Hill Irwin.
- Koontz, H. D., & O' Donnell, C. (1972). *Principle of management*. New York: Mc Graw-Hill.
- Krueger, R. A. (1994). *Focus groups: A practical guide for applied research* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Masteralexis, L. P., Barr, C. A., & Hums, M. A. (2005). *Principles and practice of sport management* (2nd ed.). London: Jones and Barlett.

- Miller, E. J., & Rice, A. K. (1967). *Systems of organization*. London: Tavistock.
- Mintzberg, H. (1994). *The rise and fall of strategic planning*. New York: Prentice Hall.
- Morgan, D. L., & Scannell, A. U. (1998). *Planning focus groups*. CA: Sage.
- Murry, J. W., & Hammons, J. O. (1995). Delphi: A versatile methodology for conducting qualitative research. *The Review of Higher Education*, 18(4), 423-436.
- Page, S. J. (2009). *Tourism management* (3rd ed.). New York: Elsevier.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (1999). *Management* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2012). *Management* (11th ed.). New Jersey: Pearson.
- Rue, L. W., & Byars, L. L. (2000). *Management: Skill and application* (9th ed.). North America: McGraw-Hill.
- Sallis, E. (2002). *Total quality management in education* (3rd ed.). London: Kogan Page.
- Schermerhorn, J. R. (1999). *Management* (5th ed.) NJ: John Wiley & Sons.
- Schermerhorn, J. R., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (2000). *Organization behavior* (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Semprevivo, P. C. (1976). *System analysis: Definition, process and design*. New York: The Macmillan.
- Smith, E. W., Kronse, S. W., & Atkinson, M. O. (1961). *The education's encyclopedia*. New York: Prentice-Hall.
- Stewart, D. W., & Shamdasani, P. N. (2014). *Focus groups: Theory and practice (applied social research methods)* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Summers, D. (1987). *Longman dictionary of contemporary English*. Harlow, Essex, England: Longman.
- Touhy, T. A., & Jett, K. (2018). *Gerontological nursing & healthy aging* (5th ed.). Retrieved from https://books.google.co.th/books?id=EonKDQAAQBAJ&pg=PA109&lpg=PA109&dq=Ebersole+and+Hess+1982&source=bl&ots=3Z-WTa23WB&sig=ACfU3U3vrdBnwNpVOqPzS6NIewQr8TqQyA&hl=th&sa=X&ved=2ahUKEwj5nMe4p8_qAhX28HMBHdFxAAYMQ6AEwEXoECAoQAQ#v=onepage&q=Ebersole%20and%20Hess%201982&f=false
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Newbury Park: Sage.

- World Health Organization. (1989). *Health of the elderly: Report of a WHO expert committee (World Health Organization technical report series 779)*. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/39521/WHO_TRS_779.pdf;jsessionid=7AAAB195527D963783911D6D16374DA1?sequence=1
- Yu, C., Chang, H., & Liang, G. (2006). A study of service quality customer satisfaction and loyalty in Taiwanese leisure industry. *The Journal of American Academy of Business*, 1(9), 126-132.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบรายงานการพิจารณาจริยธรรมงานวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม งานมาตรฐานและจริยธรรมในงานวิจัย โทร. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

ที่ อว ๘๑๐๐/ ๐๓๓๑๙

วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง ขอแจ้งรหัสโครงการวิจัย

เรียน นางสาวกุลชาดา ศรีใส (นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา)

ตามที่ท่านได้ส่งเอกสารโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ในหัวข้อโครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับเอกสารโครงการวิจัยของท่านแล้ว และขอแจ้งรหัสโครงการวิจัยของท่าน คือ G-HU058/2563 และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลโครงการวิจัยของท่าน ขอให้ท่านแจ้งรหัสโครงการวิจัยทุกครั้งที่มีการติดต่อสอบถามหรือส่งเอกสารใดๆ เกี่ยวกับโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

เจนวิทย์ นวลแสง

(นายเจนวิทย์ นวลแสง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ ๒ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ : ลงนามโดยยืนยันตัวตนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ที่ ๐๙๑๓/๒๕๖๓

**เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา**

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : G-HU 058/2563

โครงการวิจัยเรื่อง : รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวกุลชาดา ศรีใส

หน่วยงานที่สังกัด : นิสิตรระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

๑. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ ๔ วันที่ ๑๔ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๒. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ ๑ วันที่ ๑๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓
๓. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๔. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๒ วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
๕. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หรือชุดที่ใช้เก็บข้อมูลจริงจากผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ ๓ วันที่ ๑๐ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓
๖. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	ฉบับที่ - วันที่ - เดือน - พ.ศ. -

วันที่รับรอง : วันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

วันที่หมดอายุ : วันที่ ๑๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ลงนาม

(นายเจนวิทย์ นวลแสง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชุดที่ ๒ (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

สำหรับแบบสอบถามรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

1. นางสาวบงกช เบ็ญมาศ	ปลัดเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่นายกเทศมนตรี ตำบลหนองหอย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร สัตยานุรักษ์	อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละออทิพย์ อินดี	ประธานสาขาการบริหารจัดการกีฬา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
4. อ.ดร.กฤษณะ บุญประสิทธิ์	อาจารย์ประจำสาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. นายเกียรติพงษ์ บุญเกิดไวย์	พนักงานบริหารงานทั่วไป การกีฬาแห่งประเทศไทย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง

สำหรับศึกษาองค์ประกอบของแบบสอบถามรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออก
กำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

1. อาจารย์ ดร.วีรศักดิ์ แก้วทรัพย์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยพร แก้ววิวัฒน์	เลขาธิการสมาคมกีฬา จังหวัดเชียงใหม่
3. นายวิรัชยังยืนกุล	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่
4. นางสาวสมฤทัย เต็มโลกสูง	เจ้าหน้าที่ธุรการ (งานศูนย์ฝึกกีฬา) ศูนย์กีฬาแห่งชาติส่วนภูมิภาค
5. นายกิตติรัตน์ เชาธรรม	นักปฏิบัติการ (ส่งเสริมสุขภาพ) เทศบาลตำบลหนองหอย

16. นพ.สุพันธ์ แสงสว่าง

นายแพทย์ (ภารกิจพัฒนารูปแบบบริการและ
นวัตกรรมบริการส่งเสริมสุขภาพ)

ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่

17. จ.ต.วรุจน์ ชาญเจริญ

นักวิชาการด้านการออกกำลังกาย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสนทนากลุ่ม

สำหรับตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย

1. นายสิทธิชัย ปรีชาคารา	อุปนายกและเลขาธิการ สมาคมกีฬาลีลาศแห่งประเทศไทย
2. นายสุพจน์ วรรณก้อน	นายกเทศมนตรี ตำบลแม่ปูกา
3. นายทินพล สุนทร	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา
4. นางอุมาพร นิ่มตระกูล	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิวานันท์ ชัยประสิทธิ์	ประธานสาขาการส่งเสริมสุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่
6. นายประสิทธิ์ สีสัน	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 1 เชียงใหม่
7. นางพรรณี เป็งธินา	ประธานอาสาสมัครมูลฐานตำบลข้าวมุง

ภาคผนวก ค
ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เอกสารแสดงความยินยอม
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)

รหัสโครงการวิจัย : G-HU 058/2563

(สำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง .....รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การนิทรรศน์
ส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย.

ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้าและข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจและไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาชีวิตและสวัสดิการเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ข้าพเจ้ามีสิทธิ์จะพึงได้รับแต่อย่างใด

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจทุกประการและได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แก่ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม .....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม .....พยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้ความยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้พยานลงลายมือชื่อรับรองด้วย

BUU-IRB Approved
20 ก.ค. 2563

ภาคผนวก ง

1. สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
2. สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

-สำเนา-

ที่ อว ๘๑๑๕/ว๐๑๑๒

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยเพื่อชุมชนนิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านทรัพยากรในการบริหารจัดการ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ นางสาวกุลชดา ศรีใส นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำชุมชนนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการจัดการการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร. นภพร ทัศนัยนา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ในการนี้ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยเพื่อชุมชนนิพนธ์ รายละเอียดตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นฤพนธ์ วงศ์จตุรภัทร)
คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

สำนักงานคณบดี ฝ่ายบัณฑิตศึกษาและการวิจัย
โทร: ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๐, ๐-๓๘๑๙-๐๐๔๕
โทรสาร: ๐-๓๘๑๙-๐๐๔๕ ผู้วิจัย ๐๙๕๖๓๘๓๐๖๓

-สำเนา-

ที่ อว ๘๑๑๕/๖๐๐๔๗

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ นางสาวกุลชาดา ศรีใส นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบ
การจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือ
ตอนบน” ในความควบคุมดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หัตถ์นัยนา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ขณะนี้อยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ในการนี้ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือเพื่อ
การวิจัยของนิสิต ในครั้งนี้ คณะฯ หวังเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นฤพนธ์ วงศ์จตุรภัทร)
คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

สำนักงานคณบดี

โทร: ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๐, ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕

โทรสาร: ๐-๓๘๓๙-๐๐๔๕ ผู้วิจัย ๐๘๕-๖๗๘๓๐๒๓

ภาคผนวก จ

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
2. แบบสอบถามความต้องการจำเป็น
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายฉบับปรับปรุง
4. ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้อง (IOC)
5. ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ
และข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง

เรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

*****

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ซึ่งขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรในการจัดการ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ท่านมีแนวความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย อย่างไร

ประเด็นด้านทรัพยากรในการบริหาร ควรมีการดำเนินการดังนี้

ด้านบุคลากร

1. หลักในการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบในด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุใช้หลักการใด

.....

.....

.....

2. มีการพัฒนาด้านบุคลากรในด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุอย่างไร

.....

.....

.....

3. มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. มีการจัดและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้สูงอายุเพื่อเป็นผู้นำกลุ่มหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

ด้านงบประมาณ

1. มีการกำหนดแผนการใช้งบประมาณและการจัดสรรงบประมาณอย่างไร

.....

.....

.....

2. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถระดมทุนในการดูแลค่าใช้จ่ายในกิจกรรมบางส่วนด้วยตัวเองหรือไม่

.....

.....

.....

3. มีการจัดหาเงินอุดหนุนกิจกรรม โครงการด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุจากหน่วยงานใดบ้าง

.....

.....

.....

4. มีการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนดไว้หรือไม่

.....

.....

.....

ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

1. กำหนดแผนด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกมีการวางแผนจัดการอย่างไร

.....

.....

.....

2. ควรมีการสำรวจความต้องการด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกหรือไม่

.....

.....

.....

3. ควรมีการจัดอบรมอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ให้บริการหรือไม่

.....

.....

.....

ด้านการจัดการ

1. มีการจัดการระบบการจัดการอย่างไร

.....

.....

.....

2. มีการกำหนดคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานอย่างไร

.....

.....

.....

3. ควรมีการจัดการดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในรูปแบบใดบ้าง

.....

.....

.....

5. ควรมีการจัดการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

.....
.....
.....

6. ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการจัดการอย่างไร

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

**แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย**

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นนี้เป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ระหว่างสภาพที่ปรากฏจริงในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในอนาคต ในด้านทรัพยากรในการจัดการ 4 ด้าน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดเชียงใหม่

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 หน้า แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านกระบวนการจัดการ 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากร
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านสถานที่และอุปกรณ์
4. ด้านการจัดการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอเป็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด

การแสดงความคิดเห็นของท่านเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่ง หากท่านไม่สะดวกในการเข้าร่วมงานวิจัยสามารถปฏิเสธการตอบแบบสอบถามนี้โดยแจ้งกับผู้วิจัย และหากท่านมีข้อสงสัยหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ กรุณابันทึกในแบบสอบถามหรือติดต่อผู้วิจัยโดยตรง เบอร์โทรศัพท์ 09-5678-3023 หรือ kullachada.tnsucm@gmail.com

(นางสาวกุลชาดา ศรีใส)
นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา
มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็น และความต้องการของท่านมากที่สุด ตามประเด็นความต้องการฯ และระดับสภาพที่ปรากฏจริง กับสภาพที่คาดหวัง

ระดับสภาพที่ปรากฏจริง หมายถึง สภาพในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่ปรากฏจริงในปัจจุบัน

5 หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงในระดับ มาก

3 หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงในระดับ น้อย

1 หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงในระดับ น้อยที่สุด

ระดับสภาพที่คาดหวัง หมายถึง สภาพในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่คาดหวังในอนาคต

5 หมายถึง สภาพที่คาดหวังในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง สภาพที่คาดหวังในระดับ มาก

3 หมายถึง สภาพที่คาดหวังในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง สภาพที่คาดหวังในระดับ น้อย

1 หมายถึง สภาพที่คาดหวังในระดับ น้อยที่สุด

แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ด้านทรัพยากรในการบริหารจัดการ

ประเด็นความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ด้านทรัพยากรในการบริหารจัดการ	ระดับสภาพที่ ปรากฏจริง					ระดับสภาพที่ คาดหวัง				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1. ด้านบุคลากร										
1.1 มีการจัดการอบรม และเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุใน องค์การบริหารส่วนตำบล										
1.2 มีการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุ										
1.3 มีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกิจกรรมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ										
1.4 มีการพัฒนาส่งเสริมอาสาสมัครของกลุ่ม ผู้สูงอายุไปอบรมเพื่อสร้างเป็นแกนนำของ ผู้สูงอายุ										
1.5 มีบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้และทักษะใน การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ										
1.6 มีการส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ในองค์กร ที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ										
1.7 มีการผลักดันและส่งเสริมให้มีศูนย์สุขภาพ ผู้สูงอายุในชุมชน										
2. ด้านงบประมาณ										
2.1 มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การ บริหารส่วนตำบล ด้านการส่งเสริมการ ออกกำลังกายและสุขภาพของผู้สูงอายุอย่าง เพียงพอ										

ประเด็นความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ด้านทรัพยากรในการบริหารจัดการ	ระดับสภาพที่ ปรากฏจริง					ระดับสภาพที่ คาดหวัง				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2.2 มีการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก หรือจากภาคเอกชน										
2.3 มีการจัดสรรด้านงบประมาณถูกต้องโปร่งใส										
2.4 มีการจัดตั้งคณะกรรมการตัวแทนผู้สูงอายุ ในชุมชนในการตรวจสอบงบประมาณ										
2.5 มีการตรวจสอบด้านงบประมาณที่ถูกต้อง และโปร่งใส										
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์										
3.1 มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การออกกำลังกาย อย่างเพียงพอ										
3.2 มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์ การออกกำลังกายจากองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างเพียงพอ										
3.3 มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์ การออกกำลังกายจากองค์กรภายนอก หรือ ภาคเอกชน										
3.4 มีการตรวจสอบและซ่อมแซมสถานที่และ อุปกรณ์การออกกำลังกายให้มีสภาพการใช้งาน ที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง										
3.5 มีการพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์ การออกกำลังกายให้ทันสมัย										
4. ด้านการบริหารจัดการ										
4.1 มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีใน การบริหารจัดการ										

ประเด็นความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ด้านทรัพยากรในการบริหารจัดการ	ระดับสภาพที่ ปรากฏจริง					ระดับสภาพที่ คาดหวัง				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
4.2 มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหาร จัดการอย่างเหมาะสม										
4.3 มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ										
4.4 มีการจัดการผู้สูงอายุให้มีส่วนร่วมและมี บทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายชุมชน										
4.5 มีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการ บริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้อง										
4.6 มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ติดป้ายประกาศ										
4.7 จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบ กิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรมแจกให้กับ ประชาชน										
4.8 มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้าน การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย										
4.9 มีการจัดการประสานงานในองค์กร ภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีการ หรือกิจกรรมที่จะส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุใน
ชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ในด้านทรัพยากรในการ
บริหารจัดการ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

*****

คำชี้แจง

การวิจัยนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โครงสร้างแนวคิดตามทฤษฎีระบบ ได้แก่ ทรัพยากรในการบริหาร การบริหารและผลลัพธ์ ซึ่งเครื่องมือการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่ารายการหรือข้อความมีความจำเป็นหรือมีความสำคัญต่อการสร้างรูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายฉบับปรับปรุง (Modified Delphi technique)

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ โดยไม่นำเสนอข้อมูลเป็นรายบุคคล และจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนำเสนอเป็นภาพรวมของข้อมูลทั้งหมด การแสดงความคิดเห็นของท่านเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่ง หากท่านไม่สะดวกในการเข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธการตอบแบบสอบถามนี้โดยแจ้งกับผู้วิจัย และหากท่านมีข้อสงสัย หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ กรุณามั่นทีกลงในแบบสอบถามหรือติดต่อผู้วิจัยโดยตรง เบอร์โทรศัพท์ 095-6783023 หรือที่ Email: kullachada.tnsu@gmail.com

(นางสาวกุลชาดา ศรีใส)
 นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา
 มหาวิทยาลัยบูรพา

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยนำเข้า (Input)					
1. ด้านบุคลากร (Man)					
1. คัดเลือกบุคลากรจากความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย					
2. คัดเลือกบุคลากรจากการสอบการสัมภาษณ์ การทดสอบความรู้ด้านทักษะทางการออกกำลังกาย					
3. ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ					
4. จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้กับบุคลากร					
5. จัดบุคลากรปฏิบัติภาระหน้าที่ ตามระเบียบและตามความสามารถของบุคลากร					
6. อบต. ขอความร่วมมือบุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกกำลังกายหรือการจัดกิจกรรมให้มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย					
7. อบต. ขอความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของผู้นำด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายจากหน่วยงานสาธารณสุข ได้แก่ รพ.สต.					
8. อบต. ขอความร่วมมือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน					
9. จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป					
2. ด้านงบประมาณ (Money)					
1. มีการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
2. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ					
3. มีการจัดงบประมาณให้สะดวกตามแผนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม					
4. มีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ					
5. มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย					
6. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย					
7. ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถระดมทุนในการช่วยเหลือตนเองได้					
8. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วย สนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน					
9. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการ จัดกิจกรรมในชุมชน					
10. อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ (เพื่อ กิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ) เช่น เงินสนับสนุน จากสสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุน ชมรมของผู้สูงอายุ					
11. จัดบัญชีการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ชัดเจน และโปร่งใส ตรวจสอบได้					
12. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่ กำหนด อย่างถูกต้องและโปร่งใส					
3. อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควร สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบมีอายุการใช้งานได้ นาน					
3. จัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยดำเนินการ ภายใต้งบประมาณที่ตั้งไว้					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
4. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีและมีประสิทธิภาพ					
5. มีการจัดอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมใช้บริการ					
6. จัดอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกกำลังกายให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการเข้าใจให้ถูกต้อง					
4. ด้านการจัดการ					
1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ					
2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม					
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน					
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ติดป้ายประกาศ ประกาศเสียงตามสายในชุมชน					
6. จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบกิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรมแจกให้กับประชาชน					
7. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย					
8. มีการจัดการประสานงานในองค์กรภาคเอกชนสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก					
9. มีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการบริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้อง					
กระบวนการบริหารจัดการ (Process)					
1. ด้านการวางแผน (Planning)					
1. วางแผนการบริหารงานภายใต้การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของอบต.					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
2. มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของอบต.					
3. กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ					
4. มีการใช้แผนพัฒนาและข้อมูลสุขภาพในการกำหนดทิศทางกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ					
5. จัดทำแผนด้านการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุระยะยาว มีแผน 1 ปี แผน 3 ปี และแผน 5 ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ					
6. วางแผนกิจกรรมตามกรอบปฏิทินกิจกรรม โดยประชุมวางแผนงานกับผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง					
7. จัดทำแผนงบประมาณรายปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล					
8. คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรม					
9. วางแผนปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาวโดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน					
10. วางแผนให้ปลัดอบต. เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในส่วนการคลัง โยธา ชุมชน มาทำงานร่วมกัน ให้สามารถดำเนินตามนโยบายและการบริหารงาน					
11. วางแผนด้านงบประมาณ ปรับระบบการเงินมีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่การเงินเพิ่มเติม					
12. วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. เองในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ งบอีกส่วนเป็นงบการอุดหนุนกิจกรรม โครงการต่าง ๆ จากหน่วยงาน					
13. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม					
14. วางแผนจัดทำแผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน					
15. วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายผู้สูงอายุให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย					
16. วางแผนขับเคลื่อนพัฒนาระบบ สร้างระบบการทำงาน โดยสร้างเครือข่ายขยายต่อชุมชนอื่น ๆ					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
17. วางแผนกิจกรรมตามกรอบปฏิทินกิจกรรม โดยประชุมวางแผนงาน กับผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง					
18. วางแผนการจัดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม					
2. ด้านการจัดองค์กร (Organizing)					
1. กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และ กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในกิจกรรม					
2. จัดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. บุคลากรในสำนักกอบต. และส่วนที่เป็นสภาอบต.					
3. มีการจำแนกประเภทของงาน แบ่งงานตามลำดับความสำคัญของงาน ให้ผู้ปฏิบัติงานรับทราบและเข้าใจ					
4. มอบหมายให้หัวหน้างานฝ่ายสาธารณสุขเป็นหัวหน้างานฝ่ายการ ส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ					
5. มอบหมายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบงานให้ตรงตามสายงาน และตรงตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
6. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อ กิจกรรมที่อบต. จัดขึ้น					
คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย					
7. กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการส่งเสริมกิจกรรมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุ					
8. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ					
9. กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการ ออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน					
10. กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกาย ของผู้สูงอายุ ให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่ที่ประชาชนร้องขอ					
11. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ โดยวิธีค้นหา และชักจูง จากสมาชิกอบต. ภรรยาผู้นำชุมชน บุคคลสำคัญในหมู่บ้าน ครูพี่เลี้ยงศูนย์เด็กเล็ก แกนนำครู					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
12. จัด อสม. ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.					
13. จัดการให้ชุมชนและกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่หน่วยงานตั้งอยู่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.					
14. เปิดโอกาสให้ บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยสนับสนุนเป็นเงิน สิ่งของ หรืออุปกรณ์กีฬา					
15. จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ในหัวข้อที่จัดกิจกรรม					
3. ด้านการนำ (Leading)					
1. เป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเอง					
2. ร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและที่จับเคลื่อนงานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย					
3. ปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหัวหน้างานกับลูกน้อง ให้ความสนิทสนมและเป็นกันเอง					
4. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงานเกิดขึ้นช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาร่วมกัน					
5. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีและความสามัคคี เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การแข่งขันกีฬาาร่วมกัน การจัดระเบียบ 5ส.					
6. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำความดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมี โอกาส หรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น					
7. สอนแนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจนสามารถปฏิบัติงานได้					
8. เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและความสามารถในการทำงาน					
9. ให้ความสนใจกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงานและพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ					
10. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ					
11. จัดให้มีการสอบบรรจุอาสาสมัครด้านการส่งเสริมสุขภาพ					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
12. จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่น จัดงาน เลี้ยงฉลองเทศกาลวันพิเศษ จัดงานวันเกิด และมอบของขวัญเล็ก ๆ น้อย ๆ					
13. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน					
14. จัดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงการจัดกิจกรรมการส่งเสริม การออกกำลังกายผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ การแจ้งจากเจ้าหน้าที่ ออกอากาศเสียงตามสายหรือสถานีวิทยุท้องถิ่น					
15. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการ ส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ					
16. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่					
4. การควบคุม (Controlling)					
1. มีระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงาน ผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง					
2. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอบต. ใช้การ ประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้ เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
3. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของอบต. เป็นประจำทุกปี					
4. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการทำงาน					
5. มีการสรุป รายงานผล และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข					
6. มีการพิจารณาผลการดำเนินงาน โครงการทั้งบในอบต. และบที่ สนับสนุนจากกองทุนและราชการการทำงานทุกปี					
7. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนด ตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน					
8. มีการประเมินผลทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยน ความคิด หาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน					
9. มีการประเมินผลทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิด หาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน					
10. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน					
11. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควร ได้รับ					

ประเด็นรูปแบบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
12. มีการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ของอบต. ที่เกิดขึ้นมาเป็นบทเรียน และมีกระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา					
ผลลัพธ์ (Output)					
1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ					
2. ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ					
3. มีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น					
4. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง					
5. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น					
6. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้อง (IOC)
ของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกาย
ของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย
(ผู้เชี่ยวชาญ)

*****

คำชี้แจง

ท่านโปรดพิจารณารายการทดสอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย โปรดพิจารณาว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดหรือไม่ แล้วเขียนผลพิจารณาของท่าน โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนการพิจารณาตามความพึงพอใจของท่าน ดังนี้

- +1 = ถ้าแน่ใจว่าการรายการทดสอบมีความสอดคล้องตรงประเด็นของแบบสอบถาม
  - 0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าการรายการทดสอบมีความสอดคล้องตรงประเด็นของแบบสอบถาม
  - 1 = ถ้าแน่ใจว่าการรายการทดสอบไม่มีความสอดคล้องตรงประเด็นของแบบสอบถาม
- หากท่านมีข้อสงสัย หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ กรุณามั่นทีกลงในแบบสอบถามหรือติดต่อ

ผู้วิจัยโดยตรง เบอร์โทรศัพท์ 095-6783023 หรือที่ Email: kullachada.tnsu@gmail.com

(นางสาวกุลชาดา ศรีใส)
 นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา
 มหาวิทยาลัยบูรพา

รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านบุคลากร				
1.1 มีการจัดการอบรม และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุ				
1.2 มีการจัดทำคู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ				
1.3 มีการจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ				
1.4 มีการพัฒนาส่งเสริมอาสาสมัครของกลุ่มผู้สูงอายุไปอบรมเพื่อสร้างเป็นแกนนำ				
1.5 มีบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้และทักษะในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ				
1.6 มีการส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับสุขภาพ				
1.7 มีการผลักดันและส่งเสริมให้มีศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน				
2. ด้านงบประมาณ				
2.1 มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายและสุขภาพของผู้สูงอายุ				
2.2 มีการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกหรือจากภาคเอกชน				
2.3 มีการจัดสรรด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส				
2.4 มีการจัดตั้งคณะกรรมการตัวแทนผู้สูงอายุในชุมชนในการตรวจสอบงบประมาณ				
2.5 มีการตรวจสอบด้านงบประมาณที่ถูกต้องและโปร่งใส				
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์				
3.1 มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์การออกกำลังกายอย่างเพียงพอ				

รายการ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ข้อเสนอแนะ
3.2 มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายอย่างเพียงพอ				
3.3 มีการจากองค์กรภายนอก หรือองค์กรภาคเอกชน				
3.4 มีการตรวจสอบและซ่อมแซมให้มีสภาพการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย				
3.5 มีพัฒนาและเพิ่มเติมสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายให้ทันสมัย				
4. ด้านการจัดการ				
4.1 มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ				
4.2 มีการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม				
4.2 มีการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ				
4.4 ตัวแทนผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหารจัดการ การส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน				

ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้อง (IOC) ของ
แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย

ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. ด้านบุคลากร							
ข้อที่ 1.1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.6	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 1.7	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านงบประมาณ							
ข้อที่ 2.1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2.2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์							
ข้อที่ 3.1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3.2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3.3	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 3.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริม การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลใน ภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปล ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
4. ด้านการบริหารจัดการ							
ข้อที่ 4.1	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 4.2	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
ข้อที่ 4.3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4.4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4.5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

หมายเหตุ การแปลผล IOC ใช้เกณฑ์ IOC < 0.50 ต่ำทั้ง และ IOC > 0.50 ใช้ได้

**ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการส่งเสริม
การออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย**

สรุปข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม เรื่อง รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจาก 101 ข้อ แก้ไขเป็น 64 ข้อ ดังนี้

1. ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 9 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 6 ข้อ
2. ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 11 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ
3. ด้าน อุปกรณ์ และสถานที่ (Material) จำนวน 6 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 4 ข้อ
4. ด้านการจัดการ (Management) จำนวน 9 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 6 ข้อ
5. ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 18 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 9 ข้อ
6. ด้านการจัดองค์กร (Organizing) จำนวน 15 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ
7. ด้านการนำ (Leading) จำนวน 15 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ
8. ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 12 ข้อ ปรับแก้ไขเป็น 8 ข้อ
9. ด้านผลลัพธ์ (Outputs) จำนวน 6 ข้อ คงไว้ทั้ง 5 ข้อ

ข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม รูปแบบการจัดการเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือตอนบน ประเทศไทย ที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ได้ข้อเสนอแนะโดยเรียงลำดับความสำคัญของรายชื่อใหม่ตามการดำเนินงาน ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 9 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	คัดเลือกบุคลากรจากความรู้ความสามารถของบุคลากรที่มีวุฒิทางการศึกษาทางด้านพลศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา การส่งเสริมสุขภาพหรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือประสบการณ์ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย	✓		
2	คัดเลือกบุคลากรจากการสอบ การสัมภาษณ์การทดสอบความรู้ด้านทักษะทางการออกกำลังกาย	✓		ให้บูรรวมข้อ 1 กับข้อ 2 เข้าด้วยกัน
3	ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ	✓		
4	จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้กับบุคลากร	✓		
5	จัดบุคลากรปฏิบัติภาระหน้าที่ ตามระเบียบและตามความสามารถของบุคลากร		✓	ให้ตัดออกไปอยู่ในด้านการจัดองค์กร
6	อบต. ขอความร่วมมือ บุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษา ที่มีผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกกำลังกายหรือการจัดกิจกรรมให้มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกาย	✓		
7	อบต. ขอความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของผู้นำด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายจากหน่วยงานสาธารณสุข	✓		ให้บูรรวมกับข้อ 6
8	อบต. ขอความร่วมมือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน	✓		

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
9	จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป	✓		

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านบุคลากร (Man) จำนวน 9 ข้อ แก้ไขเป็น 6 ข้อ ดังนี้

- คัดเลือกบุคลากรให้ตรงตามความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยการสอบ การสัมภาษณ์ และการทดสอบทักษะ
- ฝึกอบรมด้านความรู้ความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการกีฬา สำหรับผู้สูงอายุ
- จัดการศึกษาดูงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ให้กับบุคลากร
- อบต. ขอความร่วมมือ บุคลากรในชุมชนจากหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ทางด้านการส่งเสริมการออกกำลังกาย และอบต. ขอความร่วมมือในพัฒนาศักยภาพของผู้นำด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายจากหน่วยงานสาธารณสุข
- อบต. ขอความร่วมมือประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการออกกำลังกายให้มาเป็นแกนนำการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน
- จัดให้มีอาสาสมัครผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้นำกลุ่มและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแพร่และปรับปรุงกิจกรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 11 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	มีการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปีดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	✓		ให้รวมข้อ 1, 3 และ 5 เข้าด้วยกัน
2	มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ	✓		
3	มีการจัดงบประมาณให้สะดวกตามแผนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม	✓		
4	มีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ	✓		
5	มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	✓		
6	มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย	✓		
7	อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วยสนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน	✓		
8	อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชน	✓		
9	อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ (เพื่อกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ) เช่น เงินสนับสนุนจากสสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ	✓		
10	จัดบัญชีการใช้งบประมาณอย่างถูกต้อง ชัดเจน และโปร่งใส ตรวจสอบได้	✓		ให้ยกข้อ 10 ไปอยู่ในด้านการจัดองค์กร

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
11	ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด อย่างถูกต้องและโปร่งใส	✓		

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านงบประมาณ (Money) จำนวน 11 ข้อ แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. มีแผนการใช้งบประมาณที่เป็นระบบ
2. มีการจัดสรรเงินงบประมาณดำเนินการจัดกิจกรรมของอบต. ให้สำเร็จตามแผนและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และงบประมาณให้เหมาะสมกับกิจกรรมโครงการ
3. มีการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
4. มีการจัดสรรงบประมาณการซ่อมบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมการออกกำลังกาย
5. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากนักการเมืองท้องถิ่นในการช่วยสนับสนุนงบประมาณการซ่อมบำรุงหรือการจัดกิจกรรมในชุมชน
6. อบต. มีการจัดหาเงินบริจาคจากบริษัท/ ห้าง/ ร้านในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมในชุมชน
7. อบต. มีการจัดสรรเงินอุดหนุนจากหน่วยงานด้านสุขภาพ เช่น เงินสนับสนุนจาก สสส. เงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจากกองทุนชมรมของผู้สูงอายุ
8. ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านอุปกรณ์และสถานที่ (Material) จำนวน 6 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	✓		
2	จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้งานได้นานขึ้น	✓		
3	จัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยดำเนินการภายใต้งบประมาณที่ตั้งไว้		✓	ให้ตัดข้อ 3 ออก
4	จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีและมีประสิทธิภาพ	✓		
5	มีการจัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมให้บริการ	✓		ให้นำไปรวมกับข้อ 4
6	จัดอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษาอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการ	✓		ให้นำไปรวมกับข้อ 2

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านอุปกรณ์และสถานที่ (Material) 6 ข้อ แก้ไขเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. มีการจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. จัดให้ประชาชนผู้ใช้บริการใช้อุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างถูกต้องและช่วยกันดูแลอย่างเป็นระบบ ให้พร้อมให้บริการ
3. จัดอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพดีมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัยในการใช้บริการ

4. จัคอบรมวิธีการใช้ วิธีการบำรุงรักษา และจัดระบบการใช้งานให้เจ้าหน้าที่และ
ผู้ใช้บริการอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันความเสียหายและมีอายุการใช้
งานได้นานขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านการจัดการ (Management) จำนวน 9 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ	√		
2	มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม	√		
3	มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	√		
4	มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกายในชุมชน	√		
5	มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ติดป้ายประกาศ ประกาศเสียงตามสายในชุมชน	√		
6	จัดทำโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลรับผิดชอบกิจกรรมและจัดทำปฏิทินกิจกรรมแจกให้กับประชาชน		√	ให้ตัดข้อ 6 ไปอยู่ในด้านการจัดองค์กร
7	มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย	√		
8	มีการจัดการประสานงานในองค์กรภาคเอกชน สนับสนุนในเรื่องงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก		√	ให้ตัดข้อ 8 ออกเนื่องจากซ้ำซ้อนด้านงบประมาณ
9	มีการตรวจสอบและประเมินผลด้านการบริหารจัดการที่โปร่งใสและถูกต้อง		√	ให้ตัดข้อ 9 ออกเนื่องจากซ้ำซ้อนกับด้านการควบคุม

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านการจัดการ (Management) 9 ข้อ แก้ไขเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. มีการจัดการระบบการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการ

2. มีจัดการคัดเลือกคณะกรรมการการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม
3. มีการจัดการดำเนินงานและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
4. มีการจัดการผู้สูงอายุให้ได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการส่งเสริมการออกกำลังกาย
5. มีการจัดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม เช่น ติดป้ายประกาศ ประกาศเสียงตาม
6. มีการจัดการเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านการวางแผน (Planning) จำนวน 18 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	วางแผนการบริหารงานภายใต้การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของอบต.	✓		
2	มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของอบต.	✓		ให้ตัดทิ้งนำไปรวมกับข้อ 1
3	กำหนดตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผลความสำเร็จ	✓		
4	มีการใช้แผนพัฒนาและข้อมูลสุขภาพในการกำหนดทิศทางกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		ให้นำข้อ 4 เรื่องข้อมูลสุขภาพ ตัดไปรวมกับข้อ 15
5	.จัดทำแผนด้านการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุระยะยาว มีแผน 1 ปี แผน 3 ปี และ แผน 5 ปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ	✓		พิจารณาให้เปลี่ยนจากแผน 1 ปี 3 ปี 5 ปี เป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว
6	วางแผนกิจกรรมตามกรอบปฏิทิน	✓		ให้ตัดไปรวมกับข้อ 15
7	จัดทำแผนงบประมาณรายปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล	✓		
8	คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรม	✓		
9	วางแผนปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาวโดยมีนายกอบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงาน	✓		

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
10	วางแผนให้ปลัดอบต. เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในส่วนการคลัง โยธา ชุมการ มาทำงานร่วมกัน ให้สามารถดำเนินตามนโยบายและการบริหารงาน		√	ให้ตัดออกเนื่องจากซ้ำซ้อนกับข้อ 9 เรื่องแผนปฏิบัติงาน
12	วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. ในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ งบอีกส่วนเป็นงบการอุดหนุนกิจกรรม โครงการต่าง ๆ จากหน่วยงาน	√		
13	วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม	√		
14	วางแผนจัดทำแผนรายรับรายจ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน	√		ให้ยุบรวมกับข้อ 13
15	วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายผู้สูงอายุให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้	√		
16	วางแผนขับเคลื่อนพัฒนาระบบ สร้างระบบการทำงาน โดยสร้างเครือข่ายขยายต่อชุมชนอื่น ๆ	√		
17	ประชุมวางแผนงานกับผู้ปฏิบัติงานทั้งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง	√		ให้นำไปเพิ่มเติมกับข้อ 8
18	วางแผนการจัดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรม		√	พิจารณาให้ตัดออกแล้วไปวางไว้ในด้านการนำ
เพิ่ม	วางแผนกำหนดแผนด้านอุปกรณ์และสถานที่			

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านการวางแผน (Planning) 18 ข้อ แก้ไขเป็น 9 ข้อ ดังนี้

1. วางแผนภายใต้การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
2. วางแผนกำหนดตัวชี้วัด และการประเมินผล
3. วางแผนจัดทำแผนส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ และข้อมูลสุขภาพ
4. วางแผนปฏิบัติงานแต่งตั้งคณะกรรมการระยะยาวโดยมีนายก อบต. เป็นประธาน และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินงาน
5. จัดทำแผนงบประมาณรายปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล คณะกรรมการอบต. ประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับตัวแทนชุมชน ชมรมและอาสาสมัครก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง
6. วางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์และพิจารณากิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุตรงตามกรอบปฏิทินกิจกรรม
7. วางแผนด้านการใช้งบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ งบการดำเนินการของอบต. และงบการอุดหนุนกิจกรรมโครงการจากหน่วยงานต่าง ๆ
8. วางแผนจัดสรรงบประมาณให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินการอย่างเหมาะสม และจัดทำแผนรายรับรายจ่ายในการดำเนินงาน แผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้
9. วางแผนกำหนดด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านการจัดองค์กร (Organizing) จำนวน 15 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ	✓		เสนอให้แก้ไขเป็น กำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ
2	จัดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักกอบต. และส่วนที่เป็นสภาอบต.	✓		เสนอให้แก้ไขเป็น กำหนดโครงสร้าง
3	มีการจำแนกประเภทของงาน แบ่งงานตามลำดับความสำคัญของงานให้ผู้ปฏิบัติงานรับทราบ		✓	ให้ตัดออก เนื่องจากซ้ำซ้อนกับข้อ 1
4	มอบหมายให้หัวหน้างานฝ่ายสาธารณสุขเป็น หัวหน้างานฝ่ายการส่งเสริมสุขภาพและการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		ให้ตัดออก เนื่องจากซ้ำซ้อนกับข้อ 5
5	จัดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ตรงตามความสามารถ	✓		
6	กองศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมความรู้ด้านการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		
7	กองคลังมีหน้าที่ดูแลงบประมาณการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		
8	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชมรมต่าง ๆ	✓		
9	กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน	✓		

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
10	กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่	✓		
11	กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกกอส. แกนนำผู้สูงอายุ เพื่อช่วยในการดำเนินงาน	✓		
12	จัดอสม. ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.	✓		
13	จัดการให้ชุมชนและกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่หน่วยงานตั้งอยู่มีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของอบต.	✓		
14	เปิดโอกาสให้บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกาย โดยสนับสนุนเป็นเงิน สิ่งของ หรือ อุปกรณ์กีฬา	✓		ให้นำไปรวมกับข้อ 13
15	จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อที่จัดกิจกรรม		✓	ให้ตัดออกเนื่องจากซ้ำซ้อนกับด้านการวางแผน

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านการจัดองค์กร (Organizing) จำนวน 15 ข้อ แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. กำหนดโครงสร้างกลุ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ และกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ
2. กำหนดโครงสร้างการบริหารอบต. แยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ นายกอบต. และบุคลากรในสำนักกอบต. และสภาอบต.
3. กำหนดหน้าที่ตามฝ่ายงาน
  - 3.1 กองการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานให้ความรู้ด้านการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

3.2 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้สวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

3.3 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่สนับสนุนให้มีกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในชุมชน

3.4 กองช่าง รับผิดชอบดูแลและรักษาสถานที่สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ให้ความช่วยเหลือทางด้านสถานที่ที่ประชาชนร้องขอ

4. กำหนดการฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ประชุม คณะกรรมการดำเนินงานในหัวข้อกิจกรรมที่อบต. จัดขึ้น

5. กำหนดคุณสมบัติและการคัดเลือกอสม. แกนนำผู้สูงอายุ

6. จัดอสม. ช่วยงานในฝ่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต.

7. จัดการให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอบต. และเปิดโอกาสให้บริษัท ห้างร้าน/ เอกชน เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรม

8. แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านการนำ (Leading) จำนวน 15 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานและรักษาสุขภาพของตนเอง	✓		เพิ่มคำว่า “ผู้บริหาร” ด้านหน้า
2	ขับเคลื่อนงานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย	✓		
3	ปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหัวหน้างานกับผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความสำคัญสนทนและเป็นกันเอง	✓		ให้ยู่รวมกับข้อ 2
4	จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีและความสามัคคี เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การแข่งขันกีฬาด้วยกัน การจัดระเบียบ 5 ส.	✓		
5	กล่าวชื่นชมยกย่องการทำงานดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกา หรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น	✓		
6	สอนแนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งานจนสามารถปฏิบัติงานได้	✓		
7	เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็น แสดงความคิดเห็นและความสามารถในการทำงาน	✓		ให้นำการเสนอความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานไปอยู่ในข้อ 6
8	ให้ความสนใจกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ		✓	ให้ตัดออก เนื่องจากประเด็นนี้อยู่ในด้านพัฒนาบุคลากร

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
9	ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ	✓		
10	จัดให้มีการสอบบรรจุอาสาสมัครการส่งเสริมสุขภาพ		✓	ให้ตัดออก เนื่องจากตามฝ่ายแผนงานบุคลากรต้องขึ้นอยู่กับอัตราการคงอยู่ของบุคลากรในอนาคต.
11	จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่นจัดงานเลี้ยงฉลองเทศกาลวันพิเศษ จัดงานวันเกิดและมอบของขวัญ	✓		ให้ยุบรวมกับข้อ 4 และตัดการมอบของขวัญไปรวมกับข้อ 5
13	จัดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ การแจ้งจากเจ้าหน้าที่ ออกอากาศเสียงตามสายหรือสถานีวิทยุท้องถิ่น		✓	ให้ตัดออก เนื่องจากประเด็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมอยู่ในด้านการจัดการข้างต้น
14	มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		
15	แสดงโครงสร้างแผนผังผู้ดูแลกิจกรรมและข้อมูลการติดต่อเจ้าหน้าที่	✓		ให้ย้ายไปอยู่ในด้านการจัดองค์กร

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านการนำ (Leading) จำนวน 15 ข้อ แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. ผู้บริหารตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเอง
2. ผู้บริหารปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและที่ขับเคลื่อนงานได้ดีและตรงตามเป้าหมาย ให้ความสำคัญสนทนและเป็นกันเอง
3. จัดกิจกรรมพิเศษร่วมกันเพื่อสร้างสุขภาพที่ดีความสามัคคีและขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายร่วมกัน การจัดระเบียบ จัดงานเลี้ยงฉลองเทศกาล วันพิเศษ
4. กล่าวชื่นชมยกย่องการทำมาดีของผู้ปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส หรือให้รางวัลกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น
5. แนะนำและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้งาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเสนอความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นและความแสดงความสามารถในการทำงาน
6. ให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ โดยการส่งตรวจสุขภาพประจำปีของหน่วยงานรัฐที่จัดบริการ
7. จัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน
8. มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 12 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	มีระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	√		ให้เปลี่ยนคำว่า “มี” เป็น “จัด”
2	จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอบต. ใช้การประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	√		
3	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของอบต. เป็นประจำทุกปี	√		ให้ยุบรวมข้อ 3, 5, และ 6 เข้าด้วยกัน
4	จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการทำงาน	√		ให้ตัดคำว่า “เพื่อควบคุมงานออก”
5	มีการสรุป รายงานผล และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข	√		
6	มีการพิจารณาผลการดำเนินงาน โครงการทั้งงบใน อบต. และงบที่สนับสนุนจากกองทุนต่าง ๆ และรายงานผลการดำเนินงานทุกปี	√		
7	ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน	√		
8	มีการประเมินผลทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิด หาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน	√		ให้ตัดคำว่า “มีการประเมินผล” เป็น “การประชุม”
9	มีการประเมินผลทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิด หาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน		√	ให้ข้อ 9 ออก เนื่องจากซ้ำซ้อนกับข้อ 7

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
10	มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	√		
11	มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ	√		
12	มีการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ ของอบต. ที่เกิดขึ้นมาเป็นบทเรียน และมีกระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา		√	ให้ตัดข้อ 12 ออก

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านการควบคุม (Controlling) จำนวน 12 ข้อ
แก้ไขเป็น 8 ข้อ ดังนี้

1. ติดตามการวัดและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การดำเนินงาน
2. จัดระบบควบคุมการทำงาน โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบรายงานผลดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
3. จัดประชุมประชาคมหรือแกนนำในชุมชน ผู้บริหารอบต. ใช้การประชุมติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. จัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานรายการผลการดำเนินงานทุกปีและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข
5. มีการประชุมทุกหน่วยงานร่วมประเมิน โครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน
6. มีการประเมินผลความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
7. มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผลที่ผู้สูงอายุควรได้รับ
8. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม ด้านผลลัพธ์ (Outputs) จำนวน 6 ข้อ

ข้อ	ประเด็น	ความคิดเห็น		ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1	มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ	✓		
2	ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	✓		
3	มีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น	✓		
4	มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง	✓		
5	มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น	✓		
6	ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น	✓		

สรุปการแก้ไขภายหลังการเสนอแนะ ด้านผลลัพธ์ (Outputs) จำนวน 6 ข้อ แก้ไขเป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ
2. ทุกภาคส่วนในอบต. มีส่วนร่วมในการจัดการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ มีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น
3. มีสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและทั่วถึง
4. มีผู้สูงอายุใช้บริการหรือเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
5. ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น